

Pärnu ettevõtlusuuring 2008

Uuringukeskus Klaster

2008

Sisukord

1 Sissejuhatus	4
1.1 Eesmärgid.....	4
1.2 Metoodika, andmekogumine.....	5
1.3 Valimi koostamise põhimõtted.....	5
2 Taust	7
2.1 Ettevõtlus Pärnus: taust.....	7
3 Tulemused	14
3.1 Ettevõtte üldkarakteristikud.....	14
3.1.1 Ettevõtte asutamise aeg.....	14
3.1.2 Juriidiline tegutsemisvorm.....	15
3.1.3 Ettevõtte filiaalide arv ning tegutsemispiirkond.....	15
3.1.4 Kapitali päritolu.....	18
3.1.5 Töötajate arv ning käive.....	18
3.1.6 Tegevusalad.....	21
3.1.7 Eksport.....	22
3.1.8 Import.....	27
3.1.9 Hinnang ettevõtte olukorrale.....	29
3.1.10 Planeerimine.....	33
3.1.11 Investeeringud.....	41
3.1.12 Arendustegevus.....	47
3.1.13 Loode-Pärnu tööstusküla.....	52
3.1.14 Ettevõtte üldkarakteristikute ploki kokkuvõte.....	55
3.2 Tööjõud.....	57
3.2.1 Kvalifitseeritud tööjõu puudus.....	61
3.2.2 Tööjõu värbamine.....	64
3.2.3 Personaliotsingu kanalid.....	70
3.2.4 Haridusasutused kui personaliotsingu kanal.....	71
3.2.5 Koostöö haridusasutustega.....	74
3.2.6 Praktika.....	77
3.2.7 Hinnangud Pärnus pakutavale haridusele.....	81
3.2.8 Maakonna kutse- ja kõrgkoolide erialad. Ettevõtete vajadused.....	85
3.2.9 Ettepanekud Pärnu linna haridusasutustele.....	85

3.2.10 Rahulolu töötajatega.....	89
3.2.11 Töötajatega seostuvad probleemid	90
3.2.12 Investeeringud inimkapitali.....	91
3.2.13 Tööjõu ploki kokkuvõte.....	93
3.3 Pärnu ettevõtluskeskkond.....	96
3.3.1 Üldhinnang Pärnu ettevõtluskeskkonnale	96
3.3.2 Pärnu ettevõtlust toetavad ning pärssivad tegurid.....	100
3.3.3 Ettevõtete loomine.....	105
3.3.4 Laienemine ja tegevuse lõpetamine.....	107
3.3.5 Koostöö ja konkurents ettevõtete vahel.....	111
3.3.6 Erialaliidud.....	119
3.3.7 Linnavalitsus ning riik.....	126
3.3.8 Ootused linnavalitsuse tegevusele.....	132
3.3.9 Infrastruktuur	136
3.3.10 E-teenused.....	143
3.3.11 Vastaja taust.....	148
3.3.12 Pärnu ettevõtluskeskkonna ploki kokkuvõte.....	149
4 Lisa I: uuringu ankeet.....	152
5 Lisa II: tabelaruanne.....	152

1 Sissejuhatus

Pärnu linna ettevõtlusuuring 2008 viidi läbi Pärnu Linnavalitsuse tellimusel 2008. aasta maist kuni septembrini. Tegemist on esimese selletaolise uuringuga Pärnu linnas -siiani on ülevaated Pärnu linna ettevõtlusmaastikust piirdunud Statistikaameti ning Registrate ning Infosüsteemide Keskuse andmetega, mis piirduvad peamiselt ettevõtete majandusaasta aruandlusesest saadud infoga. Ettevõtjate enda arvamusi, nägemusi ning tulevikuplaane on Pärnus uuritud sellises mahus esmakordselt.

1.1 Eesmärgid

Uuringu eesmärgiks oli iseloomustada ettevõtlussituatsiooni Pärnu linnas, muutusi viimastel aastatel antud valdkonnas ning ettevõtluse tulevikuperspektiive lähtuvalt Pärnu ettevõtete juhtide seisukohast. Lisaks selgitada välja, millised on ettevõtete vajadused tööjõu osas ja võimalused koostöökä Pärnu Linnavalitsuse ning Pärnu haridusastustega.

Põhilised uurimisteedad olid:

- ettevõtete põhinäitajad (käive, kasum, kahjum, eksport, import, töötajad);
- hinnang ettevõtte hetkeolukorrale võrreldes eelmise aastaga;
- ettevõtete tulevikukavad ning oma tegevuse planeerimine;
- panustamine arendustegevusse ning tööjõu koolitamisse;
- tööjõu vajadus ning selle leidmise kanalid;
- rahulolu tööjõu ning selle väljaõppega;
- koostöösidemed haridusastustega;
- ekspordi, impordi ja investeerimisega seotud probleemid Pärnus;
- rahulolu Pärnu ettevõtluskeskkonnaga;
- ettevõtlust toetavad ja pärssivad tegurid Pärnus;
- ettevõtete omavaheline konkurents ja koostöö;
- ettevõtjate hinnang Pärnu Linnavalitsuse tegevusele ettevõtlusvaldkonnas;
- koostöö erinevate ettevõtlust toetavate tugistruktuuridega;
- ettevõtete vajadus linna poolt pakutavate e-teenuste järele.

1.2 Metoodika, andmekogumine

Andmeid koguti silmast-silma struktureeritud intervjuude abil, mille toimumise aeg ja koht eelnevalt telefoni teel kokku lepiti. Intervjueeritavateks olid ettevõtete tegevjuhid või nende kättesaamatuse korral mõni muu juhatuse liige. Ühe intervjuu kestvuseks oli keskmiselt 1h, sõltuvalt ettevõtte suuruselt. Silmast-silma intervjuu järgis rangelt ankeedi kava ja struktuuri. Intervjueerija märkis üles intervjueeritavale sobivaima vastusevariandi võimalikest pakututest, lahtise vastuse korral kirjutas vastused täpselt üles. Hiljem sisestasid intervjueerijad andmed vastavasse infobaasi. Intervjueerijaid oli kokku 8. Andmekvaliteedi tõstmiseks läbisid kõik küsitlejad eelnevalt ka ankeedi koolituse.

1.3 Valimi koostamise põhimõtted

Valim moodustati kolmeastmeliselt, aluseks kogu populatsioon, tagamaks valimi esinduslikkust ning arvestamaks Pärnu linna ettevõtluse spetsiifikat – esmalt moodustati puhastatud nimekiri äriregistrist saadud andmete põhjal; teiseks jagati nimekiri kaheks: suured ja väiksed ettevõtted; kolmandaks moodustati väikestest ettevõtetest lihtne juhuvalim.

Pärnu linna ettevõtete nimekiri moodustati äriregistrist saadud 2006. aasta andmete põhjal (hilisemaid andmeid ei olnud valimi koostamise ajaks, aprill 2008, veel saada). Ettevõtete nimekiri hõlmas andmeid ettevõtete käibe, töötajate arvu ning tegevusalade kohta. Nimekirjast arvati välja 0 käibe ja 0 töötajate arvuga ettevõtted ehk riulifirmad, kokku 246 ettevõtet. Sisse jäeti see-eest aga ettevõtted, kelle kohta andmed puudusid (hilisema telefonivärbamise käigus filtreeriti nende seast välja ka need ettevõtted, kes teatasid, et neil ei ole ühtegi töötajat ega mingit käivet või on tänaseks Pärnust ära kolinud). Valimi koostamise teises etapis eraldati nimekirjast Pärnu linna suurimad ettevõtted eesmärgiga tagada kõigi Pärnu linna suurimate ettevõtete kaasatus valimisse, mis lihtsa juhuvalimi korral poleks olnud võimalik.

Eralduskriteeriumiteks olid töötajate arv ning ettevõtte käive. Suureks ettevõtteks defineeriti üle 50 töötajaga ettevõtted ja/või üle 46 miljoni kroonise käibega ettevõtted Pärnu linnas. Suhtarvudes väljendatuna tähendab see, et valimisse arvati sisse Pärnu ettevõtete top 2,5% nii käibe kui töötajate arvu poolest. Sellega tagati kõigi Pärnu ettevõtluskeskkonna mõjukamate ettevõtete kaasatus valimisse, kokku 72 ettevõtet.

Kolmandas etapis moodustati ülejäänud ettevõtetest (v.a 72 Pärnu suuremat ettevõtet) lihtne juhuvalim. Selleks genereeriti igale ettevõttele juhuslik number ning järjestati siis kõik ettevõtted vastavalt sellele numbrile. Esialgse valimi moodustas 600 ettevõtet. Hiljem tuli valimit korrigeerida (kuna ettevõtete juhid kas keeldusid intervjuust või neid ei olnud võimalik kätte saada), et täita eesmärk 300 intervjuud. Küsitlusperioodi lõpuks moodustas kogupopulatsiooni puhastatud nimekiri uuringu valimi. Ettevõtjate värbamisel uuringusse lähtuti ettevõtete eelnevalt juhuslikult genereeritud järjekorrast. Valimist on välja jäätud 2007. ja 2008. aastal loodud ettevõtted ning mittetulundusühingud ja füüsilisest isikust ettevõtjad.

Kokku intervjueriti 304 ettevõtte juhti Pärnu linnas. See moodustab ligi 11% korrigeeritud populatsiooni nimekirjast (riiulifirmad eemaldatud) ning kogu populatsioonist ligi 10%.

Valimi koostamise metodoloogilisest vaatepunktist lähtuvalt tuleb arvestada valimi esinduslikkuse teatavat kallutatust suuremate ning tegutsevate ettevõtete poole. Kuivõrd Uuringu fookuseks ei ole mitte niivõrd makromajanduslike prognooside andmine, kui pigem ettevõttelejuhtide hoiakute kaardistamine, siis võib pidada valimi koostamise protseduuri õigustatuks.

2 Taust

2.1 Ettevõtlus Pärnus: taust

Järgnev peatükk annab lühikese ülevaate Pärnu ettevõtluskeskkonnast

Ettevõtlusvaldkonnad

Järgnevalt on kajastatud ülevaatlikult Statistikaameti andmeid Eesti ettevõtete kohta aastatel 2004-2007. Pärnu linnas on registreeritud ettevõtete arv neil aastail suurenenud viiendiku võrra.¹ Kui aastal 2004 oli Pärnus registreeritud 2108 ettevõtet, siis aastaks 2007 oli see arv 2585. Trend ei ole Pärnuspetsiifiline - ettevõtete hulk on suurenenud ka Eestis tervikuna, sh. kõigis suuremates linnades.

Aastatel 2004-2006 oli Pärnus kõige enam ettevõtteid hulgi- ja jaekaubanduse; mootorsõidukite ja kodumasinade remondi valdkonnast². Aastaks 2007 on antud valdkonnas tegutsevate ettevõtete osakaal vähenenud ning esiplaanile on tõusnud kinnisvara, rentimine ja äritegevus.

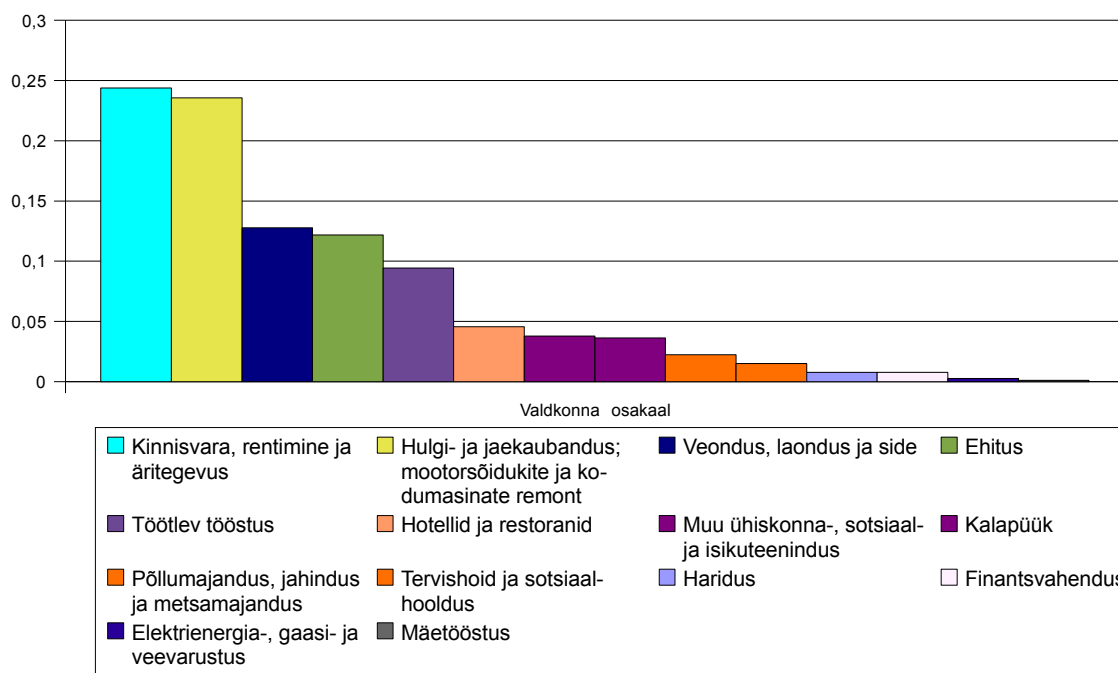
Aastatel 2004-2007 suurenes kõige enam kinnisvara ja rentimisega tegelevate ettevõtete osakaal, samuti tegutseb varasemast enam ettevõtteid ehituse valdkonnas. Ülejäänud valdkondade osakaalud on jäänud enamvähem muutumatuks. 2007. aastal oligi kõige suurem kinnisvara, rentimise ja äritegevusega tegelevate ettevõtete osakaal.

1 Äriregistris registreeritud majanduslikult aktiivsed füüsilisest isikust ettevõtjad, v.a ainult maksukohustuslaste registris registreeritud füüsilisest isikust ettevõtjad.

Ettevõtted on jaotatud haldusüksustesse kontaktaadressi järgi.

2 Klassifikaator EMTAK 2003 http://metaweb.stat.ee/view_xml.htm?id=1835297&siteLanguage=ee

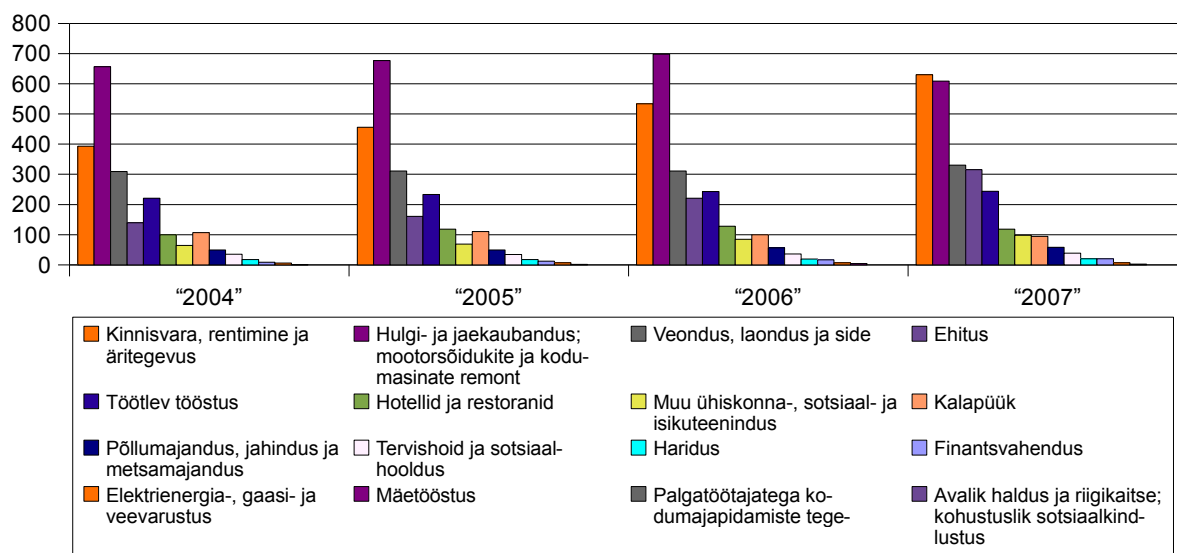
Pärnu ettevõtted tegevusalade lõikes 2007

J

oonis 1: Pärnu ettevõtted tegevusalade lõikes. Andmed: Statistikaamet

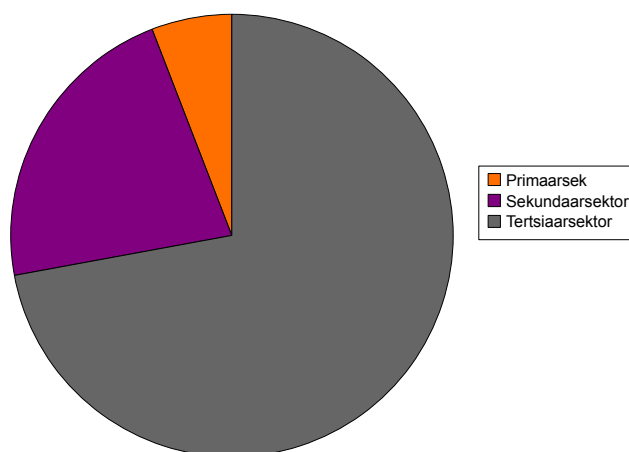
Pärnu linna ettevõtted valdkonniti

Joonis 2: Pärnu linna ettevõtted valdkonniti. Andmed: Statistikaamet

Majandussektoritest domineerib Pärnus tertsiaarsektor, kus tegutsevate ettevõtete osakaal oli 2007. aastal 72%.³ Aastatel 2004-2007 on majandussektorite osakaal muutunud vähe. Pisut on teiste sektorite arvelt suurenenud sekundaarsektori osakaal, mis 2004. aastal oli 17% ning 2007. aastal 22%.

Majandussektorite osakaal Pärnus 2007

Joonis 3: Majandussektorite osakaal Pärnus.

Andmed: Statistikaamet

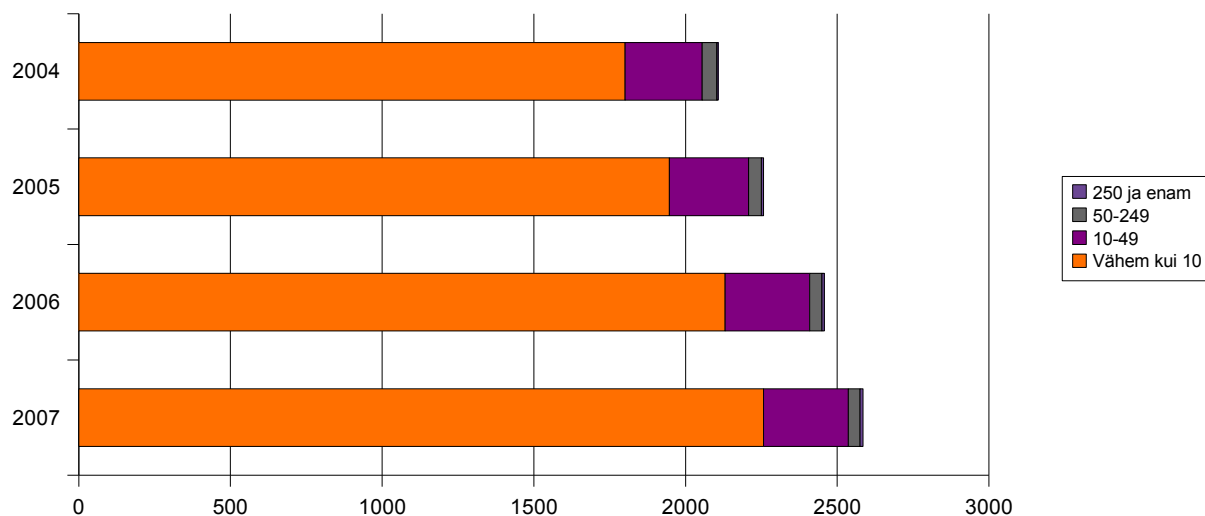
Töötajate arv

Selgel enamikul Pärnu ettevõtetest (87%) on 2007. aastal vähem kui 10 töötajat, ligikaudu kümnendikul on 10-49 töötajat. 50 ja enama töötajaga ettevõtete hulk jääb 2% ringi, sealhulgas oli 2007. aastal 10 ettevõtet, kus on üle 250 töötaja. 2004-2007 aastal suurenes ettevõtete arv Pärnus, ühtlasi lisandus ka suurema töötajate arvuga ettevõtteid. Samas jäi protsentjaotus töötajate arvu lõikes neil aastatel sisuliselt muutumatuks.

Samasugune on olukord ka Eestis tervikuna ning teistes suuremates linnades – valdaval enamikul ettevõtetest on alla 10 töötaja.

3 * Primaarsektor — põllumajandus, jahindus ja metsamajandus; kalapüük. Sekundaarsektor — mäetööstus, töötlev tööstus, elektrienergia-, gaasi- ja veevarustus, ehitus. Tertsiaarsektor — hulgi- ja jaekaubandus, hotellid ja restoranid, veondus, laondus ja side, finantsvahendus, kinnisvara rentimine ja äritegevus, avalik haldus ja riigikaitse, kohustuslik sotsiaalkindlustus, haridus, tervishoid ja sotsiaalhoolekanne, muu ühiskonna-, sotsiaal- ja isikuteenindus.

Pärnu ettevõtted töötajate arvu järgi

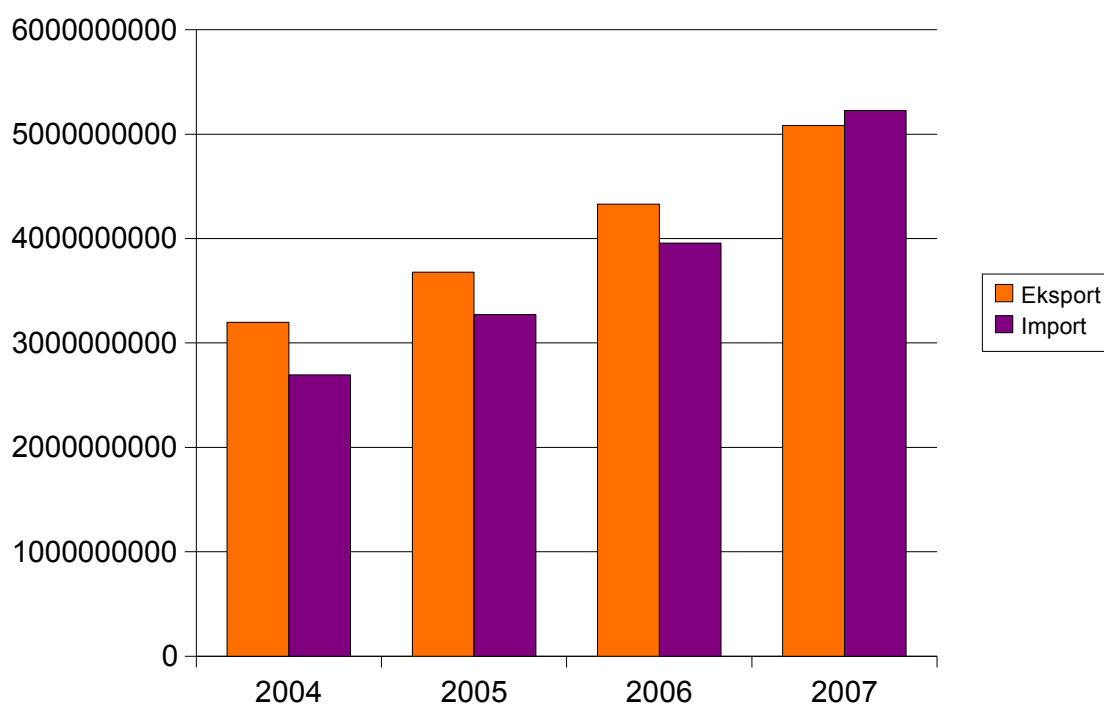
Joonis 4: Pärnu ettevõtted töötajate arvu järgi. Andmed: Statistikaamet

Väliskaubandus

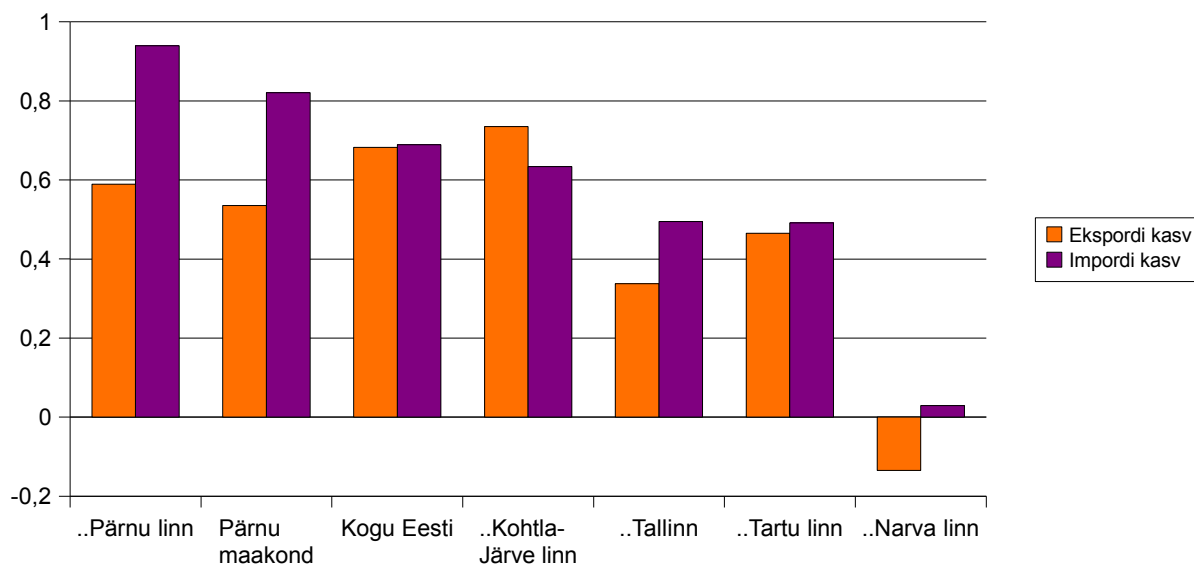
Pärnu linna eksport ja import on absoluutarvudes aasta-aastalt kasvanud. Kui eksport on kolme aastaga kasvanud absoluutarvudes 59%, siis import on kasvanud koguni 94%. Sealjuures ületas Statistikaameti andmetel aastatel 2004-2006 eksport impordi, 2007. aastal oli aga suurem import. Pärnu linna impordimahud on kasvanud rohkem võrreldes teiste suuremate linnadega ning kogu Eestiga.

Pärnu eksport on kasvanud ühtlase tempoga (15-18% aastas), impordi kasvus toimus aga suur hüpe 2007 aastal, mil aastane impordi kasv oli 32%.

Pärnu linna eksport ja import aastate lõikes (krooni)

Ekspordi ja impordi kasv 2004-2007

Elanikkond ja tööjõuturg

Tabel 1: Pärnu linna rahvastik ja ülalpeetavate määr

	Rahvaarv	Vanus	Rahvastik	Rahvastik	Rahvastik	Ülalpeetavate
--	----------	-------	-----------	-----------	-----------	---------------

		teadmata	vanuses 0-14	vanuses 15-64	vanuses 65 ja enam	määr, %
2004	44568	16	6996	29611	7945	50.5
2005	44396	15	6646	29651	8084	49.7
2006	44198	14	6380	29609	8195	49.2
2007	44074	11	6228	29520	8315	49.3
2008	44016	10	6107	29460	8439	49.4

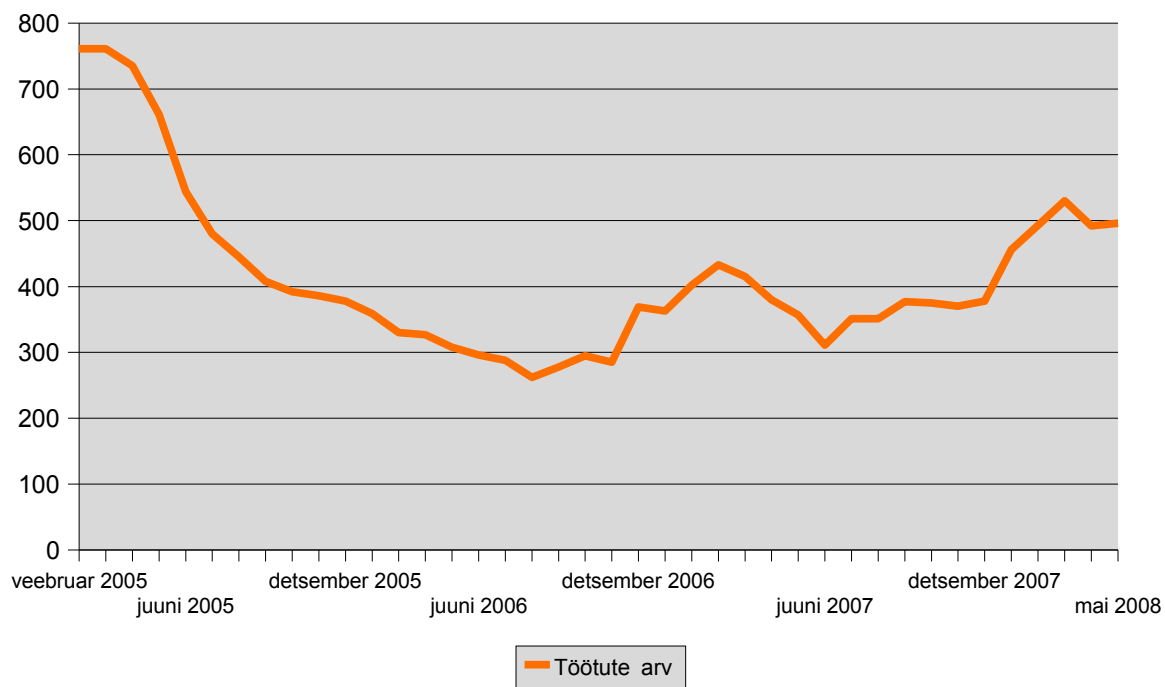
Tabel 2: Pärnu linna demograafiline tööturusurve indeks⁴

	Rahvaarv	Rahvastik vanuses 5-14	Rahvastik vanuses 55-64	Demograafiline tööturusurve indeks
2004	44568	5011	5227	0.96
2005	44396	4689	5167	0.91
2006	44198	4433	5100	0.87
2007	44074	4241	5001	0.85
2008	44016	4034	4971	0.81

Tööturuameti andmetel langes registreeritud töötute arv Pärnus järjepidevalt 2005. aasta algusest kuni 2006. aasta augustini, mil registreeriti viimaste aastate lõikes kõige väiksem arv töötuid – 262. Alates 2007. aasta juunist, mil registreeritud töötuid oli 311, on töötute hulk taas kasvanud, kõige suurem hüpe toimus 2008. aasta alguses.

4 Demograafiline tööturusurveindeks – eelseisval kümnendil tööturule sisenevate noorte (5–14-aastaste) ja sealt vanuse tõttu väljalangevate inimeste (55–64-aastaste) suhe. Kui indeks on ühest suurem, siseneb järgmisel kümnendil tööturule rohkem inimesi, kui sealt vanaduse tõttu potentsiaalselt välja langeb. (Eesti Statistikaamet)

Töötud Pärnus

Viimase kolme aasta kõrgeima taseme saavutas töötute arv käesoleva aasta märtsis, mil registreeriti 530 töötut.

3 Tulemused

3.1 Ettevõtte üldkarakteristikud

Esmalt avatakse ettevõtlusmaastiku ning valimi taust, samuti fikseeritakse võrdluskategooriad, mille alusel analüüsitakse hilisemaid vastuseid. Lahtistest vastustest on toodud välja ilmekamad ning sisulisemat laadi vastused.

3.1.1 Ettevõtte asutamise aeg

Kuigi ettevõtete värbamise aluseks oli 2006 aasta andmed, siis valmis on esindatud 2007 ning 2008 asutatud firmad (vt tabel allpool). Need ettevõtted on sattunud valimisse kas eelnevate firmade ümberkujundamise, ühinemist vms käigus.

Kuivõrd ettevõtted on sattunud valimisse (pseudo)juhuslikkuse alusel, siis võib teha ka mõningaid järeldusi retrospektiivselt ettevõtlusaktiivsuse kohta eelnevatel perioodidel.

Nagu näha, on esindatud firmad loomisaastate lõikes üsna ühtlaselt, välja arvates tugev langus 1995-1996 ning tugev tõus 2006. aastal. Käesolevad tulemused ei peegelda mingil konkreetsel aastal loodud ettevõtete arvu, vaid tänasel päeval tegutsevate ettevõtete asutamisaastat.

Tabel 3: Valimis olevate ettevõtete asutmisaasta

Asutamisaasta	Ettevõtete arv valimis
Enne 1989	7
1990	3
1991	18
1992	22
1993	16
1994	14
1995	8
1996	9
1997	17
1998	12

Asutamisaasta	Ettevõtete arv valimis
1999	11
2000	14
2001	17
2002	18
2003	17
2004	16
2005	17
2006	33
2007	22
2008	12

Ettevõtte vanus on ka üheks võrdluskategooriaks hilisemas analüüsis. Tagamaks kategooriate piisavat täituvust statistilise võrreldavuse eesmärgil, on jagatud ettevõtted kaheks – asutatud 2004 või varem ning uuemad (asutatud siis vastavalt 2005-2008).

3.1.2 Juriidiline tegutsemisvorm

Peamiseks Pärnu ettevõtete juriidiliseks tegutsemisvormiks on osaühing (valimis 267 firmat ehk 88%), aktsiaselts oli 32 ehk 11%. Nagu võib arvata, on seotud ettevõtlusvorm ettevõtte suurusega – aktsiaseltsid on suuremad nii töötajate arvult kui käibelt.

Väga vähe oli täis- või usaldusühinguid, samuti tulundusühistuid (vastavalt 1 ja 4 juriidilist isikut). Arvestades viimaste ettevõtetusvormide suhteliselt suuri omanikuriske, siis on selge, et valitakse pigem osaühingu kasuks. Kuivõrd ettevõtte juriidiline tegutsemisvorm korreleerub üsna suurel määral ettevõtte suurusega ning kuna tegutsemisvorm ei oma olemuslikku tähendust ettevõtete diferentseerimisel, siis juriidilist tegutsemisvormi ei kasutatud võrdluskategooriana.

3.1.3 Ettevõtte filiaalide arv ning tegutsemispiirkond

Ettevõtte struktuuri iseloomustamiseks fikseeriti ka kuulumine ettevõtete gruppi läbi omandisuhte. 273 ettevõtet ehk 90% valimist oli iseseisev ettevõtte, 6% (19 ettevõtet)

kuulusid ettevõtete grupp tütaretevõttena, 3% (10 ettevõtet) kuulusid grupp emaettevõtetenä.

Filiaalide arvust – Pärnu maakonnas oli filiaale 11 ettevõttel (4%), Eestis 19 ettevõttel (6%), Euroopa Liidus ainult ühel ettevõttel, väljaspool ELi polnud ühelgi ettevõttel.

Tabel 4: Filiaalide arv ning geograafilise jaotus (selgitus – ettevõtteid, millel on 1 filiaal Pärnu maakonnas, on 6; Eestis 2 filiaaliga ettevõtteid on 4 jne)

Filiaalide arv	Filiaale Pärnu maakonnas	Filiaale Eestis	Filiaale EL
1	6	12	1
2	3	4	0
3	1	0	0
4	0	1	0
7	1	1	0
9	0	1	0

Ettevõtte kohta fikseeriti nii tegevus kui ka juhtimine geograafilises mõttes. Järgnev risttabel avan nende kahe tunnuse omavahelise suhte. Nagu näha poolte ettevõtete puhul (56%) toimub nii tegevus kui juhtimine Pärnu linnas. Kolmandiku (29%) ettevõtete puhul on tegemist üle-eestilise tegevusega ning Pärnu linnas toimuva juhtimisega.

Tabel 5: Ettevõtte juhtimine ning tegevuskoht

			Kus toimub peamiselt Teie ettevõtte juhtimine?			
			Pärnu linnas	Pärnumaal	Üle Eesti	Kokku
Kus Teie ettevõtte peamiselt tegutseb (toimub põhi-tegevus)?	1 Pärnu linnas	Arv	171	0	1	172
		% kõikidest	56%	0%	0%	57%
	2 Pärnumaa	Arv	34	1	0	35
		% kõikidest	11%	0%	0%	12%
	3 Lääne-Eestis	Arv	2	0	0	2
		% kõikidest	1%	0%	0%	1%
	4 Üle Eesti	Arv	88	1	5	94
		% kõikidest	29%	0%	2%	31%
	Kokku	Arv	295	2	6	303
		% kõikidest	97%	1%	2%	100,0%

Praktiliselt kõik ettevõtted (95% valimist) on tegutsenud alates loomisest Pärnus. Pärnu linnas tegutsevad ettevõtted on ka asutatud peamiselt Pärnus – Pärnu maakonnas asutatud ettevõtteid oli 5 (2%) ning mujal vabariigis 13 (4%).

Tabel 6: Ettevõtte tegevuspiirkond valdkonna lõikes

	Tegevuspiirkond		
	Pärnu linn	Pärnu maakond	Üle Eesti
	Rea %	Rea %	Rea %
Tööstus, energeetika, gaasi- ja veevarustus	40	10	50
Ehitus ja kinnisvara	46	19	35
Põllumajandus, jahindus ja metsamajandus, kalandus**	33	8	58
Hulgikaubandus	44	5	51
Jaekaubandus	57	7	36
Majutus ja toitlustus	89	0	11
Transport, laomajandus, logistika	45	7	48
Rahandus ja äriteenused	52	16	32
Infotehnoloogia ja side**	50	0	50
Haridus, teadus ja koolitus**	40	0	60
Tervishoid ja sotsiaalhooldus**	78	11	11
Teised teeninduse liigid	67	17	15
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg**	60	7	33
KOKKU	57	12	35

** antud tegevusala madala esindatuse tõttu valimis ei ole jaotus statistiliselt usaldusväärne

Tegevusalade lõikes paistab silma majutuse ja toitlustusega tegelevate ettevõtete koondumine Pärnu linna (89% tegutseb Pärnu linnas). Pärnu maakonnas tegutsejate osakaal on kõige suurem ehituse ja kinnisvara, rahanduse ja äriteenuste ning teiste teeninduse liikide valdkonnas. Hulgikaubanduse puhul torkab silma üle Eesti tegutsevate ettevõtete suurem osakaal.

Tabel 7: Ettevõtte tegevuspiirkond töötajate arvu lõikes

		Töötajate arv		
		kuni 2 töötajat	3 kuni 29 töötajat	30 ja enam töötajat
Tegevuspiirkond	Pärnu linn	60	55	52
	Pärnu maakond	13	11	6
	Üle Eesti	26	34	42

Töötajate arvu lõikes esinevad väikesed tegevuspiirkonna erinevused, suurema töötajate arvuga ettevõtete hulgas on üle Eesti tegutsevate osakaal suurem.

3.1.4 Kapitali päritolu

Vaadates uuringusse kaasatud ettevõtete omanikeringi, siis koguvälimist (n=304) on:

- munitsiplaal/riikliku omandiga ettevõtteid 2
- ettevõtteid, mille omanikeringis oli välismaist kapitali 12; nendest omakord kuue puhul oli tegemist 100% välismaise eraomandiga ettevõtetega, ülejäänud kuu puhul jaotus omanikering muul viisil

Võib eeldada, et Pärnu ettevõtete seas on välismaise kapitaliga ettevõtteid rohkem, kui need on pigem holdingfirmad ja riulifirmad, kus reaalselt majandustegevust ei toimu – sellised firmad ei saanud ka sattuda käesoleva uuringu valimisse.

3.1.5 Töötajate arv ning käive

Ettevõtte suurus määratleti ankeedis kahe erineva aspekti abil – esiteks töötajate arv ning teiseks ettevõtte käive. Töötajate arv fikseeriti sarnaselt eelmistele küsimustele kolmes võtmes – töötajate arv eelmisel aastal, töötajate arv käesoleval hetkel ning töötajate arv 3 aasta pärast. Eristati nii täiskoormusega kui osakoormusega töötajaid. Järgnevas tabelis on toodud välja aritmeetiline keskmine, 5% kärbitud keskmine⁵, mediaanväärtus⁶,

5 5% kärbitud keskmine on keskmise väärtuse arvutamise viis, mille puhul eemaldatakse jaotuse mõlema otsa 5% väärtused.

6 Mediaanväärtus on väärtus, millest täpselt pooled juhud on suuremad ning poole juhud on väiksemad

standardhälve⁷ ning miinimum ja maksimumväärtused.

Tabel 8: Töötajate arv eelmisel aastal, käesoleval aastal ning 3 aasta perspektiivis

		Väärtus	Standardviga
Mitu töötajat oli Teie ettevõttes tööl eelmisel aastal (2007) täiskoormusega?	Keskmine	12	1,566
	5% kärbitud keskmine	8	
	Mediaan	4	
	Standardhälve	24	
	Miinimum	0	
	Maksimum	245	
Mitu töötajat on Teie ettevõttes tööl käesoleval hetkel täiskoormusega?	Keskmine	12	1,541
	5% kärbitud keskmine	8	
	Mediaan	4	
	Standardhälve	24	
	Miinimum	0	
	Maksimum	245	
Mitu töötajat on Teie ettevõttes tööl 3 aasta pärast täiskoormusega?	Keskmine	14	1,662
	5% kärbitud keskmine	10	
	Mediaan	5	
	Standardhälve	26	
	Miinimum	0	
	Maksimum	240	
Mitu töötajat oli Teie ettevõttes tööl eelmisel aastal (2007) osakoormusega?	Keskmine	2	,415
	5% kärbitud keskmine	1	
	Mediaan	0	
	Standardhälve	6	
	Miinimum	0	
	Maksimum	70	
Mitu töötajat on Teie ettevõttes tööl käesoleval aastal (2008) osakoormusega?	Keskmine	2	,415
	5% kärbitud keskmine	1	
	Mediaan	0	
	Standardhälve	6	
	Miinimum	0	
	Maksimum	70	

7 Standardhälve on statistiline väärtus, mis näitab, kui palju väärtused erinevad keskmisest väärtusest.

		Väärtus	Standardviga
Mitu töötajat on Teie ettevõttes tööl 3 aasta pärast osakoormusega?	Keskmine	3	,578
	5% kärbitud keskmine	1	
	Mediaan	0	
	Standardhälve	9	
	Miinumum	0	
	Maksimum	97	

Lisaks töötajate arvule anketeeriti ka ettevõtte finantsnäitajaid – käive ning kasum/kahjum. Sarnaselt eelmisele plokile ka arvestades ajalist dünaamikat – eelmisel aastal, käesoleval aastal ning 3 aasta pärast.

Tulemuste puhul tuleb arvestada, et eelmise majandusaasta tulemuste täpsust võib pidada adekvaatseks, prognoos käesolevaks aastaks on aga hinnanguline ning selle täitumine / mittetäitumine oleneb tihtipeale välistest teguritest. Kõige hinnangulisem on ettevõtte finantsnäitajate prognoos kolme aasta perspektiivis. Etteruttavalt võib öelda, et ankeedis on hiljem küsimused ettevõtte planeerimistegevuse kohta – enamik ettevõtetest ei planeeri finantspoolt pikemalt ette kui jooksvaks aastaks. Seetõttu peegeldab enamik vastuseid pigem juhtide soovmõtlemist suurusjärkude tasemel – vastatakse kas 100 tuhat, 500 tuhat või 1 miljon krooni.

Tabel 9: Ettevõtte käive ning kasum/kahjum

Mis oli Teie ettevõtte...	Keskmine	5% Kärbitud keskmine	Mediaan	Standardhälve	Maksimum
... käive eelmisel aastal (2007)?	10800000	6325892	1500000	24840000	140000000
... käive käesoleval aastal (2008)?	7481888	4308370	1500000	17090000	86000000
... käivet 3 aasta pärast?	14800000	9361558	2500000	32740000	200000000
... kasum eelmisel aastal (2007)?	1004736	467360	70000	2823000	20000000
... kasum käesoleval aastal (2008)?	583383	291246	80000	1693000	14000000
... kasumit 3 aasta pärast?	1369523	838411	300000	3117000	24000000
... kahjum eelmisel aastal	22809	5160	0	106555	1000000

Mis oli Teie ettevõtte...	Keskmine	5% Kärbitud keskmine	Mediaan	Standard- hälve	Maksimum
(2007)?					
... kahjum käesoleval aastal (2008)?	7187	54	0	51927	500000
... kahjumit 3 aasta pärast?	467	0	0	4834	50000

Täpsema finantsanalüüsi tarvis tuleks võtta aluseks pigem äriregistrisse esitatavad majandusaasta aruanded; siiski on kasutatud ettevõtte eelmise aasta käivet ühe võrdluskategooriana. Samuti olid ettevõtted rahalisest poolest kõnelemisel üsna kidakeelsed.

3.1.6 Tegevusalad

Ettevõtte tegevusala on üks tähtsamaid ettevõtet iseloomustavaid karakteristikuid. Pärnu linna ettevõtete tegevusalad ning nende dünaamika mis tugineb Statistikaameti andmetel on antud edasi sissejuhatavas osas. Käesolev peatükk kirjeldab valimisse sattunud ettevõtete tegevusalasid. Vastajatel paluti anda hinnang iga tegevusala lõikes, millisel määral antud ettevõtte tegeleb selles vallas. Tegevusaladest annab ülevaate järgnev tabel:

Tabel 10: Ettevõtete tegevusalad

	Põhiline tegevusala		Küllaltki oluline tegevusala		Väheoluline tegevusala		Ei tegele	
	Arv	Rea %	Arv	Rea %	Arv	Rea %	Arv	Rea %
Tööstus, energeetika, gaasi- ja veevarustus	28	9	2	1	3	1	271	89
Ehitus ja kinnisvara	55	18	19	6	10	3	220	72
Põllumajandus, jahindus ja metsamajandus, kalandus**	11	4	1	0	4	1	288	95
Hulgikaubandus	29	10	10	3	12	4	253	83
Jaekaubandus	44	15	12	4	21	7	227	75

	Põhiline tegevusala		Küllaltki oluline tegevusala		Väheoluline tegevusala		Ei tegele	
	Arv	Rea %	Arv	Rea %	Arv	Rea %	Arv	Rea %
Majutus ja toitlustus	35	12	0	0	7	2	262	86
Transport, laomajandus, logistika	20	7	9	3	15	5	260	86
Rahandus ja äriteenused	22	7	3	1	7	2	272	90
Infotehnoloogia ja side**	2	1	4	1	3	1	295	97
Haridus, teadus ja koolitus**	3	1	2	1	5	2	294	97
Tervishoid ja sotsiaalhooldus**	8	3	1	0	2	1	293	96
Teised teeninduse liigid	37	12	9	3	7	2	251	83
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg**	10	3	5	2	10	3	279	92
Midagi muud	51	17	3	1	3	1	247	81

Valimis on esindatud kõige rohkem ehitus ja kinnisvara, jaekaubanduse ning muud teenindussektori ettevõtteid.

Muude tegevusalade hulka kuuluvad: aiandus, projekteerimine, autoremont, kodumasinate remont, elektritööd, iluteenused, maamõõtmine, reklaam, kujundus, reisisenused, rentimine.

Tegevusala on ka üheks võrdluskategooriaks. Analüüsis on kodeeritud kokku kategooriad *põhiline tegevusala* ning *küllaltki oluline tegevusala*.

3.1.7 Eksport

Uuringuankeet pühendas ekspordile kui prioriteetsele valdkonnale eraldi ploki. Eesmärgiks on kaardistada ekspordiga tegelevate ettevõtete osakaal, eksporditurud ning ekspordiga seotud probleematika.

- Eelmisel aastal ekspordis (käibest moodustas ekspord vähemalt 1%) 51 ettevõtet (18% valimist). Nendest omakorda 8 oli selliseid, kes ekspordis rohkem kui 90% oma käibest
- Käesoleval aastal prognoosib eksporditegevust 47 ettevõtet

Tabel 11: Eksport töötajate arvu lõikes

		Töötajate arv		
		kuni 2 töötajat	3 kuni 29 töötajat	30 ja enam töötajat
Eksport	Ettevõtte ei ekspordi	93%	82%	47%
	Ettevõtte ekspordib	7%	18%	53%

Ootuspäraselt on suurema töötajate arvuga ettevõtete hulgas enam eksportööre. Kui kuni 2 töötajaga väikeettevõtetest tegeleb ekspordiga 7%, siis 30 ja enama töötajaga ettevõtetes on sama osakaal 53%.

Tabel 12: Eksportööride osakaal valdkonniti

Tegevusala	Eksportööride osakaal %
Tööstus, energeetika, gaasi- ja veevarustus	54
Põllumajandus, jahindus ja metsamajandus, kalandus**	46
Hulgikaubandus	37
Transport, laomajandus, logistika	22
Tervishoid ja sotsiaalhooldus**	22
Jaekaubandus	19
Teised teeninduse liigid	16
Majutus ja toitlustus	15
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg**	14
Ehitus ja kinnisvara	10
Rahandus ja äriteenused	8
Haridus, teadus ja koolitus**	0
Infotehnoloogia ja side**	0

** antud tegevusala madala esindatuse tõttu valimis ei ole jaotus usaldusväärne statistiliste üldistuste tegemiseks

Ettevõtjatel paluti hinnata ekspordi mahtu järgmisel aastal ning kolme aasta perspektiivis. Kõikidest vastanutest soovib mõlemal juhul jätta ekspordi mahtu samaks ca kolmveerand ettevõtjatest. Ekspordi mahu vähendajaid on praktiliselt olematus mahus. Veerand plaanib ekspordi mahtu suurendada. Ekspordi mahtu plaanivad suurendada suured ettevõtted.

Tabel 13: Ekspordi mahu muutus

Kas soovite ekspordi mahtu oma käibes...	Vähendada		Jätta samaks		Suurendada	
	Arv	Rea %	Arv	Rea %	Arv	Rea %
... järgmisel aastal (2009) ...	3	2	110	72	39	26
... järgmise 3 aasta perspektiivis...	2	1	109	73	39	26

Tuginedes antud uuringu tulemustele, võib eeldada eksporditegevuse jäämist enam-vähem samale tasemele või tagasihoidlikku suurenemist.

Tabel 14: Ekspordi mahu muutus valdkonniti

	Kas soovite ekspordi mahtu oma käibes järgmisel aastal (2009)..		
	Vähendada	Jätta samaks	Suurendada
	Rea %	Rea %	Rea %
Tööstus, energeetika, gaasi- ja veevarustus	4	54	42
Ehitus ja kinnisvara	0	76	24
Põllumajandus, jahindus ja metsamajandus, kalandus**	11	44	44
Hulgikaubandus	5	38	57
Jaekaubandus	0	62	38
Majutus ja toitlustus	0	74	26
Transport, laomajandus, logistika	9	64	27
Rahandus ja äriteenused	0	91	9
Infotehnoloogia ja side**	0	67	33
Haridus, teadus ja koolitus**	0	100	0
Tervishoid ja sotsiaalhooldus**	0	50	50
Teised teeninduse liigid	0	83	17
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg**	0	88	12

** antud tegevusala madala esindatuse tõttu valimis ei ole jaotus usaldusväärne statistiliste üldistuste tegemiseks

Tabel 15: Ekspordi mahu muutus valdkonniti

	Kas soovite ekspordi mahtu oma käibes järgmise 3 aasta perspektiivis...		
	Vähendada	Jätta samaks	Suurendada
	Rea %	Rea %	Rea %
Tööstus, energeetika, gaasi- ja veevarustus	0	57	43
Ehitus ja kinnisvara	0	76	24
Põllumajandus, jahindus ja metsamajandus, kalandus**	11	44	44
Hulgikaubandus	5	38	57
Jaekaubandus	0	64	36
Majutus ja toitlustus	0	79	21
Transport, laomajandus, logistika	9	64	27
Rahandus ja äriteenused	0	82	18
Infotehnoloogia ja side**	0	33	67
Haridus, teadus ja koolitus**	0	100	0
Tervishoid ja sotsiaalhooldus**	0	50	50
Teised teeninduse liigid	0	87	13
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg**	0	100	0

** antud tegevusala madala esindatuse tõttu valimis ei ole jaotus usaldusväärne statistiliste üldistuste tegemiseks

Heites pilku eksportturgudele, on oodatavalt peamisteks turgudeks Baltikum (Läti-Leedu) ning Skandinaavia.

Tabel 16: Eksportturud

	Peamiselt		Arvestataval määral		Vähesel määral		Ei ekspordi	
	Arv	Rea %	Arv	Rea %	Arv	Rea %	Arv	Rea %
Baltikum	18	35	3	6	12	23	19	37
Skandinaavia	21	40	9	17	6	12	16	31
Ida-Euroopa	2	4	1	3	9	17	40	77
Kesk ja Lääne-Euroopa	9	17	4	8	8	15	31	60
Vahemere piirkond	1	2	0	0	4	8	47	90
Venemaa	2	4	0	0	9	17	41	79
Mujale	1	2	1	2	4	8	45	88

Mõnevõrra toimub ka eksport Kesk ja Lääne-Euroopasse; muud piirkonnad on esindatud selgelt vähem.

Peamiseks ekspordipõhjuseks on välisturul oma toote eest saadav kõrgem hind, teisteks põhjusteks on kohaliku turu puudumine ning soov vähendada riske. Muud põhjused (ettevõtte grupsisene tööjaotus ning fakt, et tootmine on Eestis odav on vähem esindatud).

Tabel 17: Põhjused ekspordimiseks

	% vastanutest
kohalik turg puudub / madal nõudlus	8
vähendada riske	5
sihtturul on kasumlikum müüa / kõrgem hind	10
ettevõtte grupsisene tööjaotus	2
tootmine on Eestis odav	2

Muudest põhjustest toodi välja järgnevad:

Lihtsalt on nii sattunud

Väljakujunenud pikaajalised kaubandussuhted.

Eksportööride käest küsiti avatud küsimuse vormis probleemide kohta eksporditegevusel. Vastuseid olid mitmeid - enim nimetati **probleeme** transpordiga. Transpordiprobleemide all peeti silmas peamiselt transpordi kallidust, mitte transpordi puudumist vms.

Kallis transport.

Kõrge transpordi hind.

Transpordi hinnad kallid (nt Tallink)

Transpordikulude tõus

Logistika, tarnetäpsus, muutuvad transpordi hinnad

Transpordivõimalused: lennuliinid, bussi- ja rongiliiklus pole just kõige paremal tasemel.

Teiseks suureks probleemiks on turundustegevus sihtturul, samuti on probleeme partnerettevõtetega (eeskätt partnerettevõtete maksekultuuriga).

Probleeme sihtturu leidmisega. Maksetähtaja ületamised.

Koostööpartneritelt raha kätte saamine. Ei peeta maksetähtaegadest kinni.

Vajaliku ostja leidmine sihtturult.

Probleemid kvaliteediga ja klientide kättesaadavusega.

Raha laekumised, partnerite usaldusväärsus

Baltimaades maksekultuur halb

Kokkuvõttes siiski toodi välja üsna vähe probleeme eksporttegevuse vallas, samuti ei olnud nende seas ühtegi konkreetselt Pärnule omast probleemi.

3.1.8 Import

Ettevõtetelt uuriti, millises mahus ja millisel eesmärgil nad impordivad. Impordi mahtudest:

- Ettevõtteid, kes impordisid mahus kuni 100 000 krooni aastas oli 11 (4%)
- Ettevõtteid, kes impordisid mahus 100 001 kuni 1 miljon krooni oli 18 (6%)
 - Ettevõtteid, kes impordisid mahus 1 miljon kuni 70 miljonit krooni oli 16 (5%)

Tabel 18: Importööride osakaal

	Importööride osakaal
	%
Hulgikaubandus	51
Jaekaubandus	43
Tööstus, energeetika, gaasi- ja veevarustus	33
Infotehnoloogia ja side**	17
Põllumajandus, jahindus ja metsamajandus, kalandus**	17
Ehitus ja kinnisvara	14

	Importööride osakaal
	%
Transport, laomajandus, logistika	14
Teised teeninduse liigid	7
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg**	7
Majutus ja toitlustus	6
Haridus, teadus ja koolitus**	0
Rahandus ja äriteenused	0
Tervishoid ja sotsiaalhooldus**	0

** antud tegevusala madala esindatuse tõttu valimis ei ole jaotus usaldusväärne statistiliste üldistuste tegemiseks

Ootuspäraselt on kõige suurem importööride osakaal hulgi- ja jaekaubanduse valdkonnas.

Tabel 19: Importööride osakaal töötajate arvu lõikes

		Töötajate arv			
		kuni 2 töötajat	3 kuni 29 töötajat	30 ja enam töötajat	KOKKU
Import	Ettevõtte ei impordi	94	81	77	85
	Ettevõtte impordib	6	19	23	15

Võib täheldada, et suurema töötajate arvuga ettevõtete hulgas on enam ettevõtteid, kes impordivad. Samuti on suurematel ettevõtetel suuremad impordimahud.

Peamisteks põhjusteks, miks imporditakse on *edasimüük-vahendus* (12% vastanutest) ning *tooraineks* (5% vastanutest). Impordiga tegelevate ettevõtete käest küsiti ka küsimus, millised probleemid on olnud seotud impordiga. Järgnevalt on toodud ära antud vastused:

Aruandlus

Ebaausad partnerid.

Ebakvaliteetne kaup, kokkulepetest ei peeta kinni. Probleemid transpordifirmadega.

Hetkel suvepuhkused Euroopas.

Imporditavate kaupade hindade kasv. Eesti väike turumaht. Transpordikulude kasv tänu kütuse hinna tõusule.

Imporditavate toodete hind maailmaturul.

Piirkondade seadusandlik ebastabiilsus.

Pole probleeme peale tähtaegadest kinnipidamise.

Probleemid tolliga.

Tarneajad. Lepingutingimustest kinnipidamine tarnijate poolt.

Transpordi kallidus, vajaliku kauba leidmine.

Transpordikulud

Nagu näha, ei ole nende seas midagi uut – peamiselt kulukas transport ning välispartnerite käitumine.

3.1.9 Hinnang ettevõtte olukorrale

Vastajatel paluti anda hinnang ettevõtte tulevikuväljavaadete kohta – seda nii tagasivaatavalt eelmise aasta seisuga, käesoleval aastal kui ka tulevikku suunatud hinnang kolme aasta perspektiivis. Järgnev tabel annab ülevaate vastustest.

Tabel 20: Hinnang ettevõtte olukorrale

	Väga halvad		Küllalt halvad		Küllaltki head		Väga head	
	Arv	Rea %	Arv	Rea %	Arv	Rea %	Arv	Rea %
Eelmisel aastal (2007)	5	2	33	12	185	65	60	21
Käesoleval aastal (2008)	15	5	62	22	183	64	28	10
3 aasta pärast	8	4	20	9	150	65	52	23

Nagu näha on ettevõtte hetkesituatsiooni hindamisel juhid mõõdukalt positiivsed. Üle kaheksakümne protsendi vastanutest hindas ettevõtte olukorda eelmisel aastal küllaltki heaks või väga heaks. Seoseid võrdluskategooriate ning hinnangu vahel on keeruline tuua välja – hinnangud on üsna sarnased erinevate kategooriate lõikes. Olukorda käesoleval aastal hinnati konservatiivsemalt, tulevikku suunatud hinnang oli jällegi positiivsemas võtmes ning sarnane eelmise aasta hinnangutega.

Käesoleva aasta kohta antud negatiivsem hinnang (ca veerand hindab halvaks või küllaltki halvaks; ca kolmveerand heaks või küllaltki heaks) on eeldatavalt seotud hetkel valitseva keerulise turukonjunktuuriga ning ebakindla tulevikuga.

Tabel 21: Hinnang ettevõtte olukorrale

Milline on Teie arvamus ettevõtte tulevikuväljavaadete kohta?		Töötajate arv			
		kuni 2 töötajat	3 kuni 29 töötajat	30 ja enam töötajat	KOKKU
Eelmisel aastal (2007)	1 Väga halvad	1	2	0	1
	2 Küllalt halvad	10	14	7	12
	3 Küllaltki head	70	65	50	65
	4 Väga head	19	19	43	22
	KOKKU	100	100	100	100
Käesoleval aastal (2008)	1 Väga halvad	4	6	3	5
	2 Küllalt halvad	30	18	20	22
	3 Küllaltki head	54	69	63	63
	4 Väga head	12	8	13	10
	KOKKU	100	100	100	100
3 aasta pärast	1 Väga halvad	5	3	0	4
	2 Küllalt halvad	7	11	5	9
	3 Küllaltki head	63	64	76	65
	4 Väga head	24	22	19	23
	KOKKU	100	100	100	100

Ettevõtte olukorrale antud subjektiivsete hinnangute juures ei esinenud statistiliselt usaldusväärseid erinevusi töötajate arvu lõikes.

Tabel 22: Hinnang ettevõtte olukorrale 3 aasta pärast valdkondade lõikes

	Milline on Teie arvamus ettevõtte tulevikuväljavaadete kohta 3 aasta pärast?			
	1 Väga halvad	2 Küllalt halvad	3 Küllaltki head	4 Väga head
	Rea %	Rea %	Rea %	Rea %
Tööstus, energeetika, gaasi- ja veevarustus	0	10	75	15
Ehitus ja kinnisvara	3	3	81	12
Põllumajandus, jahindus ja metsamajandus, kalandus**	0	0	60	40
Hulgikaubandus	3	10	66	21
Jaekaubandus	8	10	59	22
Majutus ja toitlustus	9	4	70	17
Transport, laomajandus, logistika	0	0	53	47
Rahandus ja äriteenused	4	4	52	39
Infotehnoloogia ja side**	0	0	80	20
Haridus, teadus ja koolitus**	0	20	60	20
Tervishoid ja sotsiaalhooldus**	0	0	75	25
Teised teeninduse liigid	3	16	54	27
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg**	0	9	82	9

** antud tegevusala madala esindatuse tõttu valimis ei ole jaotus usaldusväärne statistiliste üldistuste tegemiseks

Valdkondade lõikes hindavad tulevikuväljavaateid 3 aasta perspektiivis teistest paremaks transpordi, laomajanduse ja logistika, rahanduse ja äriteenuste ning ehituse ja kinnisvara valdkonna ettevõtted.

Kõikidel vastajatel (nii positiivse kui ka negatiivse hinnangu andnutel) paluti oma hinnangut põhjendada. Halva hinnangu andjad põhjendasid peamiselt **halva olukorraga**

majanduses:

Ettevõtjate hinnangul on üldine majanduslangus oluliselt mõjutanud inimeste tarbimisharjumusi:

Üldine majanduslangus, mis ei soosi meelelahutusäri. Pärnu linna negatiivne maine.

Üldine majanduslangus. Ehitus-ja tööstusettevõtetele halvad ajad, seega väheneb võimalus oma teenust neile müüa.

Seda tunnevad eriti ehitus ning kinnisvara valdkonna ettevõtted:

Ehitusbuum on lõppenud, ootame uut.

Ehitusbuum sai läbi.

Ehitustööde vähenemisega väheneb ka elektrimontaaži tööde arv, mis mõjutab otseselt ettevõtte käekäiku.

Kinnisvaraturu kukkumine

Kurdetakse turu väiksust ning madalat ostujõudu

Inimestel ei ole raha, kliente on vähe

Nõudlus toote järele väheneb, tootmine aga kallineb järjest.

Rahvast ei ole, eriti väikelinnas.

Takistavad tegurid on kohalik poliitika, turistide vähenemine ning Pärnu kaubanduskeskused, kes ei võta ettevõtja poodi sisse, kuna eelistatakse Tallinna kette. Tööjõu vähene keeleoskus.

Noored maksujõulised on välja liikunud

Väga vähe käib inimesi, tahetakse sulgeda.

Positiivse hinnangu andjad põhjendasid oma vastuseid mitmeti. Peamiseks põhjuseks on usk ettevõtte stabiilsesse positsiooni turul, samuti nõudluse püsimist või isegi suurenemist.

Arvestatav turuosa ja kindel väljakujunenud klientuur.

Asukoht on hea.

Asukoht Pärnus on hea. Klientide poolne usaldus.

Autosid tuleb ainult juurde, seda teenust on ka siis vaja järelkult. Turg jääb samaks.

Eesti parim spetsialist omas valdkonnas.

Ehitusturu elavnemine. Kindel väljakujunenud klientuur.

Ei näe nõudluse vähenemist.

Esmatarbekaupade jätkuv vajadus. Kindel väljakujunenud kliendibaas.

Ettevõtte on omas valdkonnas tugev turuliider.

Samuti usutakse jätkuvasse nõudluse püsimisse või isegi suurenemisse:

Jätkuv nõudlus teenuse järele (iluteenused). Kindel väljakujunenud klientuur.

Jätkuv nõudlus teenuse järele. Oma turunišš, mis konkurentidel puudub.

Jätkuv nõudlus toodete- kaupade järele.

Jätkuv vajadus teenuse järele. Suured kinnisvaraobjektid Pärnus ja Tallinnas. Ettevõttel puuduvad kohustused pankade ees.

Kasvav nõudlus teenuse järele sihtturul (Skandinaavia).

Üheks edufaktoriks peetakse väljakujunenud kliendibaasi.

Kindel kliendibaas ja nõudlus teenuse järele.

Kindel klientuur (suurfirmad).

Kindel turunišš. Kindel väljakujunenud kliendibaas.

Kindel visioon ettevõttes (kuhu jõuda). Kindel väljakujunenud klientuur ja turuosa.

Kindel väljakujunenud kliendibaas.

Kindel väljakujunenud kliendibaas. Jätkuv nõudlus teenuse järele.

Kindel väljakujunenud klientuur ja koostööpartnerid.

Kindel väljakujunenud klientuur. Ettevõtte tegutseb oma turuniššis.

Kindlad koostööpartnerid, kellega on pikaajalised lepingud.

Mitmed vastajad usuvad majandustsükli pöördumisele ning üldise turukonjunkturi paranemisse.

Majanduslangus peaks lõppema.

Majanduslanguse periood läbi. Ehitusturg hakkab uuesti elavnema.

Majandusolukord paraneb

Meie firma investeerib metsa ja see ressurss ei muutu. Metsakasvatus on jätkuv protsess.

Meie teenus sõltub teistest ettevõtetest ja on suhteliselt stabiilne.

Meie teenuse järele on nõudlus ja sõltume vaid firma võimekusest, et kui palju teha jõuame.

Meie tegevusala ei kao kusagile ja kuna on kaua tegeldud, siis konkurentidega ei tohiks olla probleeme.

Millestki puudust ei ole, seega peaks hästi minema

3.1.10 Planeerimine

Mõistmaks ettevõtete planeerimistegevust, paluti hinnata vastajatel ettevõtte

planeerimistegevuse pikkust. Etteruttavalt võib öelda, et tulemustele on raske anda hinnangut, pikk planeerimine ei taga üksüheselt edukat äritegevust, küsimus on pigem planeerimise kvaliteedis ning prognoosimise täpsuses. Samuti on tähtis muutlikus turukonjunktuuris ettevõtete dünaamika – võime reageerida operatiivselt muutustele.

Kokkuvõtvalt võib öelda, et kuigi planeeritakse ettevõtte tegevust ette jooksvaks aastaks, vaadatakse siiski ka pikemas perspektiivis (järgmised 2-3 aastat) ettevõtte tegevust. Seda eriti üldiste arengusuundade vallas, mis on arusaadavalt pikema planeerimisperioodiga.

Tabel 23: Planeerimisperioodi pikkus

	Ei planeeri üldse		Pikemalt kui 3 aastat		Järgmiseks 2-3 aastaks		Jooksvaks aastaks	
	Arv	Rea %	Arv	Rea %	Arv	Rea %	Arv	Rea %
Tööjõuvajadust	93	31	34	11	47	16	126	42
Finantsnäitajaid	60	20	30	10	63	21	141	48
Üldiseid arengusuundi	47	16	65	22	102	35	78	27
Müügi- ja turundustegevust	64	22	28	10	65	22	138	47
Tehnoloogia uuendamist	63	22	37	13	67	23	126	43
Tööjõu ümber- ja täiendõpet	82	28	20	7	28	10	166	56

Seetõttu on tähelepanuväärne ettevõtete osakaal, kes ei planeeri üldse oma tegevust – seda on erinevate valdkondade lõikes 16-31%.

Valdkondade lõikes on kõige pikema planeerimisperioodiga eelpoolmainitud üldised arengusuunad ning tehnoloogia uuendamine. Kõige vähem planeeritakse ette tööjõuvajadust – seda tänu Pärnu ettevõtluskeskkonna spetsiifikale – tegemist on väga väikeste ettevõtetega, kus tööjõuvajadused on kvantitatiivses mõttes väga väikesed.

Tabel 24: Ettevõtte tegevuste planeerimine töötajate arvu lõikes

Kui pikaks perioodiks planeerite ettevõtte tegevusi?		Töötajate arv		
		kuni 2 töötajat	3 kuni 29 töötajat	30 ja enam töötajat
Tööjõuvajadust	Pikemalt kui 3 aastat	13	10	16
	Järgmiseks 2-3 aastaks	11	18	16
	Jooksvaks aastaks	34	44	61
	Ei planeeri üldse	43	28	6
Finantsnäitajaid	Pikemalt kui 3 aastat	11	8	19
	Järgmiseks 2-3 aastaks	19	21	35
	Jooksvaks aastaks	42	53	39
	Ei planeeri üldse	29	19	6
Üldiseid arengusuundi	Pikemalt kui 3 aastat	16	25	35
	Järgmiseks 2-3 aastaks	33	32	45
	Jooksvaks aastaks	31	27	16
	Ei planeeri üldse	21	16	3
Müügi- ja turundustegevust	Pikemalt kui 3 aastat	9	8	19
	Järgmiseks 2-3 aastaks	19	22	32
	Jooksvaks aastaks	43	49	45
	Ei planeeri üldse	29	21	3
Tehnoloogia uuendamist	Pikemalt kui 3 aastat	14	14	3
	Järgmiseks 2-3 aastaks	14	27	37
	Jooksvaks aastaks	38	43	50
	Ei planeeri üldse	33	16	10
Tööjõu ümber- ja täiendõpet	Pikemalt kui 3 aastat	12	5	3
	Järgmiseks 2-3 aastaks	8	10	13
	Jooksvaks aastaks	38	65	77
	Ei planeeri üldse	43	20	6

Töötajate arvu lõikes paistab silma selge erinevus – suurema töötajate arvuga ettevõtted planeerivad oma tegevusi pikemalt ette. See seaduspära kehtib kõigi

planeeringuvaldkondade puhul.

Tabel 25: Tööjõuvajaduse planeerimine tegevusalade lõikes

	Kui pikaks perioodiks planeerite ettevõtte tegevusi? Tööjõuvajadust			
	Pikemalt kui 3 aastat	Järgmiseks 2-3 aastaks	Jooksvaks aastaks	Ei planeeri üldse
	Rea %	Rea %	Rea %	Rea %
Tööstus, energeetika, gaasi- ja veevarustus	20	17	47	17
Ehitus ja kinnisvara	7	20	45	28
Põllumajandus, jahindus ja metsamajandus, kalandus**	0	8	75	17
Hulgikaubandus	8	16	53	24
Jaekaubandus	9	20	44	27
Majutus ja toitlustus	17	14	46	23
Transport, laomajandus, logistika	7	14	45	35
Rahandus ja äriteenused	0	26	35	39
Infotehnoloogia ja side**	0	17	33	50
Haridus, teadus ja koolitus**	20	20	40	20
Tervishoid ja sotsiaalhooldus**	33	22	33	11
Teised teeninduse liigid	13	15	46	26
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg**	33	0	47	20

** antud tegevusala madala esindatuse tõttu valimis ei ole jaotus statistiliselt usaldusväärne

Tabel 26: Finantsnäitajate planeerimine tegevusalade lõikes

	...Finantsnäitajaid
--	---------------------

	Pikemalt kui 3 aastat	Järgmiseks 2-3 aastaks	Jooksvaks aastaks	Ei planeeri üldse
	Rea %	Rea %	Rea %	Rea %
Tööstus, energeetika, gaasi- ja veevarustus	23	13	50	13
Ehitus ja kinnisvara	7	18	62	14
Põllumajandus, jahindus ja metsamajandus, kalandus**	8	42	33	17
Hulgikaubandus	5	24	54	16
Jaekaubandus	12	21	50	17
Majutus ja toitlustus	15	27	48	9
Transport, laomajandus, logistika	11	22	41	26
Rahandus ja äriteenused	8	33	38	21
Infotehnoloogia ja side**	17	17	33	33
Haridus, teadus ja koolitus**	0	40	40	20
Tervishoid ja sotsiaalhooldus**	11	44	33	11
Teised teeninduse liigid	13	20	49	18
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg**	20	33	40	7

** antud tegevusala madala esindatuse tõttu valimis ei ole jaotus statistiliselt usaldusväärne

Tabel 27: Üldiste arengusuundade planeerimine tegevusalade lõikes

	...Üldiseid arengusuundi			
	Pikemalt kui 3 aastat	Järgmiseks 2-3 aastaks	Jooksvaks aastaks	Ei planeeri üldse
	Rea %	Rea %	Rea %	Rea %
Tööstus, energeetika, gaasi- ja veevarustus	27	43	20	10

	...Üldiseid arengusuundi			
	Pikemalt kui 3 aastat	Järgmiseks 2-3 aastaks	Jooksvaks aastaks	Ei planeeri üldse
	Rea %	Rea %	Rea %	Rea %
Ehitus ja kinnisvara	19	40	29	12
Põllumajandus, jahindus ja metsamajandus, kalandus**	33	33	17	17
Hulgikaubandus	26	39	21	13
Jaekaubandus	27	33	27	12
Majutus ja toitlustus	21	39	33	6
Transport, laomajandus, logistika	15	48	26	11
Rahandus ja äriteenused	21	38	21	21
Infotehnoloogia ja side**	0	33	50	17
Haridus, teadus ja koolitus**	40	20	20	20
Tervishoid ja sotsiaalhooldus**	33	44	11	11
Teised teeninduse liigid	31	31	20	18
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg**	40	20	27	13

** antud tegevusala madala esindatuse tõttu valimis ei ole jaotus statistiliselt usaldusväärne

Tabel 28: Müügi- ja turundustegevuse planeerimine tegevusalade lõikes

	...Müügi- ja turundustegevust			
	Pikemalt kui 3 aastat	Järgmiseks 2-3 aastaks	Jooksvaks aastaks	Ei planeeri üldse
	Rea %	Rea %	Rea %	Rea %
Tööstus, energeetika, gaasi- ja veevarustus	23	20	47	10
Ehitus ja kinnisvara	8	26	43	23
Põllumajandus, jahindus ja metsamajandus, kalandus**	0	33	42	25

	...Müügi- ja turundustegevust			
	Pikemalt kui 3 aastat	Järgmiseks 2-3 aastaks	Jooksvaks aastaks	Ei planeeri üldse
	Rea %	Rea %	Rea %	Rea %
Tööstus, energeetika, gaasi- ja veevarustus	23	20	47	10
Hulgikaubandus	5	34	50	11
Jaekaubandus	13	29	48	10
Majutus ja toitlustus	15	24	48	12
Transport, laomajandus, logistika	11	29	43	18
Rahandus ja äriteenused	0	32	40	28
Infotehnoloogia ja side**	0	0	67	33
Haridus, teadus ja koolitus**	0	40	40	20
Tervishoid ja sotsiaalhooldus**	38	12	38	12
Teised teeninduse liigid	13	13	58	16
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg**	27	20	33	20

** antud tegevusala madala esindatuse tõttu valimis ei ole jaotus statistiliselt usaldusväärne

Tabel 29: Tehnoloogia uuendamise planeerimine tegevusalade lõikes

	...Tehnoloogia uuendamist			
	Pikemalt kui 3 aastat	Järgmiseks 2-3 aastaks	Jooksvaks aastaks	Ei planeeri üldse
	Rea %	Rea %	Rea %	Rea %
Tööstus, energeetika, gaasi- ja veevarustus	14	38	38	10
Ehitus ja kinnisvara	15	16	45	24
Põllumajandus, jahindus ja metsamajandus, kalandus**	0	50	33	17
Hulgikaubandus	11	16	46	27

	...Tehnoloogia uuendamist			
	Pikemalt kui 3 aastat	Järgmiseks 2-3 aastaks	Jooksvaks aastaks	Ei planeeri üldse
	Rea %	Rea %	Rea %	Rea %
Tööstus, energeetika, gaasi- ja veevarustus	14	38	38	10
Jaekaubandus	15	21	42	21
Majutus ja toitlustus	6	27	55	12
Transport, laomajandus, logistika	11	29	39	21
Rahandus ja äriteenused	0	17	67	17
Infotehnoloogia ja side**	17	0	83	0
Haridus, teadus ja koolitus**	40	20	40	0
Tervishoid ja sotsiaalhooldus**	25	38	25	12
Teised teeninduse liigid	18	23	45	14
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg**	14	21	57	7

** antud tegevusala madala esindatuse tõttu valimis ei ole jaotus statistiliselt usaldusväärne

Tabel 30: Tööjõu ümber- ja täiendõppe planeerimine tegevusalade lõikes

	... Tööjõu ümber- ja täiendõpet			
	Pikemalt kui 3 aastat	Järgmiseks 2-3 aastaks	Jooksvaks aastaks	Ei planeeri üldse
	Rea %	Rea %	Rea %	Rea %
Tööstus, energeetika, gaasi- ja veevarustus	10	0	67	23
Ehitus ja kinnisvara	7	5	58	30
Põllumajandus, jahindus ja metsamajandus, kalandus**	8	0	58	33
Hulgikaubandus	5	5	66	24
Jaekaubandus	6	12	58	24

	... Tööjõu ümber- ja täiendõpet			
	Pikemalt kui 3 aastat	Järgmiseks 2-3 aastaks	Jooksvaks aastaks	Ei planeeri üldse
	Rea %	Rea %	Rea %	Rea %
Tööstus, energeetika, gaasi- ja veevarustus	10	0	67	23
Majutus ja toitlustus	3	18	68	12
Transport, laomajandus, logistika	7	7	54	32
Rahandus ja äriteenused	0	12	56	32
Infotehnoloogia ja side**	17	17	33	33
Haridus, teadus ja koolitus**	40	20	20	20
Tervishoid ja sotsiaalhooldus**	22	11	67	0
Teised teeninduse liigid	4	4	69	22
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg**	13	13	53	20

** antud tegevusala madala esindatuse tõttu valimis ei ole jaotus statistiliselt usaldusväärne

Üldiselt on erinevused planeerimises tegevusalade lõikes väikesed ja pole statistiliselt usaldusväärsed. Silma torkab, et tööstuse, energeetika, gaasi- ja veevarustuse valdkonna ettevõtted planeerivad tegevusi ette teistest pikemalt – seda eeskätt finantsnäitajate, tööjõu ümber- ja täiendõppe ning üldiste arengusuundade osas.

Pikemalt ette kalduvad ettevõtte tegevusi planeerima ka tervishoiu ja sotsiaalhoolduse ning hariduse, teaduse ja koolitusega tegelevad ettevõtted. Nende valdkondade esindajate osakaal valimis on aga vägagi väike, seetõttu on statistiliste üldistuste tegemine nende valdkondade puhul riskantne.

3.1.11 Investeeringud

Ettevõttejuhtidel paluti hinnata ettevõtte poolt tehtavaid investeeringuid, nende mahu muutust. Investeeringute mahu muutust hinnatakse suurusjärguliselt samaks või pisut suurendatakse.

Tabel 31: Hinnang investeeringute mahu muutusele

Kui palju kavatsete muuta kogu investeeringute mahtu (võrreldes järgmise aastaga)?	Arv	% vastanutest
Vähendada	27	9
Suurusjärg sama	114	38
Suurendada	82	27
Ettevõtte ei investeer / kavatse investeerida	72	24
Ei oska öelda	7	2
Ei soovi vastata	2	1

Tabel 32: Hinnang investeeringute mahu muutusele töötajate arvu lõikes

Kui palju kavatsete muuta kogu investeeringute mahtu (võrreldes järgmise aastaga)?	Töötajate arv		
	kuni 2 töötajat	3 kuni 29 töötajat	30 ja enam töötajat
Vähendada	5	11	10
Suurusjärg sama	29	43	52
Suurendada	31	25	31
Ettevõtte ei investeer ning ei kavatse investeerida	36	20	7
KOKKU	100	100	100

Töötajate arvu lõikes paistab silma, et väiksemate ettevõtete hulgas on enam niisugusi, kes ei investeer, ega kavatse investeerida.

Tabel 33: Hinnang investeeringute mahu muutusele tegevusalade lõikes

	Kui palju kavatsete muuta kogu investeeringute mahtu (võrreldes järgmise aastaga)?			
	Vähendada	Suurusjärgk sama	Suurendada	Ettevõtte ei investeerinud ega kavatsenud investeerida
	Rea %	Rea %	Rea %	Rea %
Tööstus, energeetika, gaasi- ja veevarustus	10	47	27	17
Ehitus ja kinnisvara	10	36	34	20
Põllumajandus, jahindus ja metsamajandus, kalandus**	25	0	58	17
Hulgikaubandus	5	37	29	29
Jaekaubandus	7	36	36	20
Majutus ja toitlustus	24	48	21	6
Transport, laomajandus, logistika	17	28	38	17
Rahandus ja äriteenused	0	36	24	40
Infotehnoloogia ja side**	0	33	33	33
Haridus, teadus ja koolitus**	20	0	40	40
Tervishoid ja sotsiaalhooldus**	11	44	33	11
Teised teeninduse liigid	9	52	25	14
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg**	7	29	43	21

** antud tegevusala madala esindatuse tõttu valimis ei ole jaotus statistiliselt usaldusväärne

Valdkondade lõikes paistab silma, et neljandik majutuse ja toitlustusega tegelevatest ettevõtetest kavatses investeeringute mahtu vähendada – see osakaal on märkimisväärselt suurem, kui teiste valdkondade ettevõtete puhul.

Põllumajanduse valdkonnas tegutsevatest ettevõtetest ei kavatse ükski jätta investeringute mahtu samaks – investeringuid kas suurendatakse või vähendatakse. Tuleb aga märkida põllumajandusvaldkonna ettevõtete väikest arvu valimis, mistõttu statiste üldistuste tegemine on ebausaldusväärne.

Investeeritud summad on pärit peamiselt ettevõtte omavahenditest – praktiliselt pooltel juhtudel (48%) on tegemist täielikult omavahenditega kaetud investeringutega. 3% juhtudest on tegemist täielikult võõrkapitalist tehtud investeringutega. Ülejäänud juhtudel on erinevad kombinatsioonid omavahendite ja võõrkapitali vahel.

Vastajatel paluti hinnata, kas investering on tehtud Pärnu linna või mitte. Kahel kolmandikul juhtudest oli investering tehtud Pärnu linna. Oma otsust paluti põhjendada.

Põhjused, miks ei investeerita Pärnu linna oli järgmised:

50% investeringute mahust läheb maakonda, kuna seal asub ettevõtte tootmisbaas.

Aiand asub maakonnas, aga ostjaskond on Pärnu linn ja selle ümbrus.

Ebasoodne turu olukord.

Ei ole vajadust investeerimiseks.

Firma loodud, et Audru tööstusala luua, seega ettevõtte investeerib Audru valda.

Investeerime sinna kuhu pakkumisi tehakse ja mille arendamisel mõtet näeme. Geograafiaga pole seost.

Investeerime stabiilsemasse turgu (nt. Tallinn)

Investeringud mittemateriaalsesse varasse (koolitused, konsultatsioonid). Toimuvad väljaspool Pärnut

Investeringud on suunatud maakonda (Audru vald) kuna seal asub ettevõtte tootmisbaas.

investeringud on üle- eestilised.

Investeringud seotud Pärnu maakonnaga (uue lao rajamine Audrusse).

Investeringud tehakse maakonda.

Investeringud üle Eesti (ettevõtte filiaalid üle Eesti).

Investeringute asukoht Paikuse vald (kontor asub Pärnu linnas, tootmishooned aga Paikusel).

Investeeritakse üle Eesti.

Investeeritakse üleestiliselt.

Kontsernisisene otsus, investering on tehtud Tallinna.

Kõik investeringud on vabariikliku mastaabiga.

Linnavalitsus kohtleb ettevõtjaid ebavõrdsest.

Maakonnas on mõttekam kinnisvara arendada.

Minu elukoht on Paikuse vallas. Teen tööd kodus.

Oleme maakonda rohkem investeerinud kui linna, aga samas on ka linna investeeritud.

Pole vajadust, kuna tehtud investeeringust ei saa linnalt midagi tagasi.

Põhitegevus ja tootmine on linnast väljas.

Pärnu linn ei ole väikeettevõtete arenguks eriti sobiv. Eelkõige kliendi madala maksevõime tõttu.

Selle firma jaoks pole hetkel kohta Pärnus.

Sellepärast, et Pärnus ei ole nii suurt vajalikku tootmispinda.

Suur osa ettevõttest asub Tartus.

Tegemist investeerimisega üle Eesti.

Tegemist on globaalsete investeeringutega. Investeeritakse erinevatesse fondidesse (SEB vahendusel).

Tegutseme üle Eesti

Tehas asub maakonnas.

Tootmishoone asub linnast väljas..

Põhjuseks, miks investeeritakse Pärnusse, toodi välja praktiliselt kõikides kommentaarides, et kuna ettevõtte asub Pärnus, siis siia ka investeeritakse.

Probleemidest investeerimisel toodi välja järgmisi vastuseid. Nagu näha on probleeme väga mitmekesiseid ning prevaleerivaid teemasid on välja tuua keeruline.

Abirahade taotluste käsitlemise väga pikk periood.

Detailplaneeringu venimine 3 aastat.

Finantsvahendite nappus investeerimisel.

Finantsvahendite nappus.

Hetke olukord kinnisvaraturul.

Hooajalisus.

Infrastruktuur kehv, teed on kehvad. Tänavakate-kanalisatsioon ehitamata. LV ei reageeri piirkonna arendamisele - eramaad on korras, munitsipaalmaad räämas.

Investeeringuteks vajalike rahaliste vahendite hankimine on olnud raske.

Kohalik poliitiline võimubürokratia

Kommunikatsiooni probleeme, vee- ja kanalisatsiooni probleeme, ametnike teadmatust ja ükskõiksust.

Laenuintress on kord kõrgem ja kord madalam. Sel perioodil kui meie investeerisime oli kõrge.

Lihtsalt ei saa pangalaenu. Ei tea ka kus kohast abi otsida ja pole aega ka selleks.

Linnaga asjaajamine on väga bürokraatlik. Protsessid venivad pikale.

Linnavalitsus ei anna ehitusluba.

Naabrite vastuseisu tõttu ei saa ettevõtte ennast laiendada (pinda s.t ruume oleks juurde vaja)

Omavahendeid on puudu ja puudub tööjõud, kellesse investeerida.

Omavahendeid pole saanud klientidelt õigeaegselt kätte. Pankadele ei saa kindel olla.

On olnud finantsiliste vahendite nappus.

Ootamatud kulutused- suve hooaja käivitamisel esinevad probleemid.

Pangad ei taha väikestele firmadele laenu anda.

Piirangud ehitamisel.

Planeeritud investeeringud on kallinenud.

Probleemid ettevõtte naabritega- naabrid ei luba detailplaneeringut kinnitada.

Riigipoolne suutatus maade erastamisel tehtavate toimingute osas.

Seoses kinnistu detailplaneeringu vastuvõtu viibimisega ei ole võimalik investeerida.

Lisaks üldistele probleemidele investeerimisvallas küsiti ettevõtjate käest, millised nendest probleemidest on Pärnule omased. Kõige rohkem toodi välja linnavalitsuse planeerimistegevuse aeglust:

Detailplaneeringu kehtestamisel tahtmatu venitamine linnavalitsuse poolt (ettevõtja taotlus unustati läbi vaatamata).

Detailplaneeringud ja nendega seonduv. Pärnu linna üldplaneeringu ebakonkreetsus.

Asjaajamine Pärnu Linnavalitsusega (aeglus, ametnike suhtumine)

Ehituslubade taotlemisega seotud probleemid.

Linnavalitsus ei anna ehitusluba.

Pärnu linnas võtab detailplaneeringute menetlemine kaua aega.

Linn ei ole piisavalt Papiniidu infrastruktuuri arendanud. (Tänavavõrk ja Suur-Jõe tänava pikendus).

Planeeringute ja lubade taotlus liiga pikk ajaliselt.

Teiseks tuuakse välja Pärnu kui ettevõtluskeskkonna spetsiifika:

Ei ole võtta vastava haridusega vajalikke töötajaid. Neid tuleb Pärnusse meelitada.

Hooajalisus igas valdkonnas. Sellega on seotud inimeste maksevõime. Tööstuse puudumine.

Hooajalisus äritegevuses.

Kuna Pärnu suvi ja talv on väga erinevad, siis on väga raske arvestust pidada

Puudub aastaringne suur klientide osa.

Kolmandaks tuuakse välja kohaliku võimu politiseeritus ning korraldus:

Kohalik poliitiline võimubürokratia

Linnaametnike põikpäisus.

Linnavalitsuse mittetoetav suhtumine.

Pärnu on väike linn, kus konkurendid võivad investeerimisel tutvuste kaudu jala taha panna. Väga oluline on, kes on su poliitilised sõbrad.

Muinsuskaitse ei luba midagi kuid linnavalitsus lubab. Inimesed ei julge Pärnusse investeerida. Protsessid on pikad ja tundmatud. Kui poliitilist kapitali Pärnus pole siis ma siia ei investeer. Ei julge riskida.

Tundub, et Pärnu linna huvitab ainult linnapea palk.

3.1.12 Arendustegevus

Vastajatel paluti anda subjektiivne hinnang, millises mahus nende ettevõtte panustab teadus- ja arendustöösse. Vastajaid, kes leidsid et nende ettevõtte panustab teadus- ja arendustöösse kas väga palju või pigem palju oli vastavalt 2% ning 15%. Üle poolt vastanutest leidis, et nende firma panustab kas pigem vähe või väga vähe (vastavalt 15% ja 42%).

Vastajatel paluti hinnata investeringu mahtu eelmisel aastal (2007). Ülevaate investeringute mahust annab järgnev tabel. Nagu näha ei teinud pea kaks kolmandikku ettevõtetest eelmisel aastal mitte mingisugust investeringut teadus- ja arendustöösse.

Tabel 34: Investeeringute maht aastas

Investeeringu maht aastas, krooni	Ettevõtete arv	% valimist
0	194	64
1 – 10 000	10	3
20 000	3	1
26 628	1	0
30 000	3	1
40 000	1	0
50 000	8	3
60 000	1	0
70 000	1	0

Investeeringu maht aastas, krooni	Ettevõtete arv	% valimist
80 000	1	0
100 000	6	2
130 000	1	0
150 000	2	1
200 000	2	1
300 000	1	0
400 000	2	1
450 000	1	0
500 000	5	2
600 000	1	0
1 000 000	1	0
1 300 000	1	0
1 700 000	1	0
2 000 000	1	0
3 000 000	1	0
7 000 000	2	1

Investeeringute suurus oli oodatult seoses ettevõtte suurusega. Statistiliselt tõsikindlaid järeldusi ettevõtte tegevusala ning teiste taustakategooriate vahel on raske teha, kuna ettevõtteid, kes investeerisid, oli liiga vähe.

Ettevõtete seas, kes väitsid, et nad investeerisid arendustegevusse, paluti selgitada, mis oli investeeringu eesmärgiks.

Väga palju tehti investeeringuid infotehnoloogiasse:

Andmebaasi arendus.

Arvutipargi uuendus.

Digitaalse tehnoloogia arendamine.

IT-süsteemide arendus.

On-line süsteemi arendus.

Päris suures mahus investeeriti koolitustesse ning inimkapitali:

Eesmärk on koolitada töötajaid ja olla kursis seadusandlusega.

Enesetäiendamine.

*Enesetäiendamise eesmärgil.
Erialaste teadmiste kogumine
Juhtkonna õpe.*

Samuti investeeriti tootmisprotsesside optimeerimisse ning efektiivsemaks muutmisesse.

*Tootmisprotsesside parendamine. Keskkonnasäästlikkuse tõstmine.
Töökeskkonna kaasajastamine
Tehnika kaasajastamine.
Tehnoloogia arendus (uute arvutiprogrammide soetamine).
Tehnoloogia uuendamine.
Uute seadmete soetamine, mis aitaks tootmisel toote omahinda vähendada.
tööprotsessi efektiivsemaks muutmine
Töö efektiivsuse tõstmine.
Töö efektiivsemaks muutmine.*

Uue toote väljaarendamine või olemasolevate toodete/teenuste kaasajastamine:

*Uue toote arendus.
Toote ja teenuste kaasajastamine.
Toote kvaliteedi tõstmine läbi personali koolituse.
Tootearendus.
Uute menüüde väljatöötamine (tootearendus)
Uute tehnoloogiate juurutamine.
Täiustada tootmistehnoloogiat
Uute toodete turule toomine
Uute toodete väljaarendamine
Uute trennide väljatöötamine (teenuste arendus)*

Kõikide vastajate käest (n=74), kes investeerisid eelmisel aastal rohkem kui ühe krooni, küsiti ka hinnangut investeeeringu piisavusele. Kolmandik vastajatest leidis, et investeeering oli täiesti piisav ning pea pooled leidsid et tegemist oli pigem piisava investeeeringuga.

Tabel 35: Hinnang tehtud investeeeringute piisavusele

	% investeeerijatest
Täiesti piisavaks	32
Pigem piisavaks	47

	% investeerijatest
Pigem ebapiisavaks	18
Täiesti ebapiisavaks	3

Järelduste tegemine võrdluskategooriate lõikes on ka siin problemaatiline just vastajate vähesuse tõttu. Investeeringu allikaks oli praktiliselt kõikidel juhtudel ettevõtte omafinantseering, ainult ühel juhul oli tegemist toetusega, antud juhul EASi toetusega. Investeeringuvahendite otsimisel eriliste probleemidega kokku ei puutunud, ainsad sisulised probleemid on toodud välja alljärgnevalt:

Ajakulu ja energiakulu fondist toetuse saamiseks on suurem kui toetusest saadav tulu iseenesest

EAS ei andnud esimesel katsel toetust, kuna puudub otsene eksport ja piisav innovatiivsus

Puudub võimalus EAS-st toetuste saamiseks, kuna tegevus on hulgimüük ja neid ei toetata.

Pärnu ettevõtted peavad ennast innovatiivseteks – praktiliselt 7 ettevõtet kümnest nimetab ennast kas väga või pigem innovatiivseks.

Tabel 36: Hinnang ettevõtte innovatiivsusele

	%
Väga innovatiivseks	14
Pigem innovatiivseks	54
Pigem mitte-innovatiivseks	18
Üldse mitte innovatiivseks	4
Ei oska öelda	8

Tabel 37: Hinnang ettevõtte innovatiivsusele töötajate arvu lõikes

		Kui innovatiivseks peate oma ettevõtet võrreldes teiste samas valdkonnas tegutsevate ettevõtetega?			
		Väga innovatiivneks	Pigem innovatiivneks	Pigem mitte-innovatiivneks	Üldse mitte innovatiivneks
		Rea %	Rea %	Rea %	Rea %
Töötajate arv	kuni 2 töötajat	14	52	27	7
	3 kuni 29 töötajat	16	61	20	2
	30+ töötajat	17	80	3	0

Töötajate arvu lõikes võib täheldada selgeid erinevusi. Suurema töötajate arvuga ettevõtete juhid kalduvad oma ettevõtet hindama innovatiivsemaks kui väiksemad ettevõtted. Üle 30 töötajaga ettevõtetest 97% hinnatakse väga innovatiivseks või pigem innovatiivseks. Kuni 2 töötajaga ettevõtete juhtidest 7% hindab oma ettevõtet üldse mitte innovatiivseks.

Tabel 38: Hinnang ettevõtte innovatiivsusele tegevusalade lõikes

	Kui innovatiivseks peate oma ettevõtet võrreldes teiste samas valdkonnas tegutsevate ettevõtetega?			
	Väga innovatiivneks	Pigem innovatiivneks	Pigem mitte-innovatiivneks	Üldse mitte innovatiivseks
	Rea %	Rea %	Rea %	Rea %
Tööstus, energeetika, gaasi- ja veevarustus	3	79	17	0
Ehitus ja kinnisvara	12	59	24	5
Põllumajandus, jahindus ja metsamajandus, kalandus**	0	58	42	0
Hulgikaubandus	28	56	11	6

Jaekaubandus	21	52	17	10
Majutus ja toitlustus	16	56	19	9
Transport, laomajandus, logistika	7	63	26	4
Rahandus ja äriteenused	4	65	26	4
Infotehnoloogia ja side**	0	50	33	17
Haridus, teadus ja koolitus**	20	60	20	0
Tervishoid ja sotsiaalhooldus**	22	67	11	0
Teised teeninduse liigid	27	61	12	0
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg**	29	43	21	7

** antud tegevusala madala esindatuse tõttu valimis ei ole jaotus statistiliselt usaldusväärne

3.1.13 Loode-Pärnu tööstusküla

Vastajatel paluti hinnata, millisel määral on ettevõtte huvitatud Loode-Pärnu tööstuskülast. Ettevõtteid, kes oleks huvitatud Loode-Pärnu tööstuskülast oli valimis 51 (17% - 3,4% *väga huvitatud* ning 14,0% *pigem huvitatud*).

Tabel 39: Huvi Loode-Pärnu tööstusküla vastu

	Arv	%
Väga huvitatud	10	3
Pigem huvitatud	41	14
Pigem mitte huvitatud	27	9
Üldse mitte huvitatud	130	44
Ei ole projektist teadlik	85	29

Tööstuskülast on huvitatud pigem suuremad ettevõtted kui väiksemad. Teiste seast rohkem transpordi ning logistikaga, samuti hulgikaubandusega tegelevaid ettevõtteid.

Tabel 40: Huvi Loode-Pärnu tööstusküla vastu töötajate arvu lõikes

	Millisel määral on Teie ettevõtte huvitatud Loode-Pärnu tööstuskülast?				
	Väga huvitatud	Pigem huvitatud	Pigem mitte huvitatud	Üldse mitte huvitatud	Ei ole projektist teadlik
	Rea %	Rea %	Rea %	Rea %	Rea %
kuni 2 töötajat	1	14	11	46	28
3 kuni 29 töötajat	4	14	9	39	34
30 ja enam töötajat	10	10	6	61	13

Tabel 41: Huvi Loode-Pärnu tööstusküla vastu tegevusalade lõikes

	Millisel määral on Teie ettevõtte huvitatud Loode-Pärnu tööstuskülast?				
	Väga huvitatud	Pigem huvitatud	Pigem mitte huvitatud	Üldse mitte huvitatud	Ei ole projektist teadlik
	Rea %	Rea %	Rea %	Rea %	Rea %
Tööstus, energeetika, gaasi- ja veevarustus	3	13	10	53	20
Ehitus ja kinnisvara	4	19	8	46	22
Põllumajandus, jahindus ja metsamajandus, kalandus**	8	8	8	50	25
Hulgikaubandus	6	19	8	42	25
Jaekaubandus	4	15	8	42	32
Majutus ja toitlustus	6	12	3	39	39
Transport, laomajandus, logistika	4	18	11	25	43

	Millisel määral on Teie ettevõtte huvitatud Loode-Pärnu tööstuskülast?				
	Väga huvitatud	Pigem huvitatud	Pigem mitte huvitatud	Üldse mitte huvitatud	Ei ole projektist teadlik
	Rea %	Rea %	Rea %	Rea %	Rea %
Tööstus, energetika, gaasi- ja veevarustus	3	13	10	53	20
Rahandus ja äriteenused	0	4	12	54	29
Infotehnoloogia ja side**	0	50	0	17	33
Haridus, teadus ja koolitus**	0	20	0	60	20
Tervishoid ja sotsiaalhooldus**	0	11	0	67	22
Teised teeninduse liigid	4	11	11	44	29
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg**	7	21	7	50	14

** antud tegevusala madala esindatuse tõttu valimis ei ole jaotus statistiliselt usaldusväärne

Huvitatud ettevõtetel paluti täpsustada oma huvi. Vastuseid saab grupeerida järgnevalt kolme gruppi.

Esiteks nähti tööstuskülas **võimalust müüa oma teenused-tooteid:**

Annab võimaluse tööks (transportteenus; kruusa- ja killustikuvedu)

Et pakkuda oma teenust rajamisel

Jääme selle küla vahetusse lähedusse ja oleme huvitatud selle piirkonna arengust

Koostööpartnerite leidmine tööstuskülast

Oleme huvitatud sealsete objektide ehitamisest.

Loode-Pärnu tööstusküla klientidele teenuse osutamine (elektro-automaatika ja juhtimissüsteemid)

Oma teenuste pakkumine tööstusküla klientidele.

Pakkuda oma teenust Loode-Pärnu tööstusküla klientidele.

Loode-Pärnu tööstusküla seotud ettevõtetele teenuse pakkumine.

Teiseks nähakse tööstuskülas **võimalusi oma ettevõtte laienemisel:**

Huvi soetada laohooneid

Oma firma väljaehitamine sinna

Uute kontori-ja laopindade soetamine.

Uute laopindade soetamine.

Soetada uued ruumid (praegu tegutsetakse rendipinnal).

Tööstuskülal oleks hea potentsiaal kui suudaks kokku koondada valdkonna kõik ettevõtted. (Varuosade müüjad, teised autoteenindused)

Uute laoruumide soetamine. Uued kliendid, kellele teenust müüa.

Uute pindade omandamine soodsamatel tingimustel.

Uute ruumide (kontor +laoruumid) soetamine

Kui rendiaeg läbi saab, on hea hakata siia kanti uut kohta otsima.

Vajame suhteliselt suuri laopindasid. Hetkel asume liiga kesklinna lähedal ja seega suurtel autodel ligipääs raskendatud.Pidevad uuringud ja jutt sellel teemal (Loode-Pärnu tööstusküla) ning tegude puudumine Pärnu Linnavalitsuse poolt on juba ära tüüdanud.

Kolmandaks leitakse, et tööstusküla annab lihtsalt panuse **linna kui ettevõtluskeskkonna arengusse** ning atraktiivseks muutumisele.

Igasugune arendamine on areng igas valdkonnas.

Inimeste heaolu mõjutab positiivselt ka meid.

Üldise linna arengu ja majandusarengu mõttes

Linna atraktiivsemaks muutmine, rohkem tegevust Pärnu linnale ja elanikele.

Ettevõtja soovib et Pärnu linn areneks ning muutuks atraktiivsemaks sihtkohaks.

Hea kui linn annab süsti uute ettevõtete tegutsemiseks, samas kui tühjaks jääb, pole mõtet. Kasulik sellisel juhul, kui suudetakse välja müüa.

3.1.14 Ettevõtte üldkarakteristikute ploki kokkuvõte

- Valimisse sattunud ettevõtted on loomisaastate suhtes ühtlaselt esindatud, välja arvatud väike langus aastatel 1995-1996 ning tõus aastal 2006.
- Peamiseks juriidiliseks tegevusvormiks on osühing, aktsiaselts on kümnendik, muud vormide esinemine on praktiliselt olematu. Üheksa ettevõtet kümnest on iseseisev ettevõtte.
- Ettevõtte juhtimine toimub praktiliselt kõikidel juhtudel Pärnus, kolmandiku ettevõtete

puhul on tegemist üle-eestilise tegevuspiirkonnaga ettevõtetega.

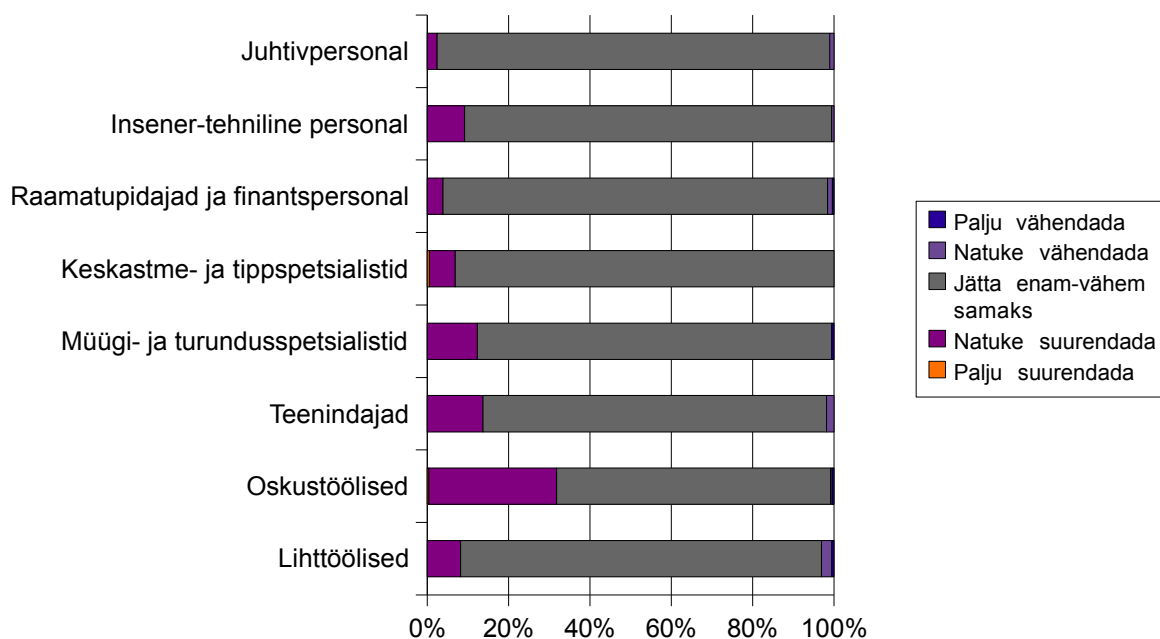
- Töötajate arvu alusel võib Pärnu ettevõtluspiirkonda nimetada väikeettevõtete piirkonnaks (käesoleval aastal täistööajaga töötajate mediaanväärtus on 4), suuremaid ettevõtteid on väga vähe.
- Tegevusalade lõikes on valimis esindatud kõige rohkem ehitus ja kinnisvara, jaekaubanduse ning muud teenindussektori ettevõtteid.
- Eelmisel aastal eksportis 18% ettevõtetest, käesoleval aastal prognoosib eksporttegevust praktiliselt sama osakaal ettevõtetest. Suurimaks eksportturuks on Baltikum (Läti-Leedu) ning Skandinaavia. Peamiseks ekspordipõhjuseks on välisturul oma toote eest saadav kõrgem hind.
- Ettevõtte hetkeolukorda hinnati mõõdukalt positiivseks. Võrdluses hinnanguga eelmisel aastal on muutunud pilt pisut negatiivsemaks. Siiski on tulevikku suunatud hinnang kolme aasta perspektiivis positiivsem.
- Ettevõtete tegevust planeeritakse ette harilikult jooksvaks aastaks, ainult üldiseid arengusuundi planeeritakse pikemalt. Erinevate valdkondade lõikes on ettevõtteid, kes ei planeeri üldse oma tegevust ette, kuni kolmandik.
- Investeeringute mahu muutust hinnatakse suurusjärguliselt samaks või pisut suurendatakse. Pooltel juhtudel kaetakse investeeringuvajadus omavahenditest. Kahel kolmandikul juhtudest on investeering tehtud Pärnu linna. 79% ettevõtetest peab investeeringuid kas täiesti piisavaks või pigem piisavaks.
- Üle poole ettevõtetest investeerib teadus- ja arendustegevusse kas vähe või väga vähe. Kaks kolmandikku ettevõtetest peab ennast kas väga või pigem innovatiivseks.
- 3% valimisse sattunud ettevõtetest on väga huvitatud ning 14% on pigem huvitatud Loode-Pärnu tööstuskülast.

3.2 Tööjõud

Uuringu käigus leidsid käsitlemist ka tööjõudu puudutavad probleemid – tööjõuvajadus, kvalifitseeritud töötajate leidmine, personalivaliku kanalid, rahulolu töötajatega, koostöö haridusasutustega (sh. praktikantide tööle võtmine).

Ettevõtte juhtidelt küsiti, milliste erialarühmade töötajaid võib ettevõtte juurde vajada.

Tööjõuvajadus käesoleval aastal

Ettevõtjate hinnangud näitavad, et üldiselt ollakse praeguse töötajate hulgaga rahul. Kõige suuremat vajadust tuntakse käesoleval aastal oskustööliste järele (oskustööliste hulka soovib suurendada 32% vastanutest). Suurendada soovitakse ka teenindajate ning müügi- ja turundusspetsialistide hulka (vastavalt 14% ja 12% vastanutest).

Juurde vajatavate töötajate arv sõltub suuresti erialarühmast – juhtivpersonali, insener-tehnilise personali, raamatupidajate ja finantspersonali, keskastme- ja tippspetsialistide hulka vajatakse lisaks maksimaalselt 2 töötajat. Enam vajatakse oskustöölisi ja lihttöölisi – kuni 10 töötajat juurde.

Töötajate hulga vähendamiseks mis tahes erialarühmas näeb vajadust 13 ettevõtet. Sealjuures soovitakse käesoleval aastal teistega võrreldes kõige enam vähendada lihttöölise hulka – kuni 10 töötajat. Lihttöölise hulga vähendamise järgi näevad vajadust tööstuse, energeetika, gaasi- ja veevarustusega, ehituse ja kinnisvaraga ning majutuse ja

toitlustusega tegelevad ettevõtted. Aga nagu juba eelpool öeldud oli selliseid ettevõtteid andmestikus pea pool protsenti ehk 13 ettevõtet, seega võrdlemisi marginaalne osa.

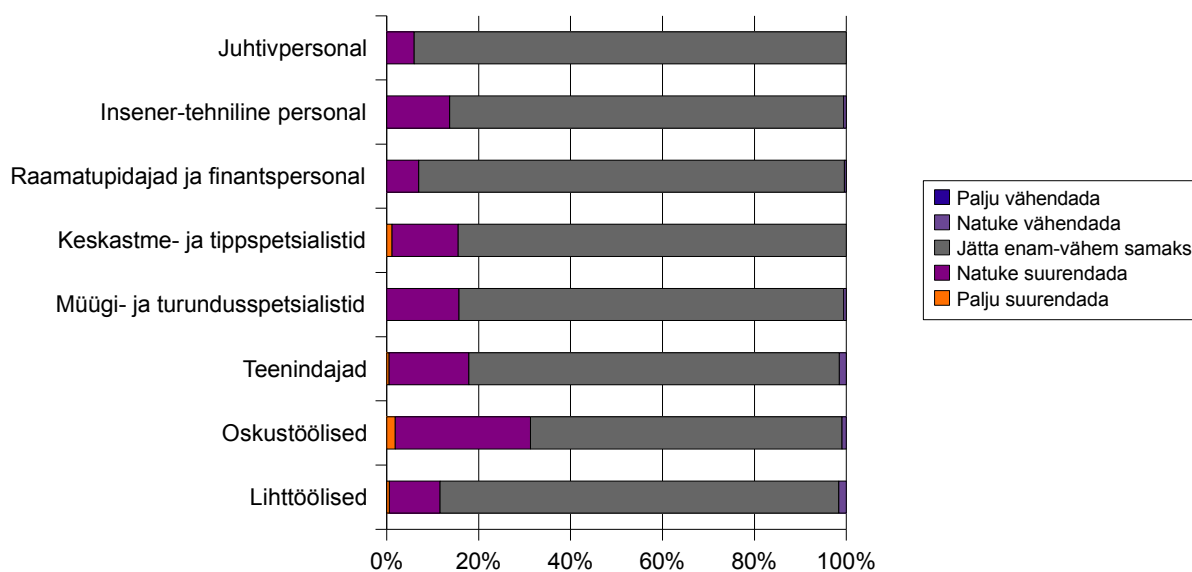
Tabel 42: Tööjõuvajaduse planeerimine

Öelge palun, milliste erialarühmade töötajaid võib Teie ettevõtte vajada juurde käesoleval aastal?		Kui pikaks perioodiks planeerite ettevõtte tegevusi? Tööjõuvajadust			
		Pikemalt kui 3 aastat	Järgmiseks 2-3 aastaks	Jooksvaks aastaks	Ei planeeri üldse
		Veeru %	Veeru %	Veeru %	Veeru %
Juhtivpersonal	Palju suurendada	0	0	0	0
	Natuke suurendada	3	4	3	0
	Jätta enam-vähem samaks	94	96	96	99
	Natuke vähendada	3	0	1	1
	Palju vähendada	0	0	0	0
Insener-tehniline personal	Palju suurendada	0	0	0	0
	Natuke suurendada	10	3	15	5
	Jätta enam-vähem samaks	90	97	85	93
	Natuke vähendada	0	0	0	2
	Palju vähendada	0	0	0	0
Raamatupidajad ja finantspersonal	Palju suurendada	0	0	0	0
	Natuke suurendada	3	10	3	3
	Jätta enam-vähem samaks	97	88	96	95
	Natuke vähendada	0	2	1	1
	Palju vähendada	0	0	0	1

Öelge palun, milliste erialarühmade töötajaid võib Teie ettevõtte vajada juurde käesoleval aastal?		Kui pikaks perioodiks planeerite ettevõtte tegevusi? Tööjõuvajadust			
		Pikemalt kui 3 aastat	Järgmiseks 2-3 aastaks	Jooksvaks aastaks	Ei planeeri üldse
		Veeru %	Veeru %	Veeru %	Veeru %
Keskastme- ja tippspetsialistid	Palju suurendada	0	3	0	0
	Natuke suurendada	4	15	8	0
	Jätta enam-vähem samaks	96	82	92	100
	Natuke vähendada	0	0	0	0
	Palju vähendada	0	0	0	0
Müügi- ja turundusspetsialistid	Palju suurendada	0	0	0	0
	Natuke suurendada	12	30	10	5
	Jätta enam-vähem samaks	88	70	90	93
	Natuke vähendada	0	0	0	0
	Palju vähendada	0	0	0	2
Teenindajad	Palju suurendada	0	0	0	0
	Natuke suurendada	15	21	15	8
	Jätta enam-vähem samaks	77	79	83	92
	Natuke vähendada	8	0	2	0
	Palju vähendada	0	0	0	0
Oskustöölised	Palju suurendada	0	0	1	0
	Natuke suurendada	37	32	40	16
	Jätta enam-vähem samaks	63	68	58	82
	Natuke vähendada	0	0	1	0
	Palju vähendada	0	0	0	1

Öelge palun, milliste erialarühmade töötajaid võib Teie ettevõtte vajada juurde käesoleval aastal?		Kui pikaks perioodiks planeerite ettevõtte tegevusi? Tööjõuvajadust			
		Pikemalt kui 3 aastat	Järgmiseks 2-3 aastaks	Jooksvaks aastaks	Ei planeeri üldse
		Veeru %	Veeru %	Veeru %	Veeru %
Lihttöölised	Palju suurendada	0	0	0	0
	Natuke suurendada	8	6	12	5
	Jätta enam-vähem samaks	80	94	84	95
	Natuke vähendada	12	0	3	0
	Palju vähendada	0	0	1	0

Tööjõuvajadus pikemas perspektiivis (järgmise 2-3 aasta jook-

Hinnangud tööjõuvajadusele pikemas perspektiivis järgivad üsna sama mustrit, mis käesoleva aasta hinnangud. Mis tahes erialarühma töötajate hulga suurendamise järele tunneb pikemas perspektiivis vajadust 137 ettevõtet (45% vastanutest). Kõige suuremat vajadust tuntakse ka pikemas perspektiivis oskustööliste järele. Mis tahes erialarühma töötajate hulga vähendamiseks tunneb pikemas perspektiivis vajadust 6 ettevõtet (2%).

Seega võib Pärnu ettevõtete puhul kõneleda vajadusest pigem suurendada kui vähendada töötajate arvu ettevõttes. Vähemasti nii hindasid ettevõtete juhid oma ettevõtte vajadusi 2008. aasta suvel. Võttes arvesse Eesti majanduslangust ning maailma finantsturge tabanud kriisi võiks eeldada, et toimuvad ka suuremad ümberkorraldused tööturul. Käesoleva uuringu tulemused aga näitavad üsna selgelt, et tööjõu vähendamise järel Pärnu ettevõtted 2008. aasta suvise seisuga eriti vajadust ei näe. Pigemini nähakse vajadust töötajate arvu natuke suurendada kui vähendada. Samas ilmselt ei maksaks sellest järeldada, et Pärnu ettevõtted pole endale teadvustanud Eesti ja maailma majanduses toimunud ning toimuvaid muudatusi. Pigemini kõnelevad need tulemused sellest, et valdav osa Pärnu ettevõtetest on väikesed, alla 10 töötajaga ettevõtted, kes töötavadki minimaalse töötajate arvuga – pigem on juurde vaja kui vähendada töötajaid. Siiski loomulikult ei maksaks jätta tähelepanuta, et tervelt kolmandik uuringus osalenud ettevõtete juhte ütles, et nad ei planeeri üldse oma tööjõu vajadust ette ning kõigest veidi üle veerandi vastanuist planeerivad ettevõtte tööjõuvajadust ette pikemaks perioodiks kui jooksvaks aastaks.

3.2.1 Kvalifitseeritud tööjõu puudus

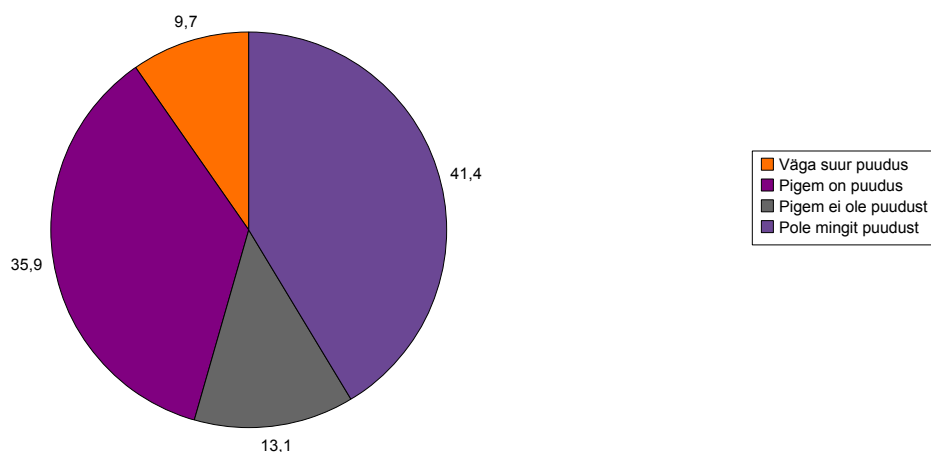
Ettevõtte juhtidelt uuriti, kas lisaks üleüldisele tööjõuvajadusele on ettevõttes puudus ka teatud kindla kvalifikatsiooniga töötajatest.

Uuringu tulemusel selgus, et pea pooled (46%) vastanutest tunnevad teatud kindla kvalifikatsiooniga töötajate järele puudust (10% - 'Väga suur puudus' ja 36% - 'Pigem on puudus'). Pea sama suur hulk vastajaid ei tunneta aga kvalifitseeritud tööjõu osas mingit puudust.

Võrreldes erinevate tegevusaladega ettevõtteid, võib täheldada tööstuse, energeetika, gaasi- ja veevarustusega ning transpordi, laomajanduse ja logistikaga tegelevates ettevõtetes teistest veidi suuremat puudust teatud kindla kvalifikatsiooniga tööjõu järele. Ka ehituse ja kinnisvaraga tegelevate ettevõtete juhid leidsid teistest veidi enam, et neil pigem on kui ei ole puudust teatud kindla kvalifikatsiooniga tööjõust.

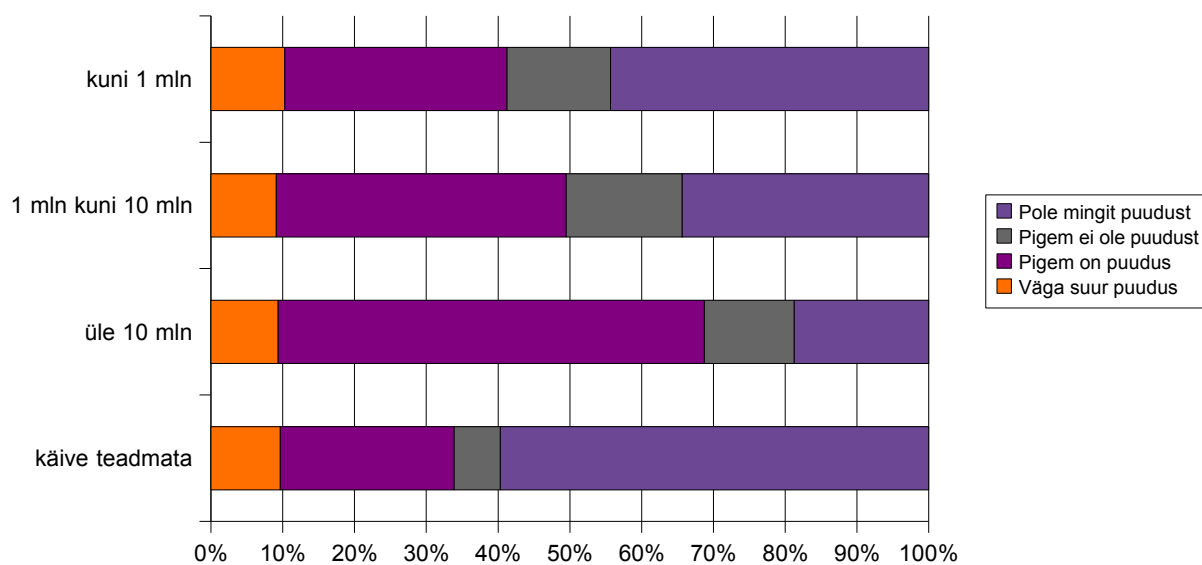
Ettevõtjate hinnangul on raske leida eeskätt erinevaid oskustöölisi ja spetsialiste (auto- ja bussijuhid, mehaanikud, elektrikud, keevitajad, kokad, raamatupidajad, ehitajad, juuksurid, lukksepad, insenerid), samuti on teatav puudus heal tasemel müüjatest ja klienditeenindajatest.

Kas Teie ettevõttes on puudus teatud kindla kvalifikatsiooniga töötajatest?

Võib märgata seaduspära, et suurema käibega ja suurema töötajate arvuga ettevõtted kalduvad enam tundma puudust kindla kvalifikatsiooniga töötajate järele.

Kvalifitseeritud töötajate puudus käibe lõikes

Tabel 43: Kvalifitseeritud töötajate puudus töötajate arvu lõikes

	Kas Teie ettevõttes on puudus teatud kindla kvalifikatsiooniga töötajatest?			
	Väga suur puudus	Pigem on puudus	Pigem ei ole puudust	Pole mingit puudust

	Rea %	Rea %	Rea %	Rea %
kuni 2 töötajat	7	21	12	60
3 kuni 29 töötajat	12	40	15	33
30 ja enam töötajat	7	60	7	27

Tabel 44: Kvalifitseeritud töötajate puudus tegevusvaldkondade lõikes

	Kas Teie ettevõttes on puudus teatud kindla kvalifikatsiooniga töötajatest?			
	Väga suur puudus	Pigem on puudus	Pigem ei ole puudust	Pole mingit puudust
	Rea %	Rea %	Rea %	Rea %
Tööstus, energeetika, gaasi- ja veevarustus	14	34	10	41
Ehitus ja kinnisvara	9	46	19	26
Põllumajandus, jahindus ja metsamajandus, kalandus**	0	33	8	58
Hulgikaubandus	11	32	8	49
Jaekaubandus	15	31	13	42
Majutus ja toitlustus	6	42	12	39
Transport, laomajandus, logistika	4	50	14	32
Rahandus ja äriteenused	17	17	4	62
Infotehnoloogia ja side**	0	40	0	60
Haridus, teadus ja koolitus**	0	20	20	60
Tervishoid ja sotsiaalhooldus**	11	33	11	44
Teised teeninduse liigid	14	34	20	32
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg**	0	31	0	69

** antud tegevusala madala esindatuse tõttu valimis ei ole jaotus statistiliselt usaldusväärne

3.2.2 Tööjõu värbamine

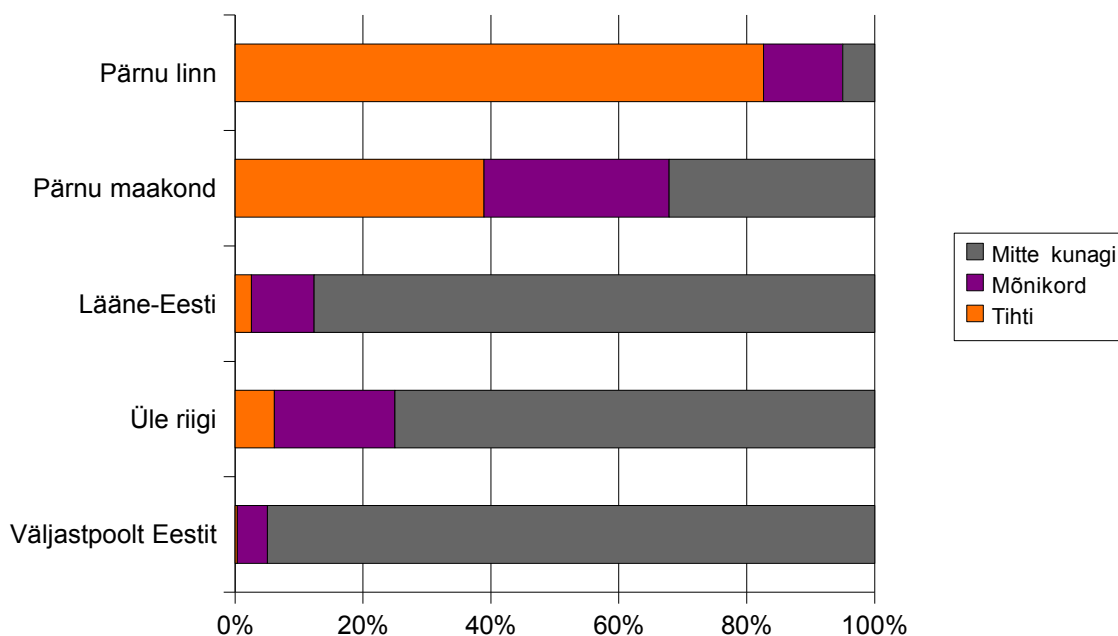
Uuringu käigus küsiti ettevõtjatelt, kust leiab ettevõtte vajaliku tööjõu. Üsna ootuspäraselt selgus, et valdavalt leiavad Pärnu ettevõtted tööjõu Pärnu linnast (95% vastanutest). Pärnu maakonnast leiab vajaliku tööjõu tihti või mõnikord 68% ettevõtetest. 25% vastanutest värbab töötajaid üle Eesti.

Sealhulgas ettevõtted, kelle põhitegevus toimub üle Eesti, kalduvad ka töötajaid värbama laiahaardelisemalt kui Pärnu linnas või maakonnas tegutsevad ettevõtted. Ettevõtete hulgas, kelle põhitegevus toimub üle Eesti, otsib vajalikku tööjõudu üle riigi 38%. Samuti värbavad töötajaid laiahaardelisemalt suuremad ettevõtted (suurema töötajate arvu ja suurema käibega ettevõtted). Üle 30 töötajaga ettevõtetest 94% leiab lisaks Pärnu linnale tööjõudu Pärnu maakonnast, 25% Lääne-Eestist, 42% üle riigi.

Väljastpoolt Eestit leiab vajaliku tööjõu vaid väike osa Pärnu ettevõtetest ('Tihti' 1 ettevõtte ning 'Mõnikord' 13 ettevõtet; kokku 5% vastanutest).

Lääne-Eesti ei mängi piirkonnana Pärnu ettevõtete tööjõuvajaduse rahuldamise osas märgatavat rolli. Pigem asetub Lääne-Eesti siin kontekstis kategooria 'Üle riigi' alla.

Kust leiab Teie ettevõtte vajaliku tööjõu?

Ettevõtjatelt küsiti ka, mis on nende ettevõtte piirkondliku valiku põhjuseks vajaliku tööjõu leidmise juures. Peamine faktor siinjuures on mõistagi ettevõtte asukoht ja tegevuspiirkond:

Ettevõtte asub ja tegutseb Pärnu linnas, töötajaid otsitakse samast piirkonnast. Samuti väljendavad ettevõttejühid rahulolu Pärnu linnast värvatud töötajatega ning ei näe vajadust otsida töötajaid mujalt.

Firma tegutseb Pärnus ja on lihtsam tööasju ajada. Mujalt töötajatega tekib transpordi- ja elukohaprobleem.

Paljudel inimestel ei ole kaugelt tööl käia võimalik ning piisavalt tulus.

Ettevõtte juht on maakonnast ja linnast kogu vajaliku tööjõu leidnud.

Tuuakse välja ka soov linna arengule kaasa aidata.

Linn peaks ennekõike enda töötajatele tööd andma.

Ettevõtte tegevus toimub valdavalt Pärnus. Ettevõtte põhimõte on, et palgatakse kohalikku tööjõudu.

Pärnu maakonnast värvatakse töötajaid muuhulgas ka põhjusel, et seal on enam vaba tööjõudu kui linnas.

Üle-Eesti tegutsevate ettevõtete puhul on just vastav tegevuspiirkond põhjuseks, miks värvatakse tööjõudu üle Eesti.

Sõltuvalt ehitusobjektide asukohast palgatakse tööjõudu.

Üle-Eestilise värbamise peamiseks põhjuseks on ka asjaolu, et Pärnu linnas või maakonnas on puudus vastava kvalifikatsiooniga töötajatest, vastava valdkonna spetsialistidest.

Kindla eriala spetsialiste otsitakse üle Eesti. Ülejäänud tööjõud tuleb Pärnust.

Pärnu linnas ei ela vastava haridusega spetsialiste.

Kohapeal ei leidu vastava eriala spetsialiste või on nad äärmiselt koormatud.

Vastava kvalifikatsiooniga isikud puuduvad Pärnus. Teenindajad on olemas ka kohapeal, spetsialistid puuduvad.

Oskustöölised- üle Eesti ja väljastpoolt Eestit (Pärnus ei ole piisavalt oskustööjõudu), ülejäänud tööjõud leitakse Pärnust.

Pärnu töötajad ei vasta kvalifikatsioonile, nõuetele, standardile.

Tabel 45: Tööjõu leidmine kui probleem

	Pärnu linnast	Pärnu maakonnast
	%	%
See on väga tõsine probleem	10	9
Probleem on küllaltki tõsine	35	33
See pole eriti tõsine probleem	22	22
Üldse mitte	33	36

Ligikaudu üks kolmandik vastanutest ei ole tunnetanud mingisuguseid probleeme vajaliku tööjõu leidmise juures Pärnu linnas või maakonnas. Kaks kolmandiku vastajatest on sellekohaste probleemidega vähemal või rohkemal määral kokku puutunud (vastused 'See on väga tõsine probleem', 'Probleem on küllaltki tõsine' ja 'See pole eriti tõsine probleem kokku').

45% ettevõtjatest peab probleeme Pärnu linnast vajaliku tööjõu leidmise juures väga tõsiseks või küllaltki tõsiseks, Pärnu maakonna puhul on see osakaal pea sama suur – 42%.

Suurema töötajate arvu ja suurema käibega ettevõtted kalduvad tunnetama teistest teravamalt probleeme vajaliku tööjõu leidmise juures Pärnu linnast ja maakonnast.

Tabel 46: Tööjõu leidmine Pärni linnast ettevõtte suuruse lõikes (töötajate arv)

	Töötajate arv			
	kuni 2 töötajat	3 kuni 29 töötajat	30 ja enam töötajat	KOKKU
	Veeru %	Veeru %	Veeru %	Veeru %
See on väga tõsine probleem	8	11	13	10
Probleem on küllaltki tõsine	20	40	57	35
See pole eriti tõsine probleem	22	21	23	21
Üldse mitte	51	29	7	34

Tabel 47: Tööjõu leidmine Pärnu maakonnast ettevõtte suuruse lõikes (töötajate arv)

	Töötajate arv			
	kuni 2 töötajat	3 kuni 29 töötajat	30 ja enam töötajat	KOKKU
	Veeru %	Veeru %	Veeru %	Veeru %
See on väga tõsine probleem	6	9	14	9
Probleem on küllaltki tõsine	18	37	52	33
See pole eriti tõsine probleem	23	21	24	22
Üldse mitte	53	33	10	37

Tabel 48: Tööjõu leidmine Pärnu linnast ettevõtte suuruse lõikes (käive)

	Käive kuni 1 mln %	Käive 1 mln kuni 10 mln %	Käive üle 10 mln %	käive teadmata %	Kokku %
See on väga tõsine probleem	10	9	9	12	10
Probleem on küllaltki tõsine	30	38	58	24	35
See pole eriti tõsine probleem	21	22	15	25	22
Üldse mitte	38	31	18	39	33

Tegevusalade lõikes torkab silma, et Pärnu linnast tööjõu leidmine on teravam probleem tööstuse, energeetika, gaasi- ja veevarustuse; majutuse ja toitlustuse; kunsti ja meelelahutuse ning teiste teeninduse valdkondade puhul. Kõige enam on tööjõu leidmisega rahul rahanduse ja äriteenuste valdkonna ettevõtted.

Tabel 49: Tööjõu leidmine Pärnu linnast tegevusalade lõikes

	See on väga tõsine probleem	Probleem on küllaltki tõsine	See pole eriti tõsine probleem	Üldse mitte
	Rea %	Rea %	Rea %	Rea %
Tööstus, energeetika, gaasi- ja veevarustus	12	42	12	35
Ehitus ja kinnisvara	4	42	17	36
Põllumajandus, jahindus ja metsamajandus, kalandus**	8	25	17	50
Hulgikaubandus	9	30	30	30
Jaekaubandus	4	36	32	28
Majutus ja toitlustus	12	39	24	24
Transport, laomajandus, logistika	7	29	18	46
Rahandus ja äriteenused	10	10	19	62

	See on väga tõsine probleem	Probleem on küllaltki tõsine	See pole eriti tõsine probleem	Üldse mitte
	Rea %	Rea %	Rea %	Rea %
Tööstus, energeetika, gaasi- ja veevarustus	12	42	12	35
Infotehnoloogia ja side**	0	75	0	25
Haridus, teadus ja koolitus**	0	20	20	60
Tervishoid ja sotsiaalhooldus**	0	44	33	22
Teised teeninduse liigid	15	41	30	13
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg**	14	36	14	36

** antud tegevusala madala esindatuse tõttu valimis ei ole jaotus statistiliselt usaldusväärne

Tabel 50: Tööjõu leidmine Pärnu maakonnast tegevusalade lõikes

	Kas Teie ettevõtte jaoks on osutunud probleemiks vajaliku tööjõu leidmine PÄRNU MAAKONNAST?			
	See on väga tõsine probleem	Probleem on küllaltki tõsine	See pole eriti tõsine probleem	Üldse mitte
	Rea %	Rea %	Rea %	Rea %
Tööstus, energeetika, gaasi- ja veevarustus	8	46	12	35
Ehitus ja kinnisvara	3	43	19	35
Põllumajandus, jahindus ja metsamajandus, kalandus**	8	17	25	50
Hulgikaubandus	10	29	32	29
Jaekaubandus	2	35	33	29
Majutus ja toitlustus	7	34	24	34

Transport, laomajandus, logistika	4	30	22	44
Rahandus ja äriteenused	10	5	20	65
Infotehnoloogia ja side**	0	67	0	33
Haridus, teadus ja koolitus**	0	25	25	50
Tervishoid ja sotsiaalhooldus**	0	50	25	25
Teised teeninduse liigid	17	39	29	15
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg**	8	38	8	46

** antud tegevusala madala esindatuse tõttu valimis ei ole jaotus statistiliselt usaldusväärne

Mõned vastanutest peavad Pärnu linnas esinevaid tööjõuprobleeme paratamatuks, linna väiksusest tingitud probleemideks.

Väikelinna omapära. Head tööjõudu raske leida.

Parandada olukorda raske, kuna probleemid tulenevad piirkonna väiksusest (s.t sellise kvalifikatsiooniga töötajaid on sellepärast ka vähem.

Peamise ettepanekuna olukorra parandamiseks tuuakse välja haridusasutuste taseme tõstmist ja vastavate koolituste pakkumist. Mitmel korral rõhutatakse just kutsehariduse täiustamist ja täiendkoolituste võimaldamist.

Haridusasutused peaksid koolitama vajaliku kvalifikatsiooniga töötajaid.

Pärnu haridusasutused peaksid koolitama rohkem vastava kvalifikatsiooni ja oskustega töötajaid. Võiks olla rohkem lühiajalisi kursusi.

Linnal tuleks välja selgitada, millise eriala oskustöölisi tuleks juurde koolitada.

Kutsekoolid võiksid rohkem koolitada keevitajaid, et nad kõik Tallinna ära ei läheks.

Üle tuleks vaadata kutseharidust pakkuvate koolide õppekava. Tuleb populariseerida oskustööd.

Raamatupidamise kursusi on Pärnus vähe, võib-olla peaks olema rohkem.

Suureks probleemiks peetakse noorte spetsialistide ja oskustöölise vähesust. Juhitakse tähelepanu kitsaskohtadele kutsehariduse süsteemis ja noorte liiga kõrgetele palgasoovidele. Samuti nähakse probleemina noorte lahkumist suurematesse linnadesse.

Riik peaks korrigeerima oma koolitustellimusi ja süvenema, mida tegelikkuses õpetatakse.

Noored ei tule tööle ja need, kes tulevad, tahavad liiga kõrget palka.

Noored arvavad, et autojuhid saavad vähe palka. Ei oska öelda, kuidas parandada.

Noorte väärtushinnangute muutmisest tuleks alustada. Haridussüsteemis on puudujääk õpest, kuidas täpselt ülesandeid täide viia. Teenindusele tuleks rohkem rõhuda. Palga ootused on nihkes.

Leitakse, et kaadriprobleemid tulevad suuresti ka üldisest töökultuurist, mida on suhteliselt keerulisem paremaks muuta.

Seda ei saa parandada, kui ei parane inimeste töössesuhtumine.

Inimestes tuleks kasvatada kohusetundlikkust.

Kaadrioolavus on suur, kuna töötajatel pole distsipliini.

Inimest ei saa sundida muutuma vastutustundlikuks.

Üleriigiline alkoholismipoliitika võiks ettevõtte juhi arust paraneda.

Samuti tuuakse välja probleemid transpordiga ning tehakse ettepanekuid transpordivõimaluste parandamiseks.

Transpordile suurendada dotatsiooni.

Ühistransport paremaks.

Linnast võiks töötajatele, eriti maakonnast tulevatele, pakkuda soodsamat transporti.

Mõned ettevõtjad näevad tööjõuprobleemide taga ka enda passiivsust ning toovad enesekriitiliselt võimaliku lahendusena välja just intensiivsema personaliotsingu.

Intensiivsemalt tuleks otsida.

Ettevõtja peab ise töötajat hoolsamalt otsima.

Seega on Pärnu linna ettevõtete peamiseks probleemiks seoses tööjõuga just oskustöölise ja spetsialistide vähesus Pärnu linnas, eriti just asjaolu, et noori spetsialiste ei ole märkimisväärselt peale kasvamas. Ettevõtjad juhivad tähelepanu kutsehariduse probleemidele – kutsehariduse madal kvaliteet, õppekavade läbimõtlematus ja ettevõtjate vajadustele mitte-vastavus, samuti noorte madal töökultuur ja kõrged palgasoovid. Vajadust tuntakse ka erinevate täiendkoolituste ja transpordivõimaluste parandamise järel.

3.2.3 Personaliotsingu kanalid

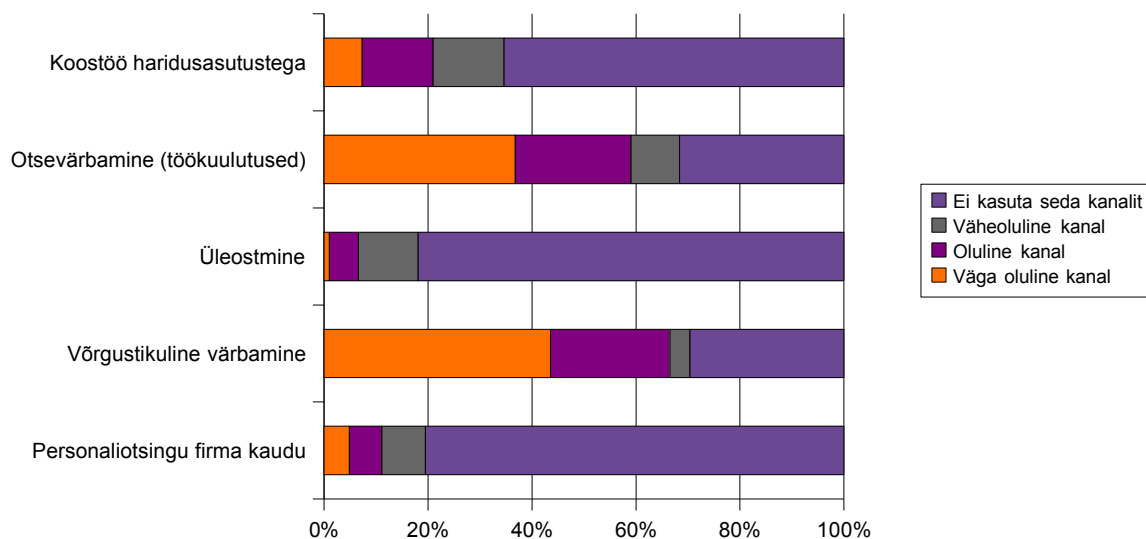
Ettevõtte juhtidelt uuriti ka, milliseid kanaleid nad kasutavad ettevõttele vajaliku personali leidmiseks.

Peamiseks personaliotsingu kanaliteks on uuringu tulemustel võrgustikuline värbamine (töötajate värbamine läbi kontaktide, tutvuste) ja otsevärbamine (töökuulutused). Võrgustikuline värbamine on väga oluline kanal pea poolte (44%) vastanute jaoks, seda kanalit ei kasuta peaaegu kolmandik (30%) vastanutest. Otsevärbamine on väga oluline kanal 37%-le vastanutest.

Teiste personaliotsingu kanalite tähtsus on märgatavalt väiksem. Siiski tähelepanuväärse kanalina võib välja tuua koostöö haridusasutustega, mida rohkemal või vähemal määral

kasutab personaliotsinguteks umbes kolmandik (35%) vastanutest (vastused 'Väga oluline kanal', 'Oluline kanal' ja 'Väheoluline kanal' kokku). Personaliotsingu firma teenuseid kasutab viiendik (20%) vastanutest. Kõige vähem kasutatakse töötajate leidmiseks üleostmist – 18% kasutab seda rohkem või vähem olulise kanalina.

Milliseid kanaleid pidi leiate vajaliku personali?

Muudest kanalitest tuuakse välja tööturuamet, teemaatilised internetifoorumid, infopäevad koondatavates firmades. Mitme vastaja puhul on töötajad leidnud ettevõtte, mitte vastupidi.

3.2.4 Haridusasutused kui personaliotsingu kanal

Nagu eelnevalt selgus, ei ole kuulu koostöö haridusasutustega ettevõtete jaoks kõige olulisemate personaliotsingukanalite hulka. Kõigest viiendik (21%) vastanutest hindab koostööd haridusasutustega oluliseks või väga oluliseks personaliotsingu kanaliks.

Sealjuures kaldub koostöö haridusasutustega olema olulisem kanal suuremate ettevõtete jaoks. 30 ja enama töötajaga ettevõtetest pea poolte (45%) jaoks on haridusasutused oluline või väga oluline kanal, kuni 2 töötajaga ettevõtete puhul on sama osakaal kõigest 11%.

Tabel 51: Koostöö haridusasutustega kui personaliotsingu kanal ettevõtte suuruse lõikes

Milliseid kanaleid pidi leiate vajaliku personali? Koostöö haridusasutustega	Töötajate arv			
	kuni 2 töötajat %	3 kuni 29 töötajat %	30 ja enam töötajat %	Kokku %
Väga oluline kanal	6	6	16	7
Oluline kanal	5	16	29	14
Väheoluline kanal	9	15	23	14
Ei kasuta seda kanalit	80	63	32	65

Tegevusalade lõikes on kõige tihedam koostöö haridusasutustega majutuse ja toitlustuse; hariduse, teaduse ja koolituse; tervishoiu ja sotsiaalhoolduse ning kunsti ja meelelahutuse valdkonnas tegutsevatel ettevõtetel.

Tabel 52: Koostöö haridusasutustega tegevusalade lõikes

	Milliseid kanaleid pidi leiate vajaliku personali? Koostöö haridusasutustega			
	Väga oluline kanal	Oluline kanal	Väheoluline kanal	Ei kasuta seda kanalit
	Rea %	Rea %	Rea %	Rea %
Tööstus, energeetika, gaasi- ja veevarustus	0	10	14	76
Ehitus ja kinnisvara	4	15	13	68
Põllumajandus, jahindus ja metsamajandus, kalandus**	0	8	25	67
Hulgikaubandus	8	19	11	61
Jaekaubandus	8	19	4	70
Majutus ja toitlustus	16	31	12	41
Transport, laomajandus, logistika	0	4	15	81
Rahandus ja äriteenused	9	14	14	64
Infotehnoloogia ja side**	0	20	0	80

Haridus, teadus ja koolitus**	40	60	0	0
Tervishoid ja sotsiaalhooldus**	22	22	22	33
Teised teeninduse liigid	7	11	17	65
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg**	23	8	15	54

** antud tegevusala madala esindatuse tõttu valimis ei ole jaotus statistiliselt usaldusväärne

Põhjusena, miks ei kasutata haridusasutusi personali leidmiseks, tuuakse välja vajaduse puudumine ja vähene kaadrivoolavus. Märgitakse aga ka, et haridusasutused ei suuda pakkuda ettevõttele vajalikku personali, nt. ei koolitata vastava ala spetsialiste. Samuti tuuakse probleemina välja haridusasutuste lõpetajate vähene töö- ja elukogemus, vajadus ülekoolitamiseks.

Koolides ei koolitata minu jaoks vajalikku eriala.

Kuna vastavas sektoris puudub õppekava. Aga ettevõtte poolt ollakse valmis koostööd tegema vastava õppekava loomiseks.

Haridusasutused ei suuda pakkuda vajalike oskustega personali.

Kutsekooli lõpetajatel ei ole kogemust ja kutselise autojuhi lube.

Ettevõtte ei leia koolidest vajalike oskuste ja haridusega töötajaid.

Kutsehariduskoolid ei paku ettevõttele vajaliku kvalifikatsiooni ja oskustega tööjõudu.

Haridus ei ole piisav. Ei õpetata seda, mida vaja on.

Haridusasutustest tulevaid on vaja hakata ise lisaks ülekoolitama.

Lõpetajad on sotsiaalselt ebaküpsed. Koolis ei õpetata tegelikku elu.

Eelistatakse kasutada kogemustega tööjõudu.

Veel tuuakse välja, et muude kanalite kasutamine personaliotsinguks on lihtsam.

Ettevõtted, kes teevad personaliotsingutel haridusasutustega koostööd, leiavad aga mitmeid positiivseid külgi. Koostöö peamise põhjusena tuuakse välja asjaolu, et haridusasutustest leitakse noori, kvalifitseeritud spetsialiste, keda ettevõtte vajab.

Kuna vajame kindla spetsiifilise haridusega inimesi, keda koolitatakse teatud kindlates õppeasutustes.

Haridusasutused koolitavad vajalike teadmiste ja oskustega töötajaid.

Haridusasutustest tulev personal on odavam, samuti ka vastastikuline tundma õppimine- õppur saab õpitava eriala kohta praktilisi teadmisi, tööandja võib endale varakult hea töötaja leida.

Õpetatakse välja meile sobivaid erialasid(nt. maamõõtjad, elektrikud, sidetöötajad).

Samuti hinnatakse õpilaste vastuvõtlikkust uutele teadmistele, uuendusmeelsust ning võimalust neid omapoolselt koolitada.

Koolist võib leida uute innovaatiliste lahendustega inimesi.

Kuna koolis saavad õpilased teoreetilise alusbaasi ja iseenda kogemuste najal saab neid edasi õpetada ettevõtte vajadustest lähtuvalt.

Saab nõ. rikkumata tööjõu, keda saab ise välja koolitada, vastuvõtlikud kõigele uuele.

3.2.5 Koostöö haridusasutustega

Ettevõtjatelt uuriti ka, kui tihedad on Pärnu ettevõtete sidemed Pärnu erinevate haridusasutustega ja seda mitte ainult personaliostingu valdkonnas, vaid laiemalt.

Selgus, et valdaval osal ettevõtetest ei ole suhteid haridusasutustega (keskmiselt 83% Pärnu ettevõtetest ei ole ühegi haridusasutusega mingisuguseid suhteid). Kõige tihedamad on sidemed kutsekoolidega, harvemad kõrgkoolide ja üldhariduskoolidega. Sidemed teadus- ja arendusasutustega on suhteliselt harvaesinevad.

Tabel 53: Koostöösidemed Pärnu koolidega

	Üldhariduskoolid %	Kutsekoolid %	Kõrg- koolid %	Teadus- ja arendus- asutused %
Väga tihedad	1	6	3	0
Küllaltki tihedad	4	12	7	1
Suhteliselt harvaesinevad	7	16	7	3
Suhteid pole	88	66	84	96

Suurema töötajate arvu ja suurema käibega ettevõtete sidemed Pärnu haridusasutustega kalduvad olema teistest tihedamad. Tegevusalade lõikes on tihedam koostöö haridusasutustega majutuse ja toitlustuse; kunsti ja meelelahutuse ning hariduse, teaduse ja koolituse valdkonnas.

Tabel 54: Koostöö kutsekoolidega tegevusvaldkondade lõikes

	Kui tihedad on Teie ettevõtte koostöösidemed Pärnu haridusasutustega? Kutsekoolid			
	Väga tihedad	Küllaltki tihedad	Suhteliselt harvaesinevad	Suhteid pole
	Rea %	Rea %	Rea %	Rea %
Tööstus, energeetika, gaasi- ja veevarustus	0	17	24	59
Ehitus ja kinnisvara	6	11	20	63
Põllumajandus, jahindus ja metsamajandus, kalandus**	0	8	17	75
Hulgikaubandus	14	3	14	70
Jaekaubandus	5	11	16	67
Majutus ja toitlustus	12	26	26	35
Transport, laomajandus, logistika	4	0	15	81
Rahandus ja äriteenused	0	12	4	83
Infotehnoloogia ja side**	0	20	0	80
Haridus, teadus ja koolitus**	20	40	0	40
Tervishoid ja sotsiaalhooldus**	0	11	22	67
Teised teeninduse liigid	11	2	20	67
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg**	7	36	14	43

** antud tegevusala madala esindatuse tõttu valimis ei ole jaotus statistiliselt usaldusväärne

Tabel 55: Koostöö kõrgkoolidega tegevusalade lõikes

	Kui tihedad on Teie ettevõtte koostöösidemed Pärnu haridusasutustega? Kõrgkoolid			
	Väga tihedad	Küllaltki tihedad	Suhteliselt harvaesinevad	Suhteid pole
	Rea %	Rea %	Rea %	Rea %
Tööstus, energeetika, gaasi- ja veevarustus	0	10	3	86
Ehitus ja kinnisvara	1	10	6	83
Põllumajandus, jahindus ja metsamajandus, kalandus**	8	8	8	75
Hulgikaubandus	0	0	5	95
Jaekaubandus	0	0	5	95
Majutus ja toitlustus	12	6	15	68
Transport, laomajandus, logistika	0	0	7	93
Rahandus ja äriteenused	0	8	4	88
Infotehnoloogia ja side**	0	0	0	100
Haridus, teadus ja koolitus**	20	60	20	0
Tervishoid ja sotsiaalhooldus**	0	11	22	67
Teised teeninduse liigid	4	4	11	80
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg**	14	14	14	57

** antud tegevusala madala esindatuse tõttu valimis ei ole jaotus statistiliselt usaldusväärne

Põhjustena, miks sidemed haridusasutustega on harvaesinevad või puuduvad, tuuakse välja vajaduse puudumine.

Vajalik kaader on olemas.

Sest töökohad on täidetud.

Ei ole ühtegi sellist kooli, millega oleks tarvidus suhelda.

Samuti tuuakse välja asjaolu, et haridusasutustes ei koolitata ettevõttele vajalikke erialasid.

Puuduvad meile sobivad erialad.

Pärnus ei õpetata ettevõtja jaoks vajalikke erialasid.

Sest Pärnus metsandusharidust ei pakuta.

Probleemina nähakse taas õpilaste vähest töö- ja elukogemust ning probleeme suhtumises.

Noored tulevad ja lähevad, ei ole stabiilsed. Puuduvad kogemused. Keskealine personal on palju püsivam.

Vajame töökogemusega spetsialiste.

Leidub aga ka ettevõtjaid, kes tunnistavad, et neil puudub piisav informatsioon koolide kohta või et kontaktide otsimise peale ei ole lihtsalt tulnud.

Ettevõtjad, kellel on olnud sidemeid haridusasutustega, nimetasid järgmisi kontakti vorme.

Valdav kontaktiliik ettevõtete ja koolide vahel paistab olevat praktikantide ja töötajate värbamine ettevõttesse.

Praktikantide kasutamine. Kooli lõpetajate tööle värbamine.

Märgitakse ka oma töötajate koolitamist.

Oma spetsialistide koolitamine kõrgkoolides.

Konkreetsetest haridusasutustest, kellega koostööd on tehtud, nimetavad ettevõtjad kõige enam Pärnu Kutsehariduskeskust, Tartu Ülikooli Pärnu Kolledžit ja Pärnu Saksa Tehnoloogiakooli ning Mainori Kõrgkooli. Veel nimetatakse: Pärnu Hansagümnaasium, Pärnu Bussipargi Koolituskeskus, Pärnu Merekoool, Koidula Gümnaasium, Ühisgümnaasium, Pärnu Vene Gümnaasium, Pärnu Vanalinna Põhikool, Pärnu Ülejõe Gümnaasium.

3.2.6 Praktika

Kui haridusasutustest kui personali leidmise kanalitest oli juttu juba eespool, siis järgnevalt on antud ülevaade ettevõtete ja haridusasutuste koostöösidemete teisest peamisest vormist, praktika pakkumisest/võimaldamisest Pärnu koolide õpilastele ja üliõpilastele.

Ettevõtte juhtidelt küsiti, kas nende ettevõttes on viimase kolme aasta jooksul olnud praktikal Pärnu õpilasi ja/või üliõpilasi.

Uuringu tulemusel selgus, et pisut vähem kui pooltes Pärnu ettevõtetes on viimase kolme aasta jooksul olnud praktikante. Sealjuures on praktikante käinud tõenäolisemalt vanemates ja suuremates ettevõtetes. Üle 30 töötajaga ettevõtetest on 90%-l olnud viimase kolme aasta jooksul praktikal Pärnu õpilasi/üliõpilasi.

Tabel 56: Praktikantide arv ning ettevõtte vanus

	asutatud 2004 või varem %	Asutatud 2005-2008 %	Kokku %
Jah, mitmeid	23	11	20
Jah, üksikuid	24	22	24
Ei ole	53	67	57

Tabel 57: Praktikantide arv ning ettevõtte suurus

	kuni 2 töötajat %	3 kuni 29 töötajat %	30 ja enam töötajat %	Kokku %
Jah, mitmeid	7	17	71	20
Jah, üksikuid	12	31	19	24
Ei ole	81	52	10	57

Uuringust selgus, et praktikante kasutatakse enam majutuse ja toitlustuse; kunsti ja meelelahutuse ning hariduse, teaduse ja koolituse valdkonnas. Mäletatavasti on nende samade tegevusalade ettevõtetel üldiselt tihedamad koostöösidemed haridusasutustega. Praktika on üks olulisemaid ettevõtete ja haridusasutuste vahelise koostöö vorme.

Tabel 58: Praktikantide arv tegevusalade lõikes

	Kas viimase kolme aasta jooksul on Teil olnud praktikal Pärnu õpilasi ja/või üliõpilasi?		
	Jah, mitmeid	Jah, üksikuid	Ei ole
	Rea %	Rea %	Rea %
Tööstus, energeetika, gaasi- ja veevarustus	28	21	52
Ehitus ja kinnisvara	24	21	56

	Kas viimase kolme aasta jooksul on Teil olnud praktikal Pärnu õpilasi ja/või üliõpilasi?		
	Jah, mitmeid	Jah, üksikuid	Ei ole
	Rea %	Rea %	Rea %
Põllumajandus, jahindus ja metsamajandus, kalandus**	8	8	83
Hulgikaubandus	19	22	58
Jaekaubandus	16	29	55
Majutus ja toitlustus	47	32	21
Transport, laomajandus, logistika	8	27	65
Rahandus ja äriteenused	17	17	67
Infotehnoloogia ja side**	20	0	80
Haridus, teadus ja koolitus**	20	40	40
Tervishoid ja sotsiaalhooldus**	22	11	67
Teised teeninduse liigid	7	29	64
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg**	38	15	46

** antud tegevusala madala esindatuse tõttu valimis ei ole jaotus statistiliselt usaldusväärne

Põhjused, miks õpilastele praktikat ei pakuta, on üldjoontes samad kui põhjused, miks haridusasutustest personali ei värvata. Ettevõtjad toovad välja vajaduse puudumist, praktikakoha puudumist, sobivate tööülesannete puudumist või sobivate töötingimuste puudumist.

Pole piisavalt töökohti, et kedagi praktikale võtta.

Tööpinnad ei võimalda praktikante hetkel võtta.

Puudub praktikabaas. Praktika eeldab, et oleks mitu töökohta.

Kindel personal juba olemas ja ei ole seepärast koolidega isegi suhelnud.

Samuti tuuakse välja asjaolu, et Pärnu haridusasutustes ei koolitata ettevõttele vajalikku eriala spetsialiste.

Ei ole sellise erialaga õpilasi Pärnus.

Ei õpetata taksojuhi ega dispetšeri eriala.

Kahel juhul märgitakse, et praktikandid on leitud mõnest teisest piirkonnast.

Tallinna koolidest olen leidnud sobivad inimesed.

Teatud koostööd Pärnus mitte asuva ülikooliga.

Mainitakse ka õpilaste madalat usaldusväarsust, vähest töökogemust.

Risk on liiga suur ja masinad kallid.

Tahaks kogemustega töölisi.

Mõned uute ettevõtete juhid märgivad, et praktikat lihtsalt ei ole jõutud veel pakkuda.

Oleme alles sellel aastal asutatud ettevõtte. Ei ole veel võimalust olnud.

Liiga uus firma alles.

Tuuakse välja ka praktikantide või haridusasutuste poolset huvipuudust.

Keegi ei ole huvi tundnud.

Käisin kutsekoolis küsimas, aga kool ei võtnud pärast ühendust.

Pole olnud otseseid soovijaid.

Ettevõttejuhidelt, kelle juures on viimase kolme aasta jooksul töötanud praktikante, küsiti ka, millistes valdkondades praktika on toimunud.

Praktikante on kasutatud abitöolistena erinevates valdkondades (ehitus, aiandus), teenindajatena (administraator, toateenindaja, ettekandja), oskustöolistena (lukksepp, elektrik, tisler, maaler, juuksur, kosmeetik, õmbleja, IT-spetsialist, kokk, raamatupidaja, maamõõtja), juhtimisvaldkonnas (ärijuht, keskastme juht, juhiabi).

Niisiis selgub, et üle pooltes Pärnu ettevõtetes pole praktikante olnud, põhjuseks eelkõige see, et pole sobivaid praktikante võtta, ei usaldata väga kogemusteta noori kalli tehnikaga tööd tegema, pole võimalust või vajadust praktika kohta pakkuda. Lisaks loomulikult ka praktikantide ja haridusasutuste vähene huvi ja initsiatiiv. Siit aga koorub ka väike paradoks, mis ei ole omane ainult Pärnule, vaid ettevõtlusele üldiselt: praktikante väga ei võeta, ükskõik millisel objektiivsel ja vähem objektiivsel põhjusel, samal ajal aga vajatakse kogemustega ja hea praktilise baasiga töötajaid, ei usaldata noori ja kogenematuid. Ühest küljest on noore kooli värskest lõpetanud töötaja puuduseks kogemuste, praktika vähesus või täielik puudumine, aga teisest küljest ei ole ka praktika pakkujaid palju võtta. Loomulikult on see probleem, kus ei saa ühe ega teise poole pihta näpuga näidata, sest tõepoolest, valdav osa ettevõtetest nii Pärnus kui Eestis on väikesed – nende ressursid ja võimalused praktika pakkumiseks on äärmiselt piiratud. Ja nii ongi praktikantidel enestel võrdlemisi raske ka ise praktikakohta leida – pole ju pakkujaid. Siinkohal ehk peakski tulema mängu haridusasutuse kui aktiivse läbirääkija ja praktika otsija roll, sest, nagu uuringu tulemusedki näitavad, ise pakkuma ei minda ja kui usaldada tööandjaid, siis ise

otsima samuti ei tulda, kas siis huvi- ja motivatsioonipuudusest või hirmust äraütlemise ees – see vajaks omakorda lisauurimist. Kahtlemata on see valdkon, kus annaks aktiivse tegevuse korral haridusasutuste ja ettevõtete omavahelist koostööd arendada.

3.2.7 Hinnangud Pärnus pakutavale haridusele

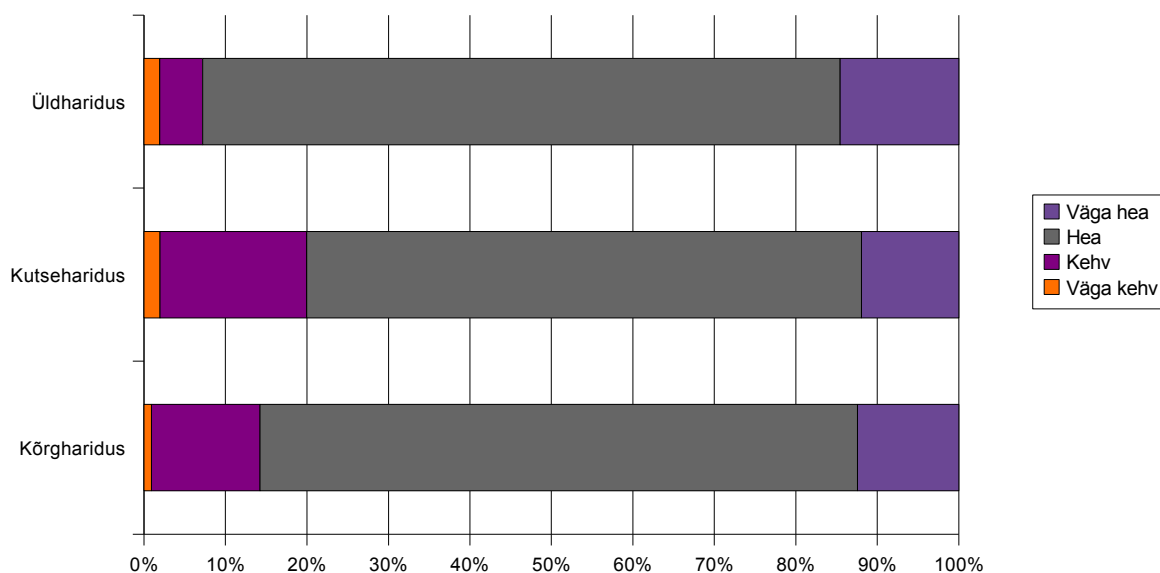
Väga suur hulk ettevõtte juhtidest ei oska anda hinnangut Pärnus pakutava hariduse kvaliteedile. Üldharidusele ja kutseharidusele ei ole hinnet andnud pooled (49%'Ei oska öelda/ Kokkupuude puudub'), kõrgharidusele lausa 67%. Selle põhjuseks on kõige tõenäolisemalt kokkupuute puudumine – nagu varasemast analüüsist selgus, puuduvad suurel osal ettevõtetest sidemed haridusasutustega.

Vastanute hulgas on hinnangud aga valdavalt positiivsed, kõige sagedasem on kõigi kolme haridusliigi puhul hinnang 'Hea'.

Kõige kõrgemad hinded on saanud Pärnu üldharidus, millele antud hinnangutest 'Väga hea' ja 'Hea' moodustavad 93%. Kõrghariduse puhul moodustavad positiivsed hinnangud 86% ja kutsehariduse puhul 80%.

Hinde 'Väga kehv' annab üldharidusele ja kutseharidusele 3 ettevõtet, kõrgharidusele 1 ettevõtte.

Palun hinnake Pärnu linnas pakutava hariduse kvaliteeti

Kuivõrd hinnangu haridusasutustele andsid vaid ligikaudu pooled ettevõtted, siis on

hinnangute tegevusalade kaupa vaatlemine raskendatud. Hinnangu andnud ettevõtete hulk on mitmete tegevusalade puhul väga väike ja seetõttu ei ole statistiliselt üldistatavate võrdluste tegemine võimalik.

Tabel 59: Hinnang üldharidusele tegevusalade lõikes

	Tuginedes on isiklikele kogemustele oma ettevõtte töötajatega, palun hinnake Pärnu linnas pakutava hariduse kvaliteeti?				
	Üldharidus				
	Väga kehv	Kehv	Hea	Väga hea	Ei oska öelda/Kokkupuude puudub
	Rea %	Rea %	Rea %	Rea %	Rea %
Tööstus, energeetika, gaasi- ja veevarustus	0	0	38	3	59
Ehitus ja kinnisvara	0	1	41	7	50
Põllumajandus, jahindus ja metsamajandus, kalandus**	0	0	33	8	58
Hulgikaubandus	3	8	54	8	27
Jaekaubandus	2	5	44	5	44
Majutus ja toitlustus	3	0	44	12	41
Transport, laomajandus, logistika	0	4	29	11	57
Rahandus ja äriteenused	4	8	29	12	46
Infotehnoloogia ja side**	0	0	60	0	40
Haridus, teadus ja koolitus**	0	0	60	0	40
Tervishoid ja sotsiaalhooldus**	0	0	33	22	44
Teised teeninduse liigid	2	2	43	7	46
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg**	0	0	50	21	29

** antud tegevusala madala esindatuse tõttu valimis ei ole jaotus statistiliselt usaldusväärne

Kokkuvõttlikult - suurel osal ettevõtetest puudub reaalne kokkupuude hariduse kvaliteediga ning seetõttu on hinnangute andmine raskendatud. Saadud hinnangud on aga valdavalt

positiivsed, kõige madalam on rahulolu kutseharidusega.

Vastajatel paluti ka põhjendada oma negatiivseid või positiivseid hinnanguid Pärnus pakutava hariduse kvaliteedile.

Vastajad, kes hindasid hariduse kvaliteeti heaks või väga heaks, toovad põhjuseks positiivsed kogemused kokkupuutel õpilastega (isiklikud või tööalased kokkupuuted).

Ettevõtte on saanud endale tööle vajalike kogemuste ja oskustega töötajaid.

Sellepärast, et need poisid, kes on olnud tööl, on olnud asjalikud.

Sellepärast, et kõik töölised saavad hakkama oma tööga.

Tööl on kõrgkoolist üks inimene ja temaga olen väga rahul.

Oma laste pealt on näha, et nad said tugeva põhja.

Olen isiklikult rahul ja õppinud Pärnus.

Leitakse, et Pärnu koolides omandavad õpilased piisavalt head teadmised ja oskused tööturul hakkama saamiseks.

Elementaarsed töökohustused saavad täidetud.

Hariduse ja oskuste tase on piisav töö tegemiseks.

Haridustase tagab teenindusfaktoris vajaliku suhtluse oskused.

Pärnus pakutava hariduse positiivse küljena tuuakse välja ka asjaolu, et õppeasuti on Pärnus piisavalt palju.

On piisavalt õppeasutusi (Pärnu linnas).

Palju erinevaid võimalusi ja hea mainega koolid.

Samuti kiidetakse Pärnu koolide head mainet ja kõrget õpetamise taset. Seda kinnitab ka Pärnu õpilaste suur läbilöögivõime võrdluses õpilastega üle Eesti.

Tugev õpetajate kaader. Tugeva õpitasega koolid.

Pärnus kooli lõpetanud õpilased saavad kergesti järgmistesse koolidesse sisse (on sisseastumiskonkurssidel edukad).

Üldhariduskoolide väga hea maine ja õpitase.

Osade Pärnu üldhariduskoolide kõrge õppetase (nt. Sütevaka, Koidula, Ühisgümnaasium).

Gümnaasiumi lõpetajatel head sisseastumistulemused kõrgkoolidesse.

Edasijõudmine üldharidus koolidest kõrgkoolidesse tundub olevat hea.

Pärnakad on tublid olnud vabariigis võistlustel.

Pärnu Kutsehariduskeskus on päris hästi komplekteeritud õppebaasiga.

Pärnus pakutavale haridusele leiti ka kriitikanooli. Siiski, nagu mainitud, on negatiivsete hinnangute osakaal oluliselt väiksem kui positiivsete hinnangute osakaal.

Oluline põhjus, miks pakutavat haridust kehvaks hinnatakse, paistab olevat praktika vähesus - omandatavad teadmised on teoreetilist laadi ning õpilased ei omanda oma erialal reaalselt kogemust.

Üldharidus - oskused ja teadmised ei ole piisavad töö tegemiseks.

Kõrgkoolide õpilased teavad ainult teooriat.

Kõrgharidus - antakse üldised teadmised mingis kindlas valdkonnas, aga süvendatud teadmised puuduvad (nt. IT alal).

Inimesed ei saa sellist haridust nagu raamatupidajale vaja oleks. Praktikat võiks rohkem olla.

Tulevad nõrgad spetsialistid oma erialaliselt ja kogemustelt. Puudub piisav praktika(kutsekool).

Mõned vastajad ei ole rahul õppekavadega ning leiavad, et haridusasutustes õpetatakse palju ebavajalikku.

Õpetatakse ebaolulist, mida ei lähe pärast vaja. Teooria ja praktika ei haaku.

Kutsekoolidele ja üldhariduskoolidele heidetakse ette ka vananenud õppekavasid ja vähest suutlikkust ajaga kaasas käia.

Kutseharidus on oma arengus maha jäänud. Peaksid olema rohkem kaasaegsemad.

Kooli programm vananenud(kutsekoolis).

Mittekompetentsed õpetajad. Vanaaegne koolitussüsteem (üldharidus).

Koolides töötavad liiga vanad õpetajad, väike innovatiivsus.

Kritiseeritakse ka madalat õpimotivatsiooni ja sisuliste eesmärkide puudumist õppimise juures.

Õpitakse ainult selleks, et paberit kätte saada. Töösse suhtumine on kehv.

Motivatsiooni puudumine tööks ja pidevaks enesearendamiseks (üldharidus ja kõrgharidus).

Töötähe ja vastutustunne puudub koolist tulnutel.

Kutsehariduskeskuse õpilased ei tunne väga ise huvi oma eriala vastu.

Niisiis võib kokkuvõtvalt öelda, et Pärnu linna haridusasutustele hinnangut andes jäid enamik Pärnu ettevõtjatest häтта, sest neil puudub reaalne kokkupuude haridusasutustega. Ja need, kellel oli mingi kokkupuude, kas siis töötajate või praktikantide läbi, hindasid haridust valdavalt heaks. Siiski tuleb mõõnda, et siinkohal ei suutnud ettevõtete juhid hoida lahus isiklikke ja tööalast kogemust, mis on ka ilmselt loogiline, arvestades, et valdav enamik neist on isePärnus õppinud ja kasvanud, samuti teevad seda ilmselt praegu nende

lapsed või lapselapsed. Nii võibki märgata hea hinde põhjendustes palju patriootilisi avaldusi. Teiselt poolt negatiivsete vastuste põhjendustes on jälle täheldatav teatud üldine kibestumus noorsoo ja töökultuuri osas, mis ei ole kuidagi ainuüksi Pärnule omane fenomen.

3.2.8 Maakonna kutse- ja kõrgkoolide erialad. Ettevõtete vajadused.

Nagu eespool on juba korduvalt välja toodud, leidsid mitmed juhid, et Pärnu haridusasutused ei koolita neile vajaliku kvalifikatsiooniga tööjõudu. Niisiis küsiti ettevõtjatelt, milliste erialade töötajaid peaksid maakonna kutse- ja kõrgkoolid veel ette valmistama, lähtuvalt konkreetse ettevõtte vajadustest. Järgnevalt on ära toodud, milliste erialade töötajate vastu ettevõtjad huvi tundsid:

aednik, haljastaja, aiandusspetsialist;

autoelektrik, autoremondilukksepp, autodiagnostik, autohooldus;

autojuht, logistik, tolliagent;

müügi- ja turundusspetsialist, keskastme juht, finantsjuht, personalijuht, projektijuht, raamatupidaja;

elektrik, automaatik, elektroonik, insener, liftimehhaanik, liftimontöör, mehhaanik, külmaseadmete remondilukksepp, santehnika spetsialist, ketassae operaator, maaler, metallitöölaine, treial, keevitaja, lehtmetsa cnc-pingi operaator, metsamasinate operaator, tislid, kullasepp, kellasepp;

teenindaja, ettekandjad-kelnerid, müüja, administraator, koristaja, reisikonsultant, toidlustusteenindaja, liha- ja piimatehnoloog, kodumajanduse spetsialist, kokk, kondiiter, pagar;

geodeet, projekteerija, keskkonnatehnik, kinnisvara hooldaja ;

kosmeetik, iluteenindus, juuksur, individuaalõmbleja;

meditsiin;

filoloog;

mereerialad (tüürimees, madrus).

Veel tehti ettepanek luua võimalus õppida infotehnoloogiat gümnaasiumis süvendatult. Samuti nägid mitmed ettevõtted vajadust keeleõppe järele (just teenindusvaldkonda silmas pidades).

3.2.9 Ettepanekud Pärnu linna haridusasutustele

Respondentidele anti ka võimalus teha konkreetseid ettepanekuid Pärnu linna haridusasutustele. Ka välja toodud soovitude juures kordus osaliselt varasem muster – soovitakse näha enam praktikat ning tehakse ettepanekuid teatud konkreetsete õppekavade

loomiseks.

Rohkem praktikat oleks vaja. See on kõige olulisem.

Õpilastele rohkem erialast praktikat.

Rohkem praktikat.

Kõrghariduse osas võiks olla laiem erialade valik.

Õpetada tehnilist, praktilise tootmisega seotud erialasid.

Ehituse keskastmejuhtide (eriala) koolitamine.

Ehitusalaste täiendkoolituste pakkumine. Erialase keeleõppe pakkumine.

Lua uusi õppekavasid, mis on seotud iluvaldkonnaga. Ümber-ja täiendõpped iluvaldkonnaga seotud erialadel.

Kutseharidus võiks anda tugevama praktilise oskuse ja kogemuse siseviimistluse vallas.

Individuaalõmbluse õpet oleks vaja.

Meditiinikooli filiaal võiks olla Pärnus.

Kutsekoolidesse mehhaanika õppekava.

Keskoolis võiks olla insenerikallak.

Pärnu Kolledžis avada a) linna ja maa-asulate planeerimise õppetool; 2) Keskkonnamõju hindamise ja auditeerimise õppetool.

Liikluskasvatuse suurendamine koolides.

Akrediteeringul on aeglased otsused, plaanitakse ette ainult õppekava umbes viieks aastaks. Transpordi erialade lisandumine.

Soovitati pöörata senisest rohkem tähelepanu võõrkeelte õppele ja seda eelkõige vene, soome ja rootsi keele, mitte niivõrd inglise keele osas. Samuti erialase terminoloogia osas.

Rohkem erialast vene keele õpet.

Rohkem tähelepanu võõrkeelte õppele.

Keelte koolitus (soome; rootsi).

Tehti ka ettepanekuid üldise distsipliini parandamiseks nii õppe- kui tööalaselt.

Praktikaülesanded sisukamaks muuta ja tugev kontroll täitmise üle. Rohkem õpetada vastutama oma tegude eest ja kohustusi täita.

Enam tähelepanu pöörata töö kvaliteedile ja kohustustele.

Intensiivsem distsipliini õpetamine tuleks kasuks nii õpilastele kui ka tööandjatele.

Hoiakute ja üldise töökultuuri õpetamine.

Koolid võiksid teha rohkem koostööd õpilastega- suhtlemine, käitumine vajavad õpilastes arendamist.

Õpetada neid inimesi, kes tõesti soovivad õppida, sisseastumisel tuleks välja selekteerida.

Valikainena võiks olla teeninduskäitumise õpetamine.

Tehti ka mitmeid hariduskorraldust puudutavaid ettepanekuid:

Koolid (kutsekoolid) võiksid teha paremat õppenõustamist.

Võiksid koolitada veidi täpsemalt (nüansid).

Õppekava peaks olema individuaalsem, arvestama rohkem inimese eripäradega. Õpetaja näeb, mille peale õpilasel annet on, siis tuleks teda suunata ja arendada.

Üldhariduskoolid võiksid rohkem suunata õpilasi eriala valikul.

Motiveerida koolides töötavat personali.

Rohkem professionaalseid õppejõude.

Viia õpilaste oskuste tase vastavusse turunõudlusele.

Koolide erialane spetsialiseerumine.

Linnavalitsus peaks pöörama suuremat tähelepanu haridusasutustele ja eraldama suuremaid summasid neile.

Ettevõtjatelt laekus ka mitu ettepanekut haridusasutuste ja ettevõtete vahelise koostöö parendamiseks praktika ja personaliküsimustes.

Koolituskoostöö haridusasutustega vajaliku personali koolitamiseks.

Rohkem panustada praktikasse. Suunata suurematesse tunnustatud firmadesse praktikale. Mitte õpilane ei peaks otsima endale praktikakohta. Kool peaks ise tegema koostööd tunnustatud restoranikettidega.

Õppeprogramm võiks lähtuda rohkem reaalsest vajadusest.

Haridusasutused võiksid pidada tihedamat sidet ettevõtetega õppekavade koostamisel- haridusasutused on teoorias kinni, millele praktikas vajadus puudub.

Haridusasutused võiksid pakkuda vastava eriala spetsialiste vastavalt turu nõudlusele.

Õppekavasid ajakohastada vastavalt ettevõtete tööjõuvajadustele.

Koolid peaksid rohkem andma infot ettevõtjatele kooli õppekavade jm kohta.

Rohkem infot erialade ja õpilaste kohta. Rohkem kontakti.

Pärnu linna haridusasutused peaksid vaatama, mis erialasid on vaja ja neid, kus saab tööd.

Tehti veel teisigi ettepanekuid:

Metsanduse erialal õppijatele tuleks õpetada elementaarseid majandusteadmisi (maksundus, raamatupidamine jne.)

Ei tohiks alahinnata haridussüsteemi kujundamisel traditsioonide väärtust. Pärnu jaoks on väga oluline, et siin oleks nimega koolid (näitaks Tartus on Miina Härma Gümnaasium). Säilitada tuleks Koidula Gümnaasium, et linna siseselt säiliks konkurents. See tagab kvaliteedi pikemaks ajaks. Raske on tulla uue nimega.

Püüda teha kõik selleks, et Pärnu noored siia jääksid või tagasi tuleksid.

Rohkem kunsti koolidesse, rohkem rõhku panna loovusele.

Meestöötajate koolitamine laomajanduse valdkonnas.

Vaadates ettepanekuid haridusasutustele tegevusalade lõikes, tuleb silmas pidada, et on

mitmeid tegevusalasid, mis oma madala esindatuse tõttu valimis ei võimalda statistiliselt usaldusväärseid järeldusi teha ning seega ei oma nad ka võrdluskategoriana statistiliselt olulist väärtust (vt Tabel 6). Kui siiski vaadata ettepanekuid haridusasutustele tegevusalade lõikes, siis nähtub, et eriti märgatavaid erinevusi nende vahel ei eksisteeri: kõikide tegevusalade esindajad leiavad ühtviisi, et puudu on praktika – vaja on häid töötajaid, kes oskavad ka realselt oma tööd teha, praegu tulevad koolidest peamiselt teoreetikud, kellel puudub oskus realselt tööd teha või seda hästi teha; samuti leiavad pea kõikide tegevusalade esindajad, et töökultuuri ja distsipliini tuleks haridusasutustel rohkem õpetada, sest praegu on sellest noortel töötajatel tihti vajaka, eriti teravalt tõid selle teema välja ehituse ja kinnisvara, jaekaubanduse ja majutuse ning toitlustusega tegelevate ettevõtete juhid. Ka keeleõpe on pea kõikide tegevusalade lõikes tähelepanu väärinud teema – võõrkeelte õpetamise vajalikkusele juhtisid tähelepanu nii ehituse ja kinnisvara, hulgikaubanduse, jaekaubanduse, majutuse ja toitlustuse, transpordi ja laomajanduse, rahandus ja äriteenuste kui tervishoiu ja sotsiaalhooldusega tegelevad ettevõtted.

Erinevused tegevusalade vahel tulid kõige enam välja konkreetsete õppekavade ja erialade soovitudes: ehituse ja kinnisvaraga tegelevad ettevõtted soovisid, et õpetataks rohkem reaalseid, süvendatult matemaatikat, kutsekoolidesse oleks tarvis mehhanika õppekava, ehituse keskastmejuhtide koolitamise eriala ning siseviimistluse valdkonnas peaks pakkuma kindlasti praktikat; metsanduse valdkonnas sooviti, et metsanduse erialal õppijatele tuleks õpetada elementaarseid majandusteadmisi (maksundus, raamatupidamine jne); jae- ja hulgikaubandusega tegelevad ettevõtted rõhutasid heade müüjate ja müügiinimeste koolitamise vajadust; majutuse ja toitlustusega tegelevad ettevõtted soovisid, et koolitataks parema ettevalmistusega kokkasid ning viidaks sisse valikaine 'teeninduskäitumise õpetamine'; transpordi, laomajanduse ja logistika valdkonnas rõhutasid meestöötajate koolitamise vajalikkust laomajanduse valdkonnas ning mehhanika õppekavade vajalikkust kutsekoolides; kunsti ja meelelahutusega tegelevad ettevõtted soovisid näha rohkem kunsti ja loovust koolides.

Niisiis, Pärnu ettevõtjatel on olemas konkreetsete ettepanekud, selged visioonid sellest, mida nad vajaksid, kuid miskipärast ei jõua need haridusasutusteni – koostöö ja kommunikatsioon nende vahel on väga minimaalne. Põhjuseid selleks võib näha jällegi Pärnu ettevõtluse spetsiifikas – valdavalt väikesed ettevõtted. Nimelt, ühe väikese ettevõtte vajadused on niivõrd väikesed kogu Pärnu linna ettevõtluse kontekstis, et väikese ettevõtte juht ei näe mingit mõtet ise haridusasutusega ühenduse võtmises ja läbirääkimises, sest tal ei ole eriti omalt poolt midagi vastu pakkuda. Koostööks pole tal muud pakkuda kui ettepanekuid ja nägemusi, mingisuguseid töökohti vastu pakkuda ei ole realselt. Nii siis

ongi enamik Pärnu ettevõtjatest vait ja kiruvad omaette – miks on õppekavad nii vajadustest mööda, miks on õpe nii ebapraktiline jne. Samal ajal võivad haridusasutused ainult oletada, mida ettevõtjad vajavad – puudub reaalne ettekujutus, sest puudub koostöö. Olukord on keeruline ja koostöö arendamisel tuleb seda fakti – Pärnu linna ettevõtetest üle 90% on alla 10 töötajaga – silmas pidada.

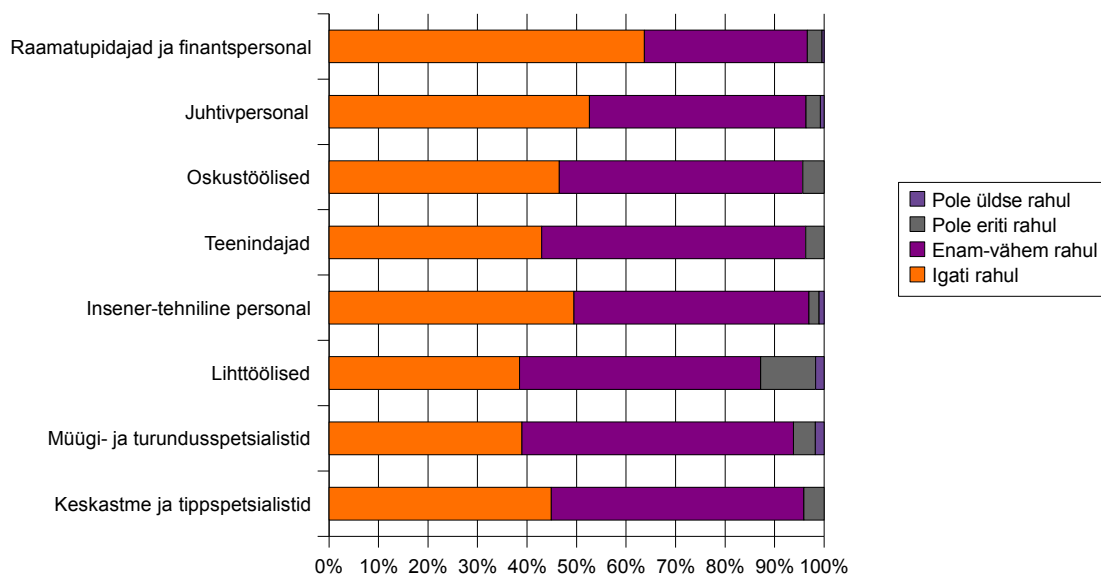
3.2.10 Rahulolu töötajatega

Eelnevalt on olnud pikalt juttu ettevõtete tööjõuvajadustest, vajaliku tööjõu leidmisega seotud probleemidest, tööjõu leidmise kanalitest, sh haridusasutustest ning üldse laiemalt erinevatest koostöövõimalustest ja -kogemustest Pärnu haridusasutustega. Kuid lisaks sellele uuriti ka, mil määral on ettevõtte juhid rahul oma praeguse personaliga.

Selgus, et üldiselt on pea kõik tööandjad oma töötajatega kas igati või enam-vähem rahul. Kõige suurem on rahulolu raamatupidajate ja finantspersonaliga. Selle liigi töötajatega on igati rahul ligi 2/3 (64%) vastanutest. Juhtivpersonal ja insenertehnilise personaliga on igati rahul vastavalt 53% ja 50% vastanutest. Kõige madalamat rahulolu pälvivad lihttöölised, kelle puhul rahulolematud (vastused 'Pole üldse rahul' ja 'Pole eriti rahul' kokku) moodustavad 13%.

Üldjoontest võib aga kinnitada Pärnu ettevõtjate küllaltki suurt rahulolu personaliga. Neid võib küll vahel võrdlemisi raske leida olla, aga vähemasti need, kes on olemas, teavad ja oskavad oma tööd, nendega võib rahul olla. Välja arvatud ehk lihttöötajad, kellega teistest enam probleeme ette tuleb. Ilmselt võib lihttöötajatega rahulolematuse taga näha juba eespool korduvalt mainitud madalat töökultuuri, vähest motiveeritust ja vastutustunnet. Järgnev alapeatükk avab natuke täpsemalt tööandjate rahulolematuse põhjuseid.

Kuivõrd olete rahul Teie ettevõttes praegu töötava personaliga?

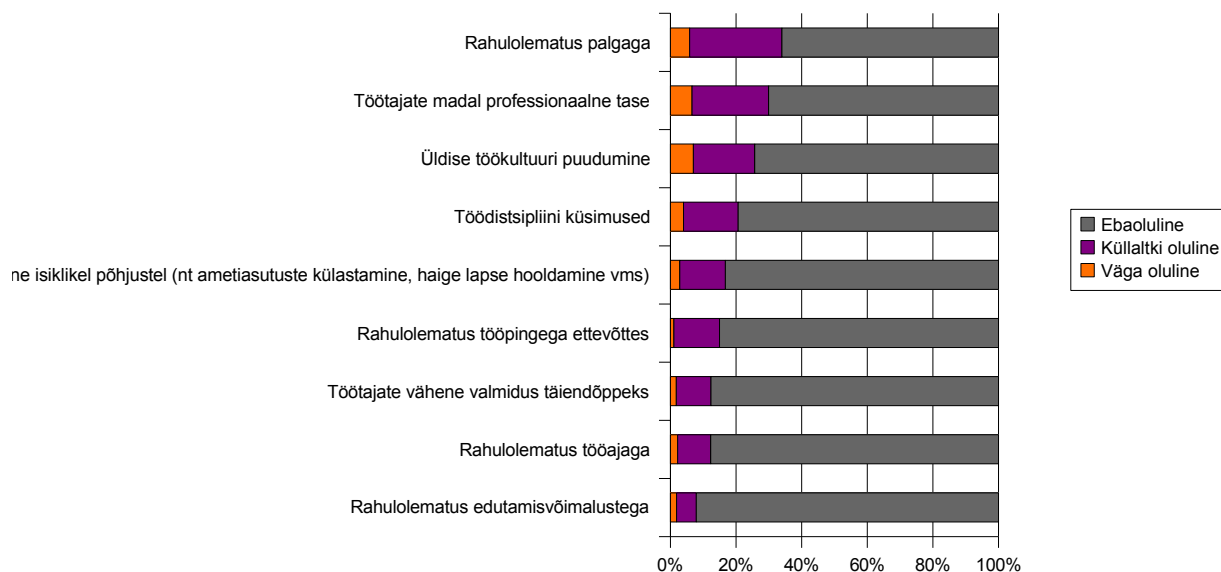
3.2.11 Töötajatega seostuvad probleemid

Võib öelda, et ükski ankeedis loetletud probleemidest ei tundunud ettevõtjatele väga terav. Valdavalt peeti antud probleeme ettevõtte seisukohalt ebaoluliseks, ent siiski osutusid mõned probleemid teistest märgatavalt suuremaks

Kõige olulisemaks probleemiks pidasid vastajad töötajate rahulolematust palgaga (väga oluliseks või küllaltki oluliseks hindasid seda probleemi kolmandik - 34%). Samuti nähakse probleemina töötajate madalat professionaalset taset (30%) ja üldise töökultuuri puudumist (26%).

Kõige vähemoluliseks probleemiks peetakse rahuolematust edutamisevõimalustega (8% peab küllaltki oluliseks või väga oluliseks probleemiks).

Kuivõrd oluliseks probleemiks on Teie ettevõtte töötajatega seoses?

Muude probleemidena tuuakse välja veel suhtlemisprobleeme, kaadrivoolavust ja töötajate üleostmist.

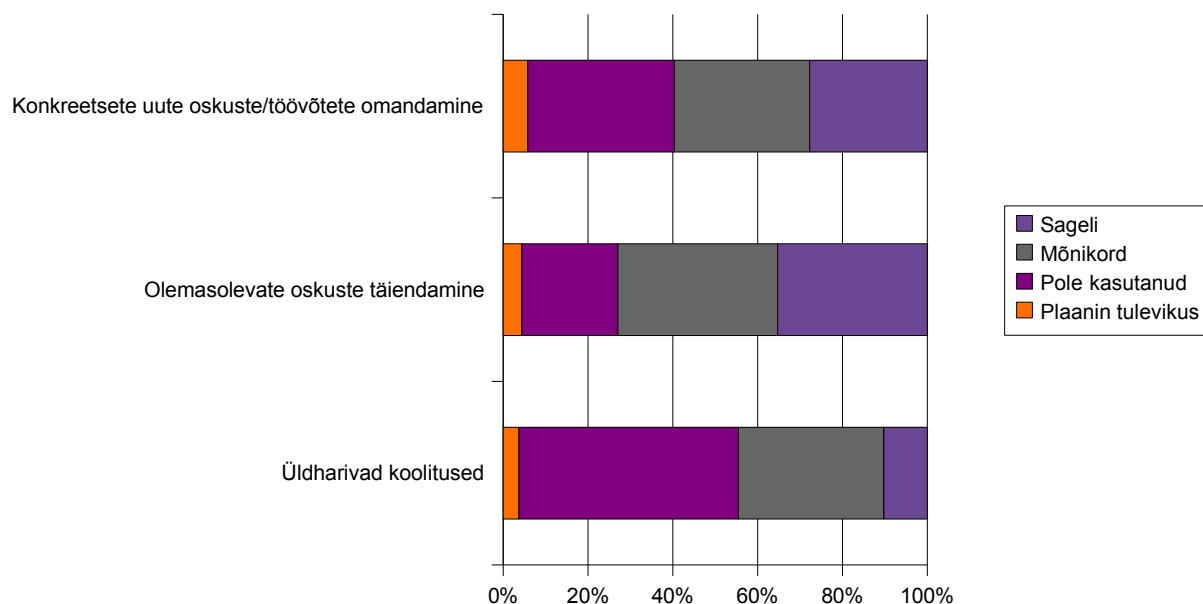
Niisiis, probleemiks on töödistsipliini küsimused ning töökultuuri puudumine, nagu ka selle uuringu käigus erinevate küsimuste juures välja on tulnud. Loomulikult on üheks suureks probleemiks töötajate puhul palk. Päriskõnekas on ka madala professionaalse taseme niivõrd kõrge koht teiste probleemide hulgas.

3.2.12 Investeeringud inimkapitali

Uuringu käigus selgitati välja, kas ettevõtted kasutavad võimalusi tööjõu väljaõppeks ja täiendkoolituseks, mis arvestades asjaolu, et töötajate madal professionaalne tase siiski on probleem, võiks olla üks viise, kuidas olukorda parandada Paluti hinnata kolme erineva võimaluse kasutamist – konkreetsete uute oskuste/töövõtete omandamine; olemasolevate oskuste täiendamine; üldharivad koolitused.

Selgus, et umbes kolmandik ettevõtetest pole kasutanud ühtegi eelmainitud võimalust, samas jällegi 2/3 oli või kavatses tulevikus seda teha. Kõige enam investeeritakse Pärnu ettevõtetes inimkapitali olemasolevate oskuste täiendamise kaudu. Seda võimalust on kasutanud sageli või mõnikord 73% vastanutest. Uute oskuste/töövõtete omandamist on on kasutanud 60% vastanutest ja üldharivaid koolitusi 45% vastanutest.

Kas Teie ettevõtte kasutab järgnevaid võimalusi tööjõu väljaõppeks ja täiendkoolituseks?

Uuringu tulemustest selgub, et suuremad ettevõtted investeerivad inimkapitali enam kui väiksemad, see kehtib nii uute oskuste omandamise, olemasolevate oskuste täiendamise kui ka üldharivate koolituste kohta.

Tabel 60: Investeeringud inimkapitali töötajate arvu lõikes

Kas Teie ettevõtte kasutab järgnevaid võimalusi tööjõu väljaõppeks ja täiendkoolituseks?		Töötajate arv		
		kuni 2 töötajat	3 kuni 29 töötajat	30 ja enam töötajat
		Veeru %	Veeru %	Veeru %
Konkreetsete uute oskuste/töövõtete omandamine	Plaanin tulevikus	9	4	0
	Pole kasutanud	46	34	7
	Mõnikord	25	34	45
	Sageli	20	29	48
	KOKKU	100	100	100

Kas Teie ettevõtte kasutab järgnevaid võimalusi tööjõu väljaõppeks ja täiendkoolituseks?		Töötajate arv		
		kuni 2 töötajat	3 kuni 29 töötajat	30 ja enam töötajat
		Veeru %	Veeru %	Veeru %
Olemasolevate oskuste täiendamine	Plaanin tulevikus	9	3	0
	Pole kasutanud	32	21	0
	Mõnikord	37	37	42
	Sageli	21	40	58
	KOKKU	100	100	100
Üldharivad koolitused	Plaanin tulevikus	6	2	0
	Pole kasutanud	61	52	26
	Mõnikord	26	35	58
	Sageli	7	11	16

3.2.13 Tööjõu ploki kokkuvõte

- Suurem osa Pärnu ettevõtetest leidis, et nende tööjõu mahud on enam-vähem kaetud ning nad ei plaani lähitulevikus töötajate arvu ei suurendada ega vähendada. Kui kuhugi suunas töötajate arvu plaanitaksegi muuta, siis pigem oleks vaja suurendada töötajate hulka (eelkõige lihttöölisi, oskustöölisi ja teenindajaid) kui vähendada.
- Teatud kindla kvalifikatsiooniga tööjõust on puudus suuremal või vähemal määral ligi pooltes Pärnu ettevõtetes. Võib märgata tendentsi: mida suurem ettevõtte nii töötajate arvu kui käibe poolest, seda tõenäosemalt on puudus teatud kindla kvalifikatsiooniga tööjõust.
- Valdav enamik Pärnu ettevõtete töötajatest on leitud Pärnust või Pärnu maakonnast. Väljaspoolt Eestit on värvanud endale tööjõudu 5% Pärnu ettevõtetest.
- Juhid eelistavad Pärnu linna ja selle lähiümbruse inimesi töötajatena nii majanduslikel kui põhimõttelistel kaalutlustel: eelistada tuleb oma linna elanikke.
- Siiski mõonatakse, et teatud kvalifikatsiooniga oskustöölisi ei leidu kohapeal ja neid tuleb kas üle Eesti või lausa väljaspool Eestit värvata.
- Tegelikult pea pooled juhid mõonavad, et vajaliku tööjõu leidmine Pärnu linnast ning Pärnu maakonnast on väga või küllaltki tõsine probleem. Jällegi on suuremad ettevõtted

väiksematest enam säärase probleemidega kokku puutunud – pea $\frac{3}{4}$ 30 ja enam töötajaga ettevõtetel on olnud probleeme vajaliku tööjõu leidmisega Pärnu linnast.

- Ettevõtted tunnevad Pärnu linnas puudust oskustöölised ja noortest spetsialistidest. Leitakse, et on palju madala kvalifikatsiooniga, madala töökultuuriga ja olematu motivatsiooniga noori, kelle palgaootused on samas liiga kõrged.
- Eelkõige tuleks ettevõtjate meelest parendada kutsehariduse kvaliteeti, sest sealse õppekavad on vanad ja ei käi ajaga kaasas.
- Lahendusena nähakse kutsekoolide õppekavade ülevaatamist ja ettevõtete reaalse vajadustega vastavusse viimist. Haridusasutustel soovitatakse rohkem praktilistele oskustele ja vähem teoreetilistele üldteadmistele rõhku panna. Samuti leiti, et haridusasutused peaksid rohkem õpilaste tähelepanu juhtima töö kvaliteedile, õpetama vastutustunnet ning töökultuuri, sest sellest on praegu vajaka.
- Samal ajal, kui rõhutatakse vajadust viia õppekavad vastavusse reaalse vajadustega, puudub suuremal osal Pärnu ettevõtetest igasugune koostöö Pärnu haridusasutustega. Võrreldes teiste haridusasutustega tehakse kõige rohkem koostööd kutsekoolidega, siiski, kõigest pea $\frac{1}{5}$ ettevõtetest teeb küllaltki või väga tihedalt koostööd. Peamiselt on need suuremad ettevõtted.
- Koostöövõimalustena nähakse peamiselt personali värbamist ja praktikantide võtmist. Ainult paar üksikut ettevõtet mainis võimalust õppekavade koostamise ja erialade valiku osas koostööd teha.
- Haridusasutusi hindab oluliseks või pigem oluliseks personali leidmise kanaliks viiendik Pärnu ettevõtteid. Jällegi on just üle 30 töötajaga ettevõtted need, kes teistest enam haridusasutusi personali leidmiseks kasutavad – pea pooled nimetavad haridusasutust pigem oluliseks personaliotsingu kanaliks.
- Peamisteks personaliotsingu kanaliteks on ootuspäraselt võrgustikuline värbamine (natuke üle $\frac{2}{3}$ ettevõtetest) ja otsevärbamine (ligi $\frac{2}{3}$ ettevõtetest).
- Koostöö puudumist haridusasutustega põhjendatakse nii sellega, et kogu vajalik kaader on juba olemas, kui sellega, et pole vastavaid erialasid ja et oskused on noortel lihvimata – kogemust pole, vaja hakata üle koolitama. Tunnistati ka, et pole tegelikult üldse informatsioonigi haridusasutustes pakutava kohta.
- Siiski leidub ka ettevõtteid, kes hindavad koostööd haridusasutustega justnimelt ka personali leidmisel ning näevad ka noore töötaja plusse: vastuvõtlikkus uutele teadmistele, uuendusmeelsus ning võimalust teda omapoolselt koolitada.
- Konkreetsetest haridusasutustest, kellega koostööd on tehtud, nimetavad ettevõtjad kõige enam Pärnu Kutsehariduskeskust, Tartu Ülikooli Pärnu Kolledžit ja Pärnu Saksa

Tehnoloogiakooli ning Mainori Kõrgkooli. Veel nimetatakse: Pärnu Hansagümnaasium, Pärnu Bussipargi Koolituskeskus, Pärnu Merekool, Koidula Gümnaasium, Ühisgümnaasium, Pärnu Vene Gümnaasium, Pärnu Vanalinna Põhikool, Pärnu Ülejõe Gümnaasium.

- Pea pooltes Pärnu ettevõtetest on viimase 3 aasta jooksul olnud tööl vähemasti üks praktikant. Suuremad ettevõtted on praktikantide suhtes märksa avatumad kui väiksemad ettevõtted: ainult 1/10 30 või enam töötajaga ettevõttes ei ole viimase 3 aasta jooksul olnud ühtegi praktikanti.
- Põhjused, miks õpilastele praktikat ei pakuta, on üldjoontes samad kui põhjused, miks haridusasutustest personali ei värvata. Ettevõtjad toovad välja vajaduse puudumist, praktikakoha puudumist, sobivate tööülesannete puudumist või sobivate töötingimuste puudumist. Samuti tuuakse välja asjaolu, et Pärnu haridusasutustes ei koolitata ettevõttele vajaliku eriala spetsialiste. Mainitakse ka õpilaste madalat usaldusväärust, vähest töökogemust, praktikantide või haridusasutuste poolset huvipuudust. Mõned uute ettevõtete juhid märgivad, et praktikat lihtsalt ei ole jõutud veel pakkuda.
- Leitakse, et haridusastused peaksid ise rohkem initsiatiivi praktikka ja koostöö osas üles näitama.

3.3 Pärnu ettevõtluskeskkond

Käesolev peatükk annab kokkuvõtliku ülevaate Pärnu ettevõtluskeskkonnast ettevõtjate subjektiivsete hinnangute alusel. Vaatluse all on (kohalikku) ettevõtlust toetavad tegurid, ettevõtte asutamise põhjused, tugiorganisatsioonide ning linnavalitsuse töö, riigi roll, Pärnu infrastruktuur, konkurentsituatsioon ning oodatud e-teenused.

3.3.1 Üldhinnang Pärnu ettevõtluskeskkonnale

Ettevõtjate hinnangul on Pärnu ärikliima tänaseks päevaks 3 aasta tagusega võrreldes halvenenud. Kohalik ettevõtluskeskkond on suuresti sõltuv riigi ning globaalse tasandi liikumistest ning seetõttu on vaadeldavate hinnangute dünaamika arvestaval määral mõjutatud Eesti majanduse hetkeseisust ning perspektiividest, kuid ettevõtjad näevad mitmeid kasutamata võimalusi ka piirkonna tasemel.

Tabel 61: Üldhinnang Pärnu ettevõtluskeskkonnale

	3 aastat tagasi %	Käesoleval hetkel %	3 aasta pärast %
Väga hea	9	2	10
Pigem hea	49	43	41
Pigem halb	13	35	12
Halb	4	11	5
Ei oska öelda	10	10	32

Tulevikku vaadatakse pigem optimistlikumates toonides, kuid 3 aasta taguse seisuga uuesti saavutamisse usutakse tänase seisuga vähem. Olulise mõjurina tulevikuväljavaadetes märgivad juhid linnavalitsuse tegevust piirkonna konkurentsieelise tõstmisel. See, milliseid on ettevõtjate konkreetsed ootused linnavalitsuse tegevuse osas, saab lugeda peatükist 3.3.8.

Vaadates hinnangut ettevõtluskeskkonnale ettevõtte tegevusala lõikes, siis torkab silma, et retrospektiivselt kolmeaastase ajahorisondi taha vaadates hindasid Pärnu ettevõtluskeskkoda kõige kõrgemalt majutuse-toitlustusega tegelevad ettevõtted ning ehitus-kinnisvaraga tegelevad ettevõtted.

Tabel 62: Üldhinnang Pärnu ettevõtluskeskkonnale (3 aastat tagasi) tegevusala lõikes

	Väga hea	Pigem hea	Pigem halb	Halb
	Rea %	Rea %	Rea %	Rea %
Tööstus, energeetika, gaasi- ja veevarustus	10	57	29	5
Ehitus ja kinnisvara	18	64	16	2
Põllumajandus, jahindus ja metsamajandus, kalandus**	13	75	13	0
Hulgikaubandus	7	68	16	10
Jaekaubandus	13	73	10	4
Majutus ja toitlustus	24	62	14	0
Transport, laomajandus, logistika	4	72	20	4
Rahandus ja äriteenused	0	78	17	6
Infotehnoloogia ja side**	0	50	0	50
Haridus, teadus ja koolitus**	0	25	75	0
Tervishoid ja sotsiaalhooldus**	0	71	29	0
Teised teeninduse liigid	18	58	11	13
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg**	17	58	17	8

** antud tegevusala madala esindatuse tõttu valimis ei ole jaotus statistiliselt usaldusväärne

Käesoleva hetke hinnangut on vähem diferentseerunud, vastused on pigem jagunenud kategooriate *pigem hea* ning *pigem halb* vahel.

Tabel 63: Üldhinnang Pärnu ettevõtluskeskkonnale käesoleval hetkel

	Väga hea	Pigem hea	Pigem halb	Halb
	Rea %	Rea %	Rea %	Rea %
Tööstus, energeetika, gaasi- ja veevarustus	0	48	36	16
Ehitus ja kinnisvara	4	50	37	9
Põllumajandus, jahindus ja metsamajandus, kalandus**	10	30	60	0
Hulgikaubandus	0	56	31	14
Jaekaubandus	0	61	28	11

	Väga hea	Pigem hea	Pigem halb	Halb
	Rea %	Rea %	Rea %	Rea %
Tööstus, energeetika, gaasi- ja veevarustus	0	48	36	16
Majutus ja toitlustus	0	36	39	24
Transport, laomajandus, logistika	4	39	58	0
Rahandus ja äriteenused	0	46	36	18
Infotehnoloogia ja side**	0	50	33	17
Haridus, teadus ja koolitus**	0	40	60	0
Tervishoid ja sotsiaalhooldus**	0	57	43	0
Teised teeninduse liigid	2	51	33	14
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg**	0	40	40	20

** antud tegevusala madala esindatuse tõttu valimis ei ole jaotus statistiliselt usaldusväärne

Tulevikku (3 aastase perspektiiviga) hindavad ettevõtete juhid käesolevast hetkest positiivsemaks – kui käesoleva hetkele *väga hea* hinnangu andjaid oli tegevusalade praktiliselt olematult, siis tuleviku tulevikus suhtes positiivselt meelestatuid oli tunduvalt rohkem – olenevalt tegevusalast 5 kuni 40 protsenti (viimase arvu taga on küll IT sektor, kuid väga tagasihoidliku esindatuse tõttu valimis ei saa sellest teha statistiliselt kaugemaleulatuvaid järeldusi.

Tabel 64: Üldhinnang Pärnu ettevõtluskeskkonnale 3 aasta pärast tegevusala lõikes

	Väga hea	Pigem hea	Pigem halb	Halb
	Rea %	Rea %	Rea %	Rea %
Tööstus, energeetika, gaasi- ja veevarustus	25	55	5	15
Ehitus ja kinnisvara	15	61	17	7
Põllumajandus, jahindus ja metsamajandus, kalandus**	13	75	13	0
Hulgikaubandus	16	76	4	4
Jaekaubandus	20	68	10	3
Majutus ja toitlustus	12	41	24	24
Transport, laomajandus, logistika	13	53	27	7
Rahandus ja äriteenused	5	64	23	9

	Väga hea	Pigem hea	Pigem halb	Halb
	Rea %	Rea %	Rea %	Rea %
Tööstus, energeetika, gaasi- ja veevarustus	25	55	5	15
Infotehnoloogia ja side**	40	20	20	20
Haridus, teadus ja koolitus**	0	60	40	0
Tervishoid ja sotsiaalhooldus**	14	43	43	0
Teised teeninduse liigid	20	54	20	6
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg**	0	73	27	0

** antud tegevusala madala esindatuse tõttu valimis ei ole jaotus statistiliselt usaldusväärne

Kui vaadata hinnanguid ettevõtluskeskkonnale ettevõtte suuruse lõikes, siis käesoleva uuringu mõttes väikeettevõtete (kuni 2 töötajat) ning keskmise suurusega ettevõtete (3-29 töötajat) hinnangud on sarnasemad. Suuremate ettevõtete (alates 30 töötajat) olid tagasivaadates positiivsemad ning käesoleval hetkel negatiivsemalt meelestatud.

Tabel 65: Üldhinnang Pärnu ettevõtluskeskkonnale ettevõtte suuruse lõikes

	Töötajate arv			
		kuni 2 töötajat	3 kuni 29 töötajat	30 ja enam töötajat
		Veeru %	Veeru %	Veeru %
3 aastat tagasi	1 Väga hea	12	15	0
	2 Pigem hea	63	63	79
	3 Pigem halb	19	16	21
	4 Halb	6	5	0
käesoleval hetkel	1 Väga hea	2	2	0
	2 Pigem hea	53	47	36
	3 Pigem halb	33	39	57
	4 Halb	13	12	7
3 aasta pärast	1 Väga hea	14	15	14
	2 Pigem hea	63	61	52
	3 Pigem halb	14	17	33
	4 Halb	10	8	0

Järgnev tabel annab ülevaate hinnangutest ettevõtluskeskkonnale ettevõtte planeerimistegevuse lõikes (kasutatud on hinnangut ettevõtte üldiste arengusuundade planeerimisele). Raske on tuua välja selget trendi – ainsana torkab silma pikema planeerimisprotsessiga ettevõtete pisut positiivsemad hinnangud võrreldes oma tegevust mitteplaneerivate firmadega.

Tabel 66: Üldhinnang Pärnu ettevõtluskeskkonnale üldiste arengusuundade planeerimise lõikes

		Ei planeeri	Pikemalt	Järgmiseks	Jooksvaks
		üldse	kui 3 aastat	2-3 aastaks	aastaks
		Veeru %	Veeru %	Veeru %	Veeru %
3 aastat tagasi	1 Väga hea	19	8	10	16
	2 Pigem hea	48	68	72	60
	3 Pigem halb	26	17	14	19
	4 Halb	7	8	4	5
käesoleval hetkel	1 Väga hea	0	3	1	1
	2 Pigem hea	46	54	48	44
	3 Pigem halb	37	25	42	44
	4 Halb	17	17	8	10
3 aasta pärast	1 Väga hea	7	10	19	12
	2 Pigem hea	45	69	67	55
	3 Pigem halb	31	10	10	27
	4 Halb	17	10	4	6

3.3.2 Pärnu ettevõtlust toetavad ning pärssivad tegurid

Nagu selgus, hindavad ettevõtjad Pärnu ettevõtluskeskonda käesoleval hetkel palju kehvemaks kui näiteks 3 aastat tagasi. Väga rahul on sellega täiesti olematu protsent juhte. Loomulikult on sellel oma osa makromajanduslikel teguritel, kuid kahtlemata on puudusi ka justnimelt konkreetselt Pärnu ettevõtluskeskkonnal. Käesolev alapeatükk annab ülevaate Pärnu plussidest ja miinustest ettevõtluskeskkonnana.

Juhtidel paluti hinnata Pärnu ettevõtluskeskkonna arengut toetavaid ning takistavaid tegureid. Alljärgnev ülevaatlik tabel kirjeldab piirkonna käesoleva hetke tugevusi ning nõrkuseid ja prognoosib ettevõtjate hinnangute põhjal tuleviku ohte ning kasutamist väärivaid võimalusi.

Ettevõtjate vastused on graafilise ülevaate andmiseks paigutatud klassikalisse SWOT analüüsi formaati. Tugevused ja nõrkused on Pärnu ettevõtluskeskkonna antud hetke seisuga kirjeldavad tegurid, võimalused ning ohud on ajaliselt kaugema perspektiivi mõjurid.

Tugevused	Võimalused
<p>Linn kui elamiskeskond</p> <ul style="list-style-type: none"> •Kuurortlinna maine •Ilus loodus •Kultuuriüritused, -asutused (teater, kontserdimaja). •Linna üldine imidž •Linna miljöö •Pärnu on turvaline •Pärnu SPA-de võrgustik. •Isiklik tutvusringkond •Pärnus on soojem kliima, võrreldes Eesti teiste kohtadega •Värske õhk (mis mujal on juba probleemiks) •Loodetav arenev keskkond •Inimesed ostavad kinnisvara Pärnusse, sh. ka välismaalased •Hea majutus-ja toitlustusettevõtete võrk •Uute kaubandusettevõtete rajamine <p>Ettevõtluseks vajaliku olemasolu</p> <ul style="list-style-type: none"> •Küllalt lihtne tegevusloa saamine •Büroopindade olemasolu •Pole probleeme elektri ja veega varustamisel •Puit - tooraine •Tööjõu olemasolu •Turistide olemasolu •Pärnu ettevõtlusinkubaator •EAS •Ainuke ajaleht Pärnus "Pärnu Postimees", mida kõik loevad (väga hea vajaliku info edastamiseks). •Maakondliku arenduskeskuse teenuste kättesaadavus •Odavam ettevõtluskeskkond, kui näiteks Tallinn. •Maksuameti mõistlik suhtumine Pärnus 	<ul style="list-style-type: none"> •Ettevõtluse laiem propageerimine ja ausse viimine •Geograafilise asukoha ärakasutamine •Haridusvõrgu olemasolu. On olemas nii kutseharidus- kui kõrgkool •Hästi väljaarendatud infrastruktuur •Investeerida randa •Pärnu promenaadi laienemine •Arengusuutlikkus •Avalikud üritused, mis tooksid publikut

<ul style="list-style-type: none"> •Innovatiivne maavalitsus ja maavanem Linna asukoht ja suurus ning infrastruktuur •Pärnu optimaalne suurus (linn ja maakond) •Lühikesed vahemaad •Regioonikeskus ja siia on koondunud strateegiline hulk riigiasutusi ja ettevõtteid •Logistika on linna piires hea. •Lennuühendus •Sadama olemasolu •Via Baltika Linnavalitsuse tegevus •Linnavalitsus soosib energeetikavaldkonnas uusi tehnoloogiaid •Linnavalitsus püüab tegeleda Pärnu kui sihtkoha turundamisega •Linnavalitsuse toetus soodsate äripindade andmisel •Otsuste läbipaistvus (usaldus) 	
<p>Nõrkused</p> <p>Linn kui elamiskeskond</p> <ul style="list-style-type: none"> •Ürituste ärajäämine •halb parkimiskorraldus •Parkimise probleemid •Lasteparkide jm vähesus •Vastuseis innovatiivsetele ideedele (liuväli, parkide noorendamine jne.) •Prügikaste ja WC-sid pole piisavalt •Räämas jõeäärsed. Jalgrattateede puudumine •Pärnu heakord jätab soovida! Linn on must •Teenindus- ja toitlustuskultuur on väga kehv tasemel •Linna langev imidž Linnavalitsuse tegevus •Detailplaneeringu viibimine •Pärnu Linnavalitsus võiks projektide läbivaatamist kiirendada ja rohkem usaldada projekteerijaid •Segadused planeeringute ja ehituslubadega, tingimused ei ole alati võrdsed •Korruptiivsed ilmingud Pärnu linna juhtimises 	<p>Ohud</p> <ul style="list-style-type: none"> •Ettevõtluskeskkonna üldine kehv tase •Halvad ilmastikutingimused •Pärnu linnal puudub kindel visioon linna arengust •Vähenev ja vananev elanikkond. •Hooajalisus

- Siseringi kuuluvate poliitikute ja ärimeeste konkurentsieelis
- Linnavalitsus on liiga parteistunud, enamus otsuseid langetatakse partei huvidest lähtuvalt
- Eksporti ei toetata
- Linn kehtestab jõhkraid makse.
- Vähene infovahetus linna ja ettevõtjate vahel

Linna infrastruktuur

- infrastruktuuri halb seis
- Kolmanda silla puudus
- Lennuliikluse puudumine
- Teed ja kommunikatsioonid on väga halval tasemel
- Transport, lennujaam, rongiliiklus
- Kuna Pärnut läbib VIA- Baltika, siis puudub veokitele vajalikul arvul parkimiskohti.
- Paadisadamad
- Kogu kaubanduse viimine Papiniitu
- Suurettevõtete juhtimine on viidud Pärnust välja

Linn, selle asukoht ja töäjõud

- Pärnu väiksus (huvide konfliktid. Väike turg)
- Asukoht (eemal suurlinnadest)
- Maksuameti tegevus Pärnus.
- Muinsuskaitsetised piirangud
- Kõrged rendihinnad
- Vabadusetus valida prügifirmat
- Elanike madal elatustase
- Kohalik ei ole nii maksujõuline kui nt. Tallinna klient
- Erialase töäjõu puudus
- Töäjõu puudus

Asjaajamise raskus

- Ametnike ebapädevus
- Vastavates asutustes ei ole tööl erialase haridusega inimesi
- Vähene koostöö linna ja maakonna vahel
- Asjaajamise raskus
- Asutused mis peaksid olema koos kesklinnas, on hajutatud liiga laiali

Hooajalisus ja turism

- Hooajalisus

•Liialt turismile pühendunud •Omaavalitsuse passiivne ning vale turismiarendus.	

Nagu näha, siis mitmed hinnangud lähevad erinevate juhtide puhul lahku nii, et mõned tugevused on samas ka nõrkustena välja toodud. Nii on näiteks linna imidž ühel ajal nii nõrkus kui tugevus. Ka näiteks maksuameti tegevust hinnati nii ettevõtlust tugevdavaks kui pärssivaks teguriks.

Ühed juhid näevad turistide suures voos just head, nende ettevõttele kasulikku, teised aga kahjulikku – linna ettevõtluse liigne sõltumine turistidest, kelle Pärnu külastamine on esiteks hooajaline ning teiseks liialt sõltuv kontrollimatutest ilmastikuteguritest. Ühest küljest on turism väga tulutoov ja tänuväärne, võttes eriti veel arvesse, et Pärnu elanikud ise ei ole nii maksujõulised, kuid teisalt võib väga halbade ilmastikutingimustega suvi tuua kaasa keeruka finantsolukorra paljudes ettevõtetes, mis omakorda mõjutab ka nendega seotud ettevõtete olukorda jne – ja neid mõlemaid tahke on juhid ka rõhutanud.

Üldiselt võib vastustest märgata linna kui elukeskkonna tähtsust juhtidele ning nende äritegevusele. Pärnu miljööd mainiti nii heas kui halvas ja, võrreldes kõikide teiste puuduste ja plussidega, toodi selle erinevaid aspekte välja kõige enam. Peale ilmse fakti, et paljud juhid ka ise elavad Pärnus ja seda linna väga armastavad ja südamelähedaseks peavad, rõhutatakse elukeskkonna puudusi ja plusse ka äritegevuse seisukohalt – kliendid, mida rohkem seda parem, elavad Pärnus ning samuti käivad siin külalised ja kliendid väljastpoolt Pärnut. Just sellest viimasest aspektist lähtuvalt on ka kõik negatiivsed kommentaarid tehtud – linn on must ja räädas, parkimiskohtadega probleeme, teenindus- ja toitlustuskultuur jätab soovida ning linna halb imidž väljaspool Pärnut.

Linna imidži kujundamisel on väga suur vastutus linnavalitsusel. Korruptsioon, parteistunud otsustamisprotsess, eelistamine poliitiliste vaadete järgi, ebavõrdsed tingimused on üks osa etteheidetest, mis ettevõtjad linnavalitsusele tegid. Loomulikult mõjutab see kõik ka kogu linna imidžit. Samas toodi välja ka linnavalitsuse soosivat ja toetvat tegevust ning üks ettevõtja mainis just, et otsustamisprotsessid on läbipaistvad ning tekitavad usaldust. Linna enda asukohta hinnati valdavalt heaks, strateegilises plaanis, samas heideti ette, et pole suudetud seda head positsiooni piisavalt ära kasutada eelkõige infrastruktuuri puuduliku arendamise pärast. Logistika linna piires on võrdlemisi hea, kui jätta välja 3. silla vajalikkus ning asutuste hajus jaotumine, aga linnast välja on see puudulik, pole piisavalt kasutatud lennu- ja rongiliikluse võimalusi ning teed on kehvast seisust ettevõtjate meelest.

3.3.3 Ettevõtete loomine

Pärnu ettevõtlusmaastikku iseloomustab lokaalsus. Uurimaks, mis põhjusel ettevõtte loodi just Pärnus, paluti juhtidel hinnata järgnevaid tegureid. Pärnu ettevõtjad loetlesid asutajate elukoha ning kohalikule turule suunatuse kõrval olulisemate tugiteguritena vajalike ruumide või maa olemasolu, head geograafilist asukohta, usku Pärnu perspektiivi ja kvalifitseeritud tööjõu olemasolu.

Tabel 67: Ettevõtte loomise põhjused

	%
Asutajate elukoht	82
Suunatus kohalikule (Pärnu ja Pärnu regiooni) turule	50
Ettevõtluseks vajalik maa / ruumid	37
Hea geograafiline asukoht	29
Usk Pärnu perspektiivi tulevikus	26
Kvalifitseeritud tööjõu olemasolu	23
Suur turistide hulk	18
Odava tööjõu olemasolu	5
Kvaliteetse tooraine olemasolu	4
Sadama olemasolu	3
Odava tooraine olemasolu	2
Lennuühendus	1
Raudteeühendus	0

Sellegipoolest – vastuste sagedusjaotus kinnitab, et logistilised eelised ning tööjõu-tooraine kättesaadavus pole eriliselt märkimisväärsed põhjused ettevõtluse tekkimiseks Pärnus.

Tänased tööandjad loevad peamiseks tõuketeguriks soovi saada palgatöötajast omanikuks, mis on signaal linnavalitsusele, et uute äriühingute lisandumiseks Pärnusse on esmane tee tõsta elanikkonna teadlikkust väikeettevõtte loomise võimalustest.

Uue firma käivitamine on tänaste juhtide kogemusel läinud üsna sujuvalt ning otsesid Pärnule omaseid takistusi loetlesid vähesed. Peamised nimetatud kitsaskohad seonduvad selliste administratiivküsimuste nagu **dokumendimajandus**, **bürokraatia** ning **ametnikega suhtlemine**.

Bürokraatia

Takistustena tuuakse välja liigne bürokraatia, probleemid asjaajamisel ja ametnikega suhtlemisel.

Kohalik asjaajamise bürokraatia (ka poliitilised mõjud).

Muinsuskaitse, planeeringute tegemine.

Pärnu Vee aeglane asjaajamine.

Paberimajandust algul liiga palju.

Pärnu Linnavalitsusega oli probleeme lubade asjus.

Tülikas kooskõlastamise protsess omavalitsusega.

Liigne bürokraatia. Ametnike omavoli. Ametnike suhtumine.

Probleemid Pärnu Linnavalitsuse arhitektuuri osakonnaga.

Linnavalitsuse mõju

Nähakse ka mõningaid kitsaskohti linnavalitsuse tegevuses, kritiseeritakse passiivsust ja asjaolu, et väikeettevõtete olukord on kehv.

Keskfond on väga poliitiline.

Pärnu linn ei tunne huvi investeringute vastu. Omavalitsus hoiab eemale, sest rahalise abi võimalus puudub. Infrastruktuuri mõttes ka tugi puudub.

Pärnu peaks olema ettevaatlikum reklaamipindade hindadega. Tuleks arvestada ka väikeste ettevõtetega.

Pärnus nähakse ainult turismi. Kõike tootmist üritatakse linnast välja suruda.

Pärnust on tööstus kadunud, ainult puhkemajandus. Ehitusfirmadele on see suur probleem.

Puudus ettevõtlusseadusandlus.

Talveks sureb linn välja ja linnavalitsus ei tee midagi selle parandamiseks.

Välised tegurid

Ettevõttele vajalike ruumide leidmine.

Liisinguid raske saada.

Notari ooteajad liiga pikad.

Notarid ei viitsi oma tööd teha.

Raskused erastamisega ja muinsuskaitsega, liikluskorraldus on läbimõtlematu ja küllastajatega mittearvestav.

Rendipindade leidmine.

Tööjõupuudus.

Toetuste saamine on raske. Kui eelnevat kogemust pole, on raske alustada. See on energiat ja raha nõudev.

Turg praktiliselt puudus. Tooraine hinnad kõrged.

Väikefirma alustamine Pärnus väga raske.

3.3.4 Laienemine ja tegevuse lõpetamine

Lisaks tulevikuprognosidele küsiti ettevõtetelt nende plaanide kohta laienemisel. Viieendik Pärnu ettevõtteid on tänaseks hetkeks laiendanud oma äritegevust linnapiiridest välja.

Tabel 68: Tegevuse laiendamine

	Protsent vastanutest
Jah, juba on laienenud	20
Jah, kindlasti	8
Jah, võimalik	17
Ei, pigem mitte	19
Kindlasti mitte	33
Ei oska öelda	2
Ei soovi vastata	1

Ettevõtte kasvuga kaasneb vajadus suurema turu järele ning tegevuspiirkonna laiendamine on üldiselt märk firma heast tervisest. Tänauses turusituatsioonis peavad uusi tarbijaid otsima ka langeva käibega ettevõtted, kuid olgu põhjuseks mahtude kasv või langus - igal juhul on laienemissooviga ettevõtete suur osakaal pikemas perspektiivis Pärnule positiivne märk.

Hetkel Pärnus tegutsevatest ettevõtetest kaalub tervelt veerandijagu tegevuspiiride kasvatamist. Olgu märgitud, et noored ettevõtted on vanadest oluliselt tõenäolisemad laienejad – Pärnust välja vaatavad 35% pärast 2004. aastat asutatud ning 22% enne 2005. aastat asutatud ettevõtetest. Vaadates tegevuse laiendamist ettevõtte tegevusala lõikes võib öelda, et 3 aasta perspektiivis on laienemist kõige rohkem planeerinud IT, transporti-laomajanduse ning ehitus-kinnisvara valdkonna ettevõtted.

Tabel 69: Tegevuse laienemine tegevusala lõikes

	Jah, juba on laienenud	Jah, kindlasti	Jah, võimalik	Ei, pigem mitte	Kindlas ti mitte

	Rea %	Rea %	Rea %	Rea %	Rea %
Tööstus, energeetika, gaasi- ja veevarustus	38	7	10	17	28
Ehitus ja kinnisvara	23	8	34	8	26
Põllumajandus, jahindus ja metsamajandus, kalandus**	50	8	17	17	8
Hulgikaubandus	19	16	24	22	19
Jaekaubandus	22	11	13	24	30
Majutus ja toitlustus	6	0	12	38	44
Transport, laomajandus, logistika	37	11	7	22	22
Rahandus ja äriteenused	40	8	12	12	28
Infotehnoloogia ja side**	67	17	0	0	17
Haridus, teadus ja koolitus**	40	20	40	0	0
Tervishoid ja sotsiaalhooldus**	11	0	11	22	56
Teised teeninduse liigid	16	7	16	20	42
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg**	20	7	0	27	47

** antud tegevusala madala esindatuse tõttu valimis ei ole jaotus statistiliselt usaldusväärne

Tegevuspiirkonda Pärnust kaugemale suunitleda soovivatest ettevõtetest on enamus rajanud laienemisplaani kaugemasse tulevikku, neist suurem osa sooviga realiseerida plaanid 1-3 aasta vahemikus.

Tabel 70: Tegevuse laiendamise aeg

	%
Käesoleval aastal	6
1-3 aasta pärast	12
Pikemas perspektiivis (pikem kui 3 aastat)	5

Teisalt leidub ka Pärnus ettevõtteid, kes kaaluvad võimalust tegevus linnas lõpetada. Suurem osa sellistest ei kinnita lõpetamissoovi õnneks siiski täie kindlusega ning nende ettevõtete võimalike sulgemisplaanide ajaline raamistik näitab, et käesoleval aastal plaanib seda teha vaid marginaalne osa Pärnu ettevõtetest.

Tegevust lõpetada plaanivad ettevõtteid oli erinevatest valdkondadest, pisut suurema

osakaaluga lõpetamisplaanidega ettevõtjaid oli ehitussektoris (17%) ning põllumajanduse või metsandusega tegelevate firmade seas (27%).

Tabel 71: Tegevuse lõpetamine

	%
Jah, kindlasti	3
Jah, võimalik	10
Pigem mitte	18
Kindlasti mitte	69

Tabel 72: Millal plaanitakse tegevust lõpetada

	%
Käesoleval aastal	1
1-3 aasta pärast	5
Pikemas perspektiivis	3

Küsimusele, mis põhjusel plaanite lõpetada tegevuse Pärnu linnas, nimetasid ettevõtjad enamasti väliste tegurite rolli. Peamiste ettevõtlust takistavate teguritena nimetati ebasoodsat majanduskliimat, klientide puudust ja kulude kasvu. Sisemised ehk ettevõttest sõltuvad tegurid olid enamasti seotud optimaalsema tegevuskoha leidmisega või isikliku motivatsiooni puudusega.

Välised tegurid

Ebasoodne majanduskeskkond.

Äri ei ole siin piisavalt tulu toov. Käive on väike, sest elanikkonna ostujõud on vähenenud ja turistid on muutunud ettevaatlikuks.

Ei ole lootust, et olukord läheb paremaks. Tooraine kallineb.

Kui peaksin tegevuse lõpetama, siis ilmselt sel põhjusel, et see tegevusala (autoteenindus) ei sobi enam siis keskkonda.

Ettevõtte tegutseb Rüütli tänaval, aga hetkeseisuga on Rüütli tänav niiõelda välja suremas ning Ettevõtte ei näe oma äril enam tulevikku.

Ehituses võib kõik kiiresti muutuda.

Ettevõtte ei saanud ehitusluba tootmishoonele.

Ettevõtte tegevuse jätkamise otsus sõltub taaskasutusorganisatsioonide pakutavatest tingimustest.

Kui töö lõpuks täiesti otsa lõppeb.

Kui tegevust pole, ei ole mõtet ka firmat pidada. Kui ehitustegevus taas elavneb, võib edasi teha.

Kuna turg on väike.

Liiga suured kulud.

Linn ei aita kaasa turistide sissevooluks

Majanduse langus, mis on tugevamini tuntav väikelinnas.

Majanduslangusega seoses.

Majanduslik olukord. Omanike huvide muutused.

Mittetasuv äri. Ettevõtte hakkab tulevikus kahjumit tootma.

Parema asukoha saamise tõttu.

Pärnu linna negatiivne maine, mille tõttu inimesed enam Pärnusse ei tule. Pärnu linn ei soosi noori inimesi ja nendele suunatud meelelahutusüritusi.

Perspektiivitu.

Pole piisavalt tööd.

Riigiasutuste halb suhtumine ettevõtlusse.

Tööjõu kallinemine, üldine kulude kasv. Nõudluse vähenemine sihtturul. Sobiva tööjõu puudumine. Isiklikud põhjused.

Töötajate puuduse tõttu.

Tihe konkurents, turg on üle investeeritud.

Toetuse puudumine- eurorahad liiguvad rohkem maakonnas.

Sisesed tegurid

Sisestest teguritest tuuakse välja näiteks erinevad formaalsed ümberkorraldused, mille tõttu valimisse sattunud ettevõtte sulgemisele läheb. Samuti märgitakse põhjusena kolimist Pärnu linnast välja.

Antud ettevõtte pole ettevõtja jaoks põhitegevus.

Ühineme emafirmaga.

Elukoha muutus. Mujal on turg suurem.

Firmasisesed ümberkorraldused, kohalik juriidiline isik likvideeritakse, kuid de facto jätkub tegevus samas mahus.

Kui enam ei jaksa.

Kui enam teenust ei vajata või kui ise leian uue väljakutse.

Kui endal igavaks ja tüütuks läheb.

Kuna ettevõtte plaanib üldse tegevuse lõpetamist.

Kuna tootmine asub maakonnas, siis viiakse ka kontor (juhtimine) sinna üle.

Tootmise ümberkolimine maakonda.

Tootmisruumide väiksus.

3.3.5 Koostöö ja konkurents ettevõtete vahel

Tihedas konkurentsituatsioonis annab eelise tugev koostöö tarneahela, kohaliku omavalitsuse ning ettevõtluse tugistruktuuridega. Enamik Pärnu juhtidest peab oma tegutsemisvaldkonnas konkurentsi pigem tihedaks või väga tihedaks, ning seda üsna võrdsest nii Pärnu kui Eesti tasandil. Sellel taustal on loomulik ka tihedate koostöösidemete olemasolu ning kõrge väärtustamine.

Tabel 73: Hinnang konkurentsituatsioonile

	Pärnus	Eestis
	%	%
Konkurents on väga tihe	34	38
Konkurents on pigem tihe	39	36
Konkurents on pigem väike	16	13
Konkurents puudub	8	3
Ei ole sihtturg	4	7

Kõige kõrgemaks peavad omavahelist konkurentsi Pärnus majutus ja toidlustusasutused. Kõige madalamaks peavad konkurentsi rahandus ning äriteenuseid pakkuvad ettevõtted.

Tabel 74: Hinnang konkurentsituatsioonile Pärnus tegevusala lõikes

	konkurents on väga tihe	konkurents on pigem tihe	konkurents on pigem väike	konkurents puudub	Pärnu ei ole sihtturg
	Rea %	Rea %	Rea %	Rea %	Rea %
Tööstus, energeetika, gaasi- ja veevarustus	27	27	17	23	7
Ehitus ja kinnisvara	37	45	14	4	1
Põllumajandus, jahindus ja metsamajandus, kalandus**	42	25	17	17	0
Hulgikaubandus	31	36	13	13	8
Jaekaubandus	32	39	21	7	0

	konkurents on väga tihe	konkurents on pigem tihe	konkurents on pigem väike	konkurents puudub	Pärnu ei ole sihtturg
	Rea %	Rea %	Rea %	Rea %	Rea %
Tööstus, energeetika, gaasi- ja veevarustus	27	27	17	23	7
Majutus ja toitlustus	66	29	6	0	0
Transport, laomajandus, logistika	28	59	10	0	3
Rahandus ja äriteenused	8	48	36	4	4
Infotehnoloogia ja side**	17	33	33	17	0
Haridus, teadus ja koolitus**	20	40	20	20	0
Tervishoid ja sotsiaalhooldus**	22	44	33	0	0
Teised teeninduse liigid	35	33	24	9	0
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg**	40	40	7	7	7

** antud tegevusala madala esindatuse tõttu valimis ei ole jaotus statistiliselt usaldusväärne

Eesti tervikuna peavad ettevõttejühid konkurentsi tihedaks ka tegevusalade lõikes vaadatuna.

Tabel 75: Hinnang konkurentsituatsioonile Eestis tegevusala lõikes

	konkurents on väga tihe	konkurents on pigem tihe	konkurents on pigem väike	konkurents puudub	Eesti ei ole sihtturg
	Rea %	Rea %	Rea %	Rea %	Rea %
Tööstus, energeetika, gaasi- ja veevarustus	40	37	13	3	7
Ehitus ja kinnisvara	38	43	12	1	6
Põllumajandus, jahindus ja metsamajandus, kalandus**	58	25	17	0	0
Hulgikaubandus	47	29	16	5	3
Jaekaubandus	42	39	12	2	6
Majutus ja toitlustus	59	25	9	0	6
Transport, laomajandus, logistika	38	48	3	0	10

	konkurents on väga tihe	konkurents on pigem tihe	konkurents on pigem väike	konkurents puudub	Eesti ei ole sihtturg
	Rea %	Rea %	Rea %	Rea %	Rea %
Tööstus, energeetika, gaasi- ja veevarustus	40	37	13	3	7
Rahandus ja äriteenused	29	54	8	4	4
Infotehnoloogia ja side**	17	50	33	0	0
Haridus, teadus ja koolitus**	60	40	0	0	0
Tervishoid ja sotsiaalhooldus**	22	56	11	11	0
Teised teeninduse liigid	39	27	18	5	11
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg**	50	36	14	0	0

** antud tegevusala madala esindatuse tõttu valimis ei ole jaotus statistiliselt usaldusväärne

Pärnu ettevõtetest on valdav enamus seotud väljakujunenud pikaajaliste koostööpartneritega, mille vajalikkust kinnitab ka juhtide kõrge hinnang koostöö vajalikkusele – peaaegu kõik küsitletud ettevõtted peavad partnerite olemasolu väga või pigem oluliseks.

Tabel 76: Hinnang koostöö olulisusele

	%
Väga oluliseks	75
Pigem oluliseks	17
Pigem ebaoluliseks	2
Täiesti ebaoluliseks	1

Tabel 77: Hinnang koostöö intensiivsusele

	Veeru %
On väljakujunenud pikaajalised koostööpartnerid	66
Teeme aeg-ajalt koostööd püsivate partneritega	20
Partnerlussuhted on juhuslikud	6

	Veeru %
Ei olegi teinud koostööd teiste ettevõtetega	7

Pikaajalised koostööpartnerid on iseloomulikumad IT- ning põllumajandussektorile, samas kui majutus- ning toitlustusasutused on teistest oluliselt harvemini seotud tugevate koostöösidemetega.

Tabel 78: Hinnang koostööle tegevusala lõikes

	on väljakujunenud pikaajalised koostööpartnerid	teeme aeg-ajalt koostööd püsivate partneritega	partnerlus-suhted on juhuslikud	ei olegi teinud koostööd teiste ettevõtetega
	Rea %	Rea %	Rea %	Rea %
Tööstus, energeetika, gaasi- ja veevarustus	70	27	3	0
Ehitus ja kinnisvara	73	24	1	1
Põllumajandus, jahindus ja metsamajandus, kalandus**	83	17	0	0
Hulgikaubandus	69	15	10	5
Jaekaubandus	71	13	7	9
Majutus ja toitlustus	54	26	11	9
Transport, laomajandus, logistika	66	21	3	10
Rahandus ja äriteenused	72	8	16	4
Infotehnoloogia ja side**	83	17	0	0
Haridus, teadus ja koolitus**	80	0	0	20
Tervishoid ja sotsiaalhooldus**	67	22	0	11
Teised teeninduse liigid	54	30	4	11
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg**	73	20	7	0

** antud tegevusala madala esindatuse tõttu valimis ei ole jaotus statistiliselt usaldusväärne

Pikemalt oma tegevust planeerivad ettevõtted teevad rohkem koostööd – erinevusl oma tegevust mitteplaneerivad ettevõtetega on küll suhteliselt väike (oma tegevust mitteplaneerivatest ettevõtetest väitsid 51% et neil on väljakujunenud pikaajalised

koostööpartnerid vrdl 72% nendest firmadest, kes planeerivad oma tegevust ette pikemalt kui 3 aastat).

Tabel 79: Hinnang koostööle planeerimistegevuse lõikes

		on väljakujunenud pikaajalised koostööpartnerid	teeme aeg-ajalt koostööd püsivate partneritega	partnerlus-suhted on juhuslikud	ei olegi teinud koostööd teiste ettevõtetega
		Rea %	Rea %	Rea %	Rea %
Üldiseid arengusuundi	0 Ei planeeri üldse	51	30	6	13
	3 Pikemalt kui 3 aastat	72	20	5	3
	2 Järgmiseks 2-3 aastaks	69	24	4	4
	1 Jooksvaks aastaks	68	12	10	10

Samuti teevad rohkem koostööd omavahel suuremad ettevõtted – jällegi on siin erinevus väikesemate ettevõtetega suhteliselt tagasihoidlik.

Tabel 80: Hinnang koostööle töötajate arvu lõikes

		on väljakujunenud pikaajalised koostööpartnerid	teeme aeg-ajalt koostööd püsivate partneritega	partnerlused on juhuslikud	ei olegi teinud koostööd teiste ettevõtetega
		Rea %	Rea %	Rea %	Rea %
Töötajate arv	kuni 2 töötajat	58	24	9	10
	3 - 29 töötajat	70	17	6	6
	30+ töötajat	77	23	0	0

Levinuim ettevõtetevaheline koostöövorm on tellimuste ühine täitmine, kus kitsamale tootele/teenusele orienteerunud ettevõtted osutavad üksteisele allhanketeenust. Sel moel olemasolevale väljundile lisaväärtust tekitades on ka väikeettevõtetel võimalik konkureerida oma valdkonna suurtega.

Tabel 81: Koostöö vormid

	%
Koostöö tellimuste täitmisel	64

Müügi- ja turundusalane koostöö	47
Uute toodete/teenuste väljatöötamine või täiendamine	19
Uute turunišside/sihtgruppide leidmine	17
Uute tehnoloogiliste lahenduste väljatöötamine	13
Materiaalsete ressursside jagamine	13
Uute tehnoloogiate juurutamine	8

Üsna levinud on ka müügi ja turundusalane koostöö, mis suuremas osas kätkeb turundusagentuuride teenuseid ning väliskontaktide otsinguid.

Vähemal määral tehakse koostööd valdkonnaspetsiifilistes küsimustes nagu tootearendus ja uute tehnoloogiate juurutamine või uute sihtgruppide leidmine ning materiaalsete ressursside jagamine.

Ometi peaksid erinevad koostöövormid olema arenevas ettevõtluskeskkonnas oluliselt laiemalt levinud. Hetkel jääb sellest puudu ettevõtete vähene teadlikkus koostöövõimalustest, ambitsioonide puudumine või varasem negatiivne kogemus.

Peamiste koostööd takistavate teguritena toovad Pärnu ettevõtted esile partnerite **maksekultuuri puudumist, erinevaid hinnatasemeid, kommunikatsioonihäireid,** ning **partneritevahelist konkurentsi.**

Kommunikatsioonihäired

Ainukesed takistused on firmadega, mille ülemused on Tallinnas ja nad ei ole kursis kohalike oludega.

Ei taheta informatsiooni vahetada ja ei usaldata piisavalt.

Info ei jõua õigesti kohale. Möödarääkimine.

Info vahetamisega seotud probleemid.

Kommunikatsioonialased probleemid. Töökultuuri puudumine

Logistikaprobleemid.

Transport, seetõttu ei liigu kaubad nii kiiresti kui vaja.

Töökultuur

Ebaausad võtted.

Ajagraafikust kinnipidamine. Koostööpartneri kompetentsus.

Õigeaegselt ei suudeta täita kokkuleppeid, informatsiooni mitte edastamine, makseraskused eriti talviti.

Eelarvamused tulemuslikkuse suhtes.

Üldiselt ei peeta lubadustest kinni, ei saa usaldada.
Ei hoita tähtaegadest kinni.
Erinevad hinnatasemed firmadel.
Erinevad seisukohad tulevikuväljavaadetes. Motivatsiooniküsimused.
Inimeste enda vahelised mittedobivused.
Juhtide erinevad maailmanägemused.
Kohusetundlikkuse puudumine, tähtaegadest mittekiinnipidamine.
Kitsarinnalisust.
Kui oled teinud vale partneri valiku, siis pead ka leppima kehvade tagajärgedega.
Koostöö puhul partneriga mitte arvestamine (koostööpartner ei ole paindlik).
Onupojapoliitika.
Osa ettevõtjaid on oma tegemistes kitsarinnalised.
Professionaalsuse puudumine. Lubadustest ei peeta kinni.
Probleemid kauba tellimisel.
Probleemid usaldusega.
Puhkuste ajal ei ole pädevaid asendajaid.
Tähtaegade venimine.

Maksekuatuur

Arvete maksimisel suhted venivad vahel.
Maksekuatuur (Läti ja Leedu klientidega on probleeme)
Rahalised probleemid. Inimeste vahelised suhted. Tehnoloogilised probleemid.

Konkurents

Ebaaus konkurents.
Umbusk (kartus, et koostööpartnerist võib saada konkurent).
Ettevõtted pole omavahel piisavalt avameelsed.
Hinnapoliitika kajastub väga suurte- ja väikefirmade vahel.
Kõrge hind.
Kadedus. Raha probleemid.
Kardetakse välja rääkida tootmissaladusi.
Keegi ei taha käivet jagada. Kõik tahavad olla käibe omanikud.
Kitsas väljakujunenud ringkond (kes kellega suhtleb)
Koostööpartnerid nõuavad oma poolt pakutavate toodete/teenuste eest liiga kõrget hinda.
Suured taaskasutusorganisatsioonid ei arvesta väikeettevõtjaga.

Suuremad kasutavad väiksemaid ära.

Teised ettevõtted polnud koostööst huvitatud kui antud ettevõtte polnud käibemaksu kohuslane.

Takistuste ületamiseks soovivad juhid **propageerida koostööalaseid koolitusi, minimeerida riske** ning **inimsuhete arendamist**.

Rohkem suhtlust

Arendada inimsuhteid.

Inimeste vahelist suhtlust oleks vaja arendada.

Katsetada.

Rohkem koostööd ja informatsiooni jagamist.

Rohkem omavahelist koostööd teha.

Südametunnistuse peale koputada.

Suhelda.

Koolitused

EAS peaks tegema koostööalaseid koolitusi ning neid laialt välja reklaamima

Ümberkorraldused

Ümber korraldada haridussüsteem (pakutav haridus). Linna poliitilise juhtimise depolitiseerimine.

Majanduslangust oleks vaja, et firmad tahaks koostööd teha.

Muuta Eesti seadusandlust.

Pärnu linn peaks toetama investeringuid ettevõtete toote-ja tehnoloogia arendusse.

Regionaalminister võiks midagi ette võtta.

Tuleks ärikultuuri arendada.

Minimeerida riske

Inkassofirmade poole pöördumine.

Kõik tuleb fikseerida paberil. Kokkuleppe murdmise karistus. Koostöö mitmete ettevõtetega samas valdkonnas.

Lepingute korrektne täitmine.

Täiendavad vastastikused garantiid.

Tõsta ettevõtte krediivõimet. Olla ka ise usaldusväärne partner.

Välja kuulutada rohkem konkursse, kus määravaks pakkumine ja oma oskused, mitte tutvused ja sugulus.

Võtta ettemaksu ja inimesi kasvatada.

3.3.6 Erialaliidud

Suurem osa (87%) Pärnu ettevõtetest pole liitunud oma tegevusala erialaliidu või katuseorganisatsiooniga. Kuigi organiseerumine peaks olemuselt suuremat kasu pakkuma just väikeettevõtetele, on liitunute taust pigem suurte firmade ülekaaluga. Suurettevõtetest on vähemalt ühe organisatsiooniga liitunud ligi 80%.

Tabel 82: Kuulumine katusorganisatsioonidesse

	%
Jah, kuulume mitmesse organisatsiooni	8
Jah, kuulume ühte organisatsiooni	16
Ei	74
Ei, kuid plaanime liituda	2

Organisatsioonidega liitunud juhtide tagasiside põhjal saab kinnitada, et erialaliitu kuulumine on enamikel juhtudel ettevõtte arengule positiivselt kaasa aidanud. Koostöö oma valdkonna ettevõtetega avab võimaluse kaitsta oma huvisid riiklikul tasandil, teeb väiksemad ettevõtted ühisturunduse läbi märgatavaks, suurendab info ning oskusteabe liikumist ning loob uusi ärikontakte.

Ettevõtjad hindavad erialaliitude ning katuseorganisatsioonide poolt pakutavast enim koolitusi, ühisturundust, esindatust sihtturgudel ning uusi kontakte.

Koolitused

Ühine töötajate koolitamine ja enda ettevõtte ja töötajate arendamine erialaselt.

Õppepäevad/ koolitused korraldatakse ühtselt. Metoodikaga tutvus.

ISO 9001: 2000 sisekontroll olemas. Osalemine programmis "Filter".

Juriidilised lahendused, koolitused

Uued turud

Ühisturundus ja hea info liikumine.

Esindatus olulistel sihtturgudel erialaliidu abiga. Oluliste probleemide lahendamine läbi erialaliidu.

Osalemine messidel ning abi uute turgude leidmisel.

Turgude hõivamine. Info uutest teenustest.

Välistellimused

Välisvedude litsents (välisveod).

Informatsioon

Ettevõtte on saanud vajalikku infot müügitöö edendamiseks ning saanud end reklaamida.

Igasuguste maksuvaidluste lahendamine.

Informatsiooni rohkem, on tekkinud uusi kontakte, tänu millele suurenenud klientide hulk ning käive.

Erialase info vahetus.

Nende kaudu jõuab kogu täiendõppe info minuni.

Olen sealt saanud nõuandeid, konsultatsiooni, informatsiooni.

Tänu sellele on läbitud pikaajaline koolitus. Loodud palju uusi kontakte. Soetatud uusi materjale. Operatiivse info saamine.

Kontaktid

Ärikontaktid, parem ülevaade toimuvast ja tulevikuperspektiividest.

Koos on lihtsam ja odavam.

Koostööpakkumised; partneriotsingud.

Majanduslikku tulu

Materiaalne kasu (teadmised, oskused).

Kliendibaasi täienemine läbi kontaktide vahenduse.

Oleme saanud ärikontakte.

Soodsamad sisseostu hinnad, suhtlemine riigiga on läbi erialaliidu hõlpsam.

Liidu toetus kriitilistes situatsioonides ja küsimustes.

Oma probleemide teavitamine laiemale seltskonnale ühiste lahenduste leidmiseks.

Erialaliit kaitseb väikeettevõtjate õigusi.

Seadusloome

Määruste läbisurumine seadusandluses.

Osalemise seadusloomes

Sama eriala ettevõtete probleemide lahendamine riiklikul tasandil.

Eestis tegutseb mitmeid organisatsioone, mille eesmärk on edendada kohaliku ettevõtluskeskkonna ning ettevõtete konkurentsivõimet. Pärnu ettevõtete juhid on enam

teadlikud Kaubandus-Tööstuskojast, Ettevõtluse Arendamise Sihtasutusest (EAS), Kredexist ning Pärnumaa Ettevõtlus- ja Arenduskeskusest (PEAK). Pärnu Ettevõtjate Liidust (PEL) ollakse mõnevõrra vähem teadlikud.

Tabel 83: Katusorganisatsioonide tuntus

	% vastanutest
Eesti Kaubandus-Tööstuskoda	87
EAS	84
Kredex	77
PEAK	77
PEL	59

Ligi veerand Pärnu ettevõtjatest on ühes või teises koostöövormis puutunud kokku EAS-iga. Peaaegu viiendik ettevõtetest on teinud koostööd Kaubandus-Tööstuskojaga, mille puhul juhid siiski suuremas osas mõnsid, et kokkupuude piirdub vaid liikmestaatusega. PEAKi puhul tekkis intervjuu käigus sageli küsimus, mis seda eristab EASist. Paljud juhid pidasid PEAKi EASi allüksuseks.

Tabel 84: Koostöökogemused katusorganisatsioonidega

	%
EAS	22
Eesti Kaubandus-Tööstuskoda	19
PEAK	10
Kredex	8
PEL	6

Tugiorganisatsioonide tegevusest ollakse üldjuhul halvasti informeeritud, mis tõttu ligi pooled ettevõtetest ei osanud PEAKi, Kredexi ning PELi kasulikkuse kohta hinnangut anda. Tuntumatele tugiorganisatsioonidele (EAS ning Kaubandus-Tööstuskoda) anti valdavalt positiivseid hinnanguid. Samuti - teadlikumad ettevõtjad peavad tugiorganisatsioonide tegevust pigem olulisemaks kui ebaolulisemaks.

Tabel 85: Hinnang tugiorganisatsioonide olemasolule

	EAS	PEAK	Eesti Kaubandus- Tööstuskoda	Kredex	PEL
Väga oluliseks	18	12	12	9	7
Pigem oluliseks	37	28	36	32	24
Pigem ebaoluliseks	7	8	10	7	8
Täiesti ebaoluliseks	5	5	5	4	6
Pole teadlik/ei oska öelda	33	46	37	48	56

Hindamaks tugiorganisatsioonide tähtsust tegevusalade lõikes on moodustatud järgnev tabel, kasutades indikaatoritunnusena hinnangut EASi olemasolule – seda põhjusel et teiste tugiorganisatsioonide puhul on väga suur osakaal vastajaid, kes ei ole teadlikud või ei oska hinnata konkreetset organisatsiooni. Kõige olulisemaks peetakse EASi majutus-toitlustus ettevõtete seas, samuti rahanduse ning äriteenuseid pakkuvate ettevõtete seas.

Tabel 86: Hinnang tugiorganisatsioonide (EAS) olemasolule tegevusala lõikes

	Pole teadlik / ei oska öelda	Väga oluliseks	Pigem oluliseks	Pigem ebaolui seks	Täiesti ebaolui seks
	Rea %	Rea %	Rea %	Rea %	Rea %
Tööstus, energeetika, gaasi- ja veevarustus	33	7	47	13	0
Ehitus ja kinnisvara	37	16	38	5	4
Põllumajandus, jahindus ja metsamajandus, kalandus**	25	8	42	17	8
Hulgikaubandus	31	10	39	13	8
Jaekaubandus	41	14	32	9	4
Majutus ja toitlustus	14	43	40	0	3
Transport, laomajandus, logistika	41	3	41	14	0
Rahandus ja äriteenused	8	28	48	12	4
Infotehnoloogia ja side**	33	17	50	0	0
Haridus, teadus ja koolitus**	40	0	60	0	0
Tervishoid ja sotsiaalhooldus**	22	33	22	22	0
Teised teeninduse liigid	28	22	35	4	11

	Pole teadlik / ei oska öelda	Väga oluliseks	Pigem oluliseks	Pigem ebaoluliseks	Täiesti ebaoluliseks
	Rea %	Rea %	Rea %	Rea %	Rea %
Tööstus, energeetika, gaasi- ja veevarustus	33	7	47	13	0
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg**	20	27	53	0	0

** antud tegevusala madala esindatuse tõttu valimis ei ole jaotus statistiliselt usaldusväärne

Üldjoontes sarnastele tulemustele viitavad ka hinnangud teiste tugiorganisatsioonide tegevusele.

Tugiorganisatsioonide poolt pakutavast on enim nõudlust informatsiooni, koolituse ning tagastamatu abi järele. Põhimõtteline vajadus tugiorganisatsioonide teenuse järele on üsna suur kui võtta arvesse, et enamus Pärnu ettevõtetest nimetas vähemalt ühe teenuse, mille vastu neil huvi oleks.

Tabel 87: Vajavad teenused

	% vastajatest
Informatsioon	58
Koolitus	52
Tagastamatu abi	50
Kontaktid	41
Tagastatav abi	30

Vajavad teenused tegevusalal lõikes avab järgnev tabel. Nagu näha, on igal tegevusalal omad vajadused ning teenuste pakkumisel tuleb lähtuda sihtgrupi tegevusalast.

Tabel 88: Vajavad teenused tegevusala lõikes

	Tagastatav abi	Tagastamatu abi (toetused)	Informatsioon	Kontaktid	Koolitus
	Rea %	Rea %	Rea %	Rea %	Rea %
Tööstus, energeetika, gaasi- ja veevarustus	30	53	70	47	67
Ehitus ja kinnisvara	28	47	55	42	47
Põllumajandus, jahindus ja metsamajandus, kalandus**	42	42	58	33	33
Hulgikaubandus	26	59	67	41	54
Jaekaubandus	23	43	50	30	46
Majutus ja toitlustus	34	69	80	71	69
Transport, laomajandus, logistika	31	38	55	45	45
Rahandus ja äriteenused	8	36	72	44	72
Infotehnoloogia ja side**	50	67	83	67	100
Haridus, teadus ja koolitus**	0	20	20	20	60
Tervishoid ja sotsiaalhooldus**	22	44	56	44	56
Teised teeninduse liigid	35	50	52	35	52
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg**	27	60	80	60	67

** antud tegevusala madala esindatuse tõttu valimis ei ole jaotus statistiliselt usaldusväärne

Seniste peamiste takistustena loetleti informatsiooni puudust või liigset bürokraatiat abi taotlemisel, aga ka ettevõtjate endi liigset passiivsust. Lahendustena pakuti välja infopäevade korraldamist, otsepostituskampaniaid, materjalide laiemat levitamist internetis.

Ühtlasi mainiti mitmel korral, et huvi peaks olema mitte ettevõtjate, vaid tugiorganisatsioonide poolt.

Vähem bürokraatiat

Abi võiks olla kättesaadavam.

Bürokraatia võiks olla mõistlikum.

Dokumentatsiooni võiks vähem olla.

Osadele toetustele on seatud liiga ranged piirangud ja neid ei saa kasutada sihtotstarbeliselt.

Kiirendada protsessi dokumentatsiooni vormistamisel.

Võiks olla väiksem ja inimsõbralikum bürokraatia. Liiga stamp ja suuremahuline dokumentatsioon. Tihtipeale liiga kulukas tegevus!

Rohkem informatsiooni

Agitatsiooni peaks tegema.

Avalikud ja tasuta materjalid internetis tugiorganisatsioonide kohta.

Informatsioon erinevatest võimalustest, nt. kirjadega, läbi interneti.

Informatsiooni võiks rohkem olla. Võiks saada seda, mida on välja reklaamitud ja mida oodatakse.

Kui vähegi võimalik, osaleda kohalikes projektides. Informatsiooni anda kohalike projektide kohta.

Linnavalitsus võiks korraldada paar korda aastas tugiorganisatsioonide tutvustuspäevi.

Rohkem informatsiooni organisatsioonide kohta, võiks olla ühtne infokeskus.

Rohkem ettevõtete vahelise finantsinfo jagamist (maksuraskustes firmade kohta). Näiteks foorumi näol.

Suhtlemine otse sihtgrupi firmadega e-mailiga.

Tugiorganisatsioonid peaksid alustavale ettevõttele rohkem "nähtavamad olema."

Tugiorganisatsioonide koostöö linnavalitsusega.

Tugiorganisatsioonid peaksid ise sujuvalt ettevõtjani jõudma, mitte kutsuma ettevõtjaid enda juurde.

Tugiorganisatsioonid peaksid olema rohkem huvitatud ettevõtete toetamisest. Huvi peaks olema nende poolne.

Tugiorganisatsioonid peaksid rohkem ettevõtete vajadusi rahuldama ja sidemeid looma. Nad võiksid teha seda, mida lubavad. Reaalseid vajadusi oleks vaja rahuldada. Tihe koostöö oleks vajalik.

Tugiorganisatsioonid peaksid suunama rohkem toetusrahasid väike- ja keskmise suurusega ettevõtetele.

Ettevõtjate passiivsus

Ettevõtjad peaksid rohkem huvi tundma

Rohkem suhelda. Kasuks tuleks ka ettevõtjate poolne aktiivsus.

Muud soovitused

Koolitused nädalavahetustel teha ja vastuvõetavate hindadega.

Nende organisatsioonide arvukust tuleks administratiivselt piirata. Dubleerivad

organisatsioonid keelata.

Rohkem tööstusettevõtete toetamist.

Suurendada pädevust ja professionaalsust

Tugiorganisatsioonid võiks aidata kirjutada tulemuslikke projekte, võiks juhendada, suunata, aidata

Tugiorganisatsioonid võiksid oma olemust nõ maalähedasemalt seletada, bürokratia on liiga suur.

Tugiorganisatsioonide juhtide personaalne suhtlemine ettevõtete vahel paremaks! Suhtlus peaks põhinema rohkemal kui liikmemaksu kogumisel. Tugiorganisatsioonid võiksid arvestada ka väikeettevõtetega.

3.3.7 Linnavalitsus ning riik

Pärnu ettevõtjate kokkupuude linnavalitsusega on pigem põgus kui tihe. Mida suurem on ettevõtte seda tõenäosemalt linnavalitsusega suheldakse – 30% suurettevõtetest on kontaktis vähemalt korra kuu jooksul.

Tabel 89: Suhtlemine linnavalitsusega

	%
Tihedamini kui kord kuus	7
Kord kuus	7
Kord paari kuu jooksul	12
Kord poolaasta jooksul	16
Kord aastas	25
Harvemini	30

Juhid jagunesid linnavalitsusega koostöö hindamisel laias laastus kaheks – 51% pidas oma tegevusvaldkonna alasel suhtlust pigem või täiesti ebaoluliseks ning 49% samal määral oluliseks.

Tabel 90: Linnavalitsusega suhtlemise olulisus

	%
Väga oluliseks	16
Pigem oluliseks	32
Pigem ebaoluliseks	29
Täiesti ebaoluliseks	19

Hinnang suhtlemisele linnavalitsusega on seotud ettevõtte tegevusalaga. On tegevusalasid, mille puhul on suhtlemine linnavalitsusega väga oluline (nt majutus, jaekaubandus jne), kuid samas on tegevusalasid, kus see ei ole üldse mitte oluline (äriteenused, põllumajandus jne).

Tabel 91: Linnavalitsusega suhtlemise olulisus tegevusala lõikes

	väga oluliseks	pigem oluliseks	pigem ebaoluliseks	täiesti ebaoluliseks
	Rea %	Rea %	Rea %	Rea %
Tööstus, energeetika, gaasi- ja veevarustus	7	21	38	35
Ehitus ja kinnisvara	21	26	36	17
Põllumajandus, jahindus ja metsamajandus, kalandus**	0	17	58	25
Hulgikaubandus	11	31	31	28
Jaekaubandus	9	38	36	17
Majutus ja toitlustus	15	53	24	9
Transport, laomajandus, logistika	7	36	39	18
Rahandus ja äriteenused	4	32	28	36
Infotehnoloogia ja side**	67	17	17	0
Haridus, teadus ja koolitus**	20	80	0	0
Tervishoid ja sotsiaalhooldus**	0	78	11	11
Teised teeninduse liigid	27	21	30	23
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg**	27	47	20	7

** antud tegevusala madala esindatuse tõttu valimis ei ole jaotus statistiliselt usaldusväärne

Avaliku sektori institutsioonide mõju ettevõtete tegevusele oli enamike juhtide jaoks liialt raske hinnata. Seetõttu on tulemuseks saadud jaotused raskesti tõlgendatavad – suurim grupp vastanutest leidis, et igasugune mõju puudub. Nii positiivse kui negatiivse mõju hinnangud on suurusjärguliselt sama levinud.

Ettevõtjad ei näe enamasti tugevat seost enda ning neid ümbritsevate avaliku sektori institutsioonide tegevusel.

Tabel 92: *Institutsioonide mõju ettevõtlusele*

	Riigikogu seadusandlik tegevus %	Ministriumite tegevus %	Pärnu Linnavalitsuse tegevus %
Tugev positiivne mõju	3	3	2
Mõningane positiivne mõju	24	20	19
Mõju puudub	31	36	36
Mõningane negatiivne mõju	21	17	20
Tugev negatiivne mõju	6	4	9
Ei oska öelda	15	20	14

Samuti ei ole ole tegevusala diferentseerivaks teguriks hinnangutes riigikogu, ministriumite või kohaliku omavalitsuse tegevusele.

Tabel 93: Hinnang linnavalitsuse tegevusele tegevusalade lõikes

	Tugev positiivne mõju	Mõningane positiivne mõju	Mõju puudub	Mõningane negatiivne mõju	Tugev negatiivne mõju
	Rea %	Rea %	Rea %	Rea %	Rea %
Tööstus, energeetika, gaasi- ja veevarustus	0	20	52	20	8
Ehitus ja kinnisvara	2	25	44	20	10
Põllumajandus, jahindus ja metsamajandus, kalandus**	10	0	40	50	0
Hulgikaubandus	0	26	51	9	14
Jaekaubandus	2	27	49	16	6
Majutus ja toidlustus	4	19	19	42	15
Transport, laomajandus, logistika	0	19	39	42	0
Rahandus ja äriteenused	13	22	48	9	9
Infotehnoloogia ja side**	0	60	20	20	0
Haridus, teadus ja koolitus**	0	20	60	0	20
Tervishoid ja sotsiaalhooldus**	0	33	50	17	0
Teised teeninduse liigid	0	10	50	26	14
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg**	8	33	17	25	17

** antud tegevusala madala esindatuse tõttu valimis ei ole jaotus statistiliselt usaldusväärne

Nii piirdubki suurema osa ettevõtete kokkupuude linnavalitsusega tegevusala kinnitamise, lubade taotlemise ning kooskõlastuste tegemisega.

Seejuures on mõningatel juhtudel kaasnenud linnavalitsusega suheldes negatiivsed kogemused – **tähtaegadest mitte kinnipidamine, halb kättesaadavus, bürokraatia, ideelised vastuolud.**

Haldussuutlikkus

Ametlikele kirjadele vastamises tähtaegadest mitte kinnipidamine või mittevastamine.

Linnavalitsus ei pea tähtaegadest kinni (kirjadele vastamine, projekteerimistingimuste väljastamine, otsustega venitamine).

Linnavalitsus ei täida seadust. Tähtajad lubade menetlemisel (haldussuutmatus)

Infosulg konkreetsetes aktuaalses asjas - Pärnu Vesi hakkab meie piirkonnas suuri kaevetöid tegema, aga meile pole ametlikku infot antud, millal täpselt see juhtub ja kaua aega võtab. Me ei saa oma edasist tegevust planeerida, kuna ei tea kas ja kauaks me oma asutuse sulgema peame.

Üks linnavalitsuse osa ei tea, mis teine teeb. Pädevuse puudumine.

Kindlatel töövaldkondadel puudub konkreetne vastutav isik.

Linnavalitsus eirab kehtestatud norme (nt. kirjadele vastamise kord).

Linnavalitsuse poolt antud lubadustest mitte kinnipidamine 6 aasta jooksul (ametnikud vahetuvad igal aastal).

Probleemiks on Suur-Jõe tänava väljaehitamata ja arendamata jätmine.

Planeerimis- ja majandusosakonna töö.

Spetsialistide madal kvalifikatsioon. Tähtaegadest mitte kinnipidamine.

Suhtlus linnavalitsusega lihtsamaks! Et suunatakse konkreetsetes küsimuses kohe õige inimese juurde.

Bürokraatia

Bürokraatlik paberimajandus

Huvi puudumine. Pikk asjaajamine. Koordineerimatus erinevate struktuuride vahel. Vahendite puudus. Planeeringulahendused esitatakse väga kallid, ei otsita leebemaid võimalusi.

Lubade taotlemisel palju bürokraatlikke takistusi.

Probleemid linnavalitsuselt ruumide erastamisega.

Väga suur ametnike hulk, mis takistab dokumentide menetlemise kiirust.

Kiirus

Ametnike halb kättesaadavus, vastuvõtuaegu liiga vähe. Nad on oma vastamistega aeglasel.

Arengu pidurdamine detailplaneeringu menetlemise venitamisega linnavalitsuse poolt

Arusaamatu aja kulu. Ühe osakonna erinevate töötajate koostöö mitte sujumine, ükskõiksus, ebakõla. Ametnike lohakus, laiskus, mitte hea tahte üles näitamine ettevõtja suhtes.

Asjad liiguvad väga aeglaselt.

Dokumentide menetlemine aeglane.

Tihti ei vastata üldse. Otsustusvõimetus. Asjad jäävad venima.

Ideelised vastuolud

Ametnike mitteorienteeritus ettevõtjate murede lahendamisele.

Ametnike osavõtmatus.

Ei osata olulist ebaolulisest eraldada (tegeldakse liiga palju formaalsete asjadega).

Erinevad arusaamad tegevuste (pakendite käitlus) osas Pärnu linnas.

Ettevõtja nägemuse eiramine.

Firma toodangu ja tegevuse mitte tunnustamine.

Lahkarvamused projekte kooskõlastavate spetsialistidega.

Linnavalitsusel tugev osakaal arengutempo takistamisel. Selle asemel, et seadusandlust muuta piirkonna arengut toetavaks, töötavad LV spetsialistid oma positsiooni säilitamise nimel. Vahetades kaadrist 3-4 inimest välja, saaks LV hoobilt väiksemaks takistuseks kohaliku elu arendamisel.

Rüütli tänaval peaks olema võimalus liikuda teenindaval transpordil ka öhtupoolisel ajal(nt. 15.00-17.00). See sõltub seal asuvate klientide teenindamisest. Rüütli tänav peaks olema otse läbitav.

Välireklaami keelustamine, suurürituste varane lõpetamine (kell 23.00).

Linnavalitsuse tegevuste konkreetse loetelu puhul oldi kõige rohkem rahul majandustegevuste registrisse kandmise protseduuriga läbiviimise, muude lubade väljastamise ning uute firmade loomisel abi andmisega.

Tabel 94: Rahulolu tegevuste lõikes (välja on jäetud ettevõtted, kellel kokkupuude puudub)

	Väga rahul %	Pigem rahul %	Pigem rahulolematu %	Täiesti rahulolematu %
Majandustegevuste registris registreerimine	19	77	2	2
Muude lubade väljastamine	13	74	12	2
Abi uute firmade loomisel	9	68	9	14
Ehitusvaldkonna lubade väljastamine	6	42	31	21
Info ettevõtluse ja ettevõtlustoetuste kohta	5	42	36	17
Ürituste koolituste korraldamine	4	63	25	9
Info ürituste, koolituste kohta	3	67	23	6
Abi väliskontaktide leidmisel	3	34	37	26
Info omavalitsuse ja muude avaliku sektori ettevõtete hankekonkurssidest	3	43	41	13
Info andmine planeerimise kohta (elu- ja tööstusrajoonid, teed, kommunikatsioonid)	2	51	34	12
Tehnilise infrastruktuuri loomine	2	33	39	26
Kohalike ettevõtjate probleemide ja ettepanekute	1	13	43	43

	Väga rahul %	Pigem rahul %	Pigem rahulol ematu %	Täiesti rahulole matu %
edastamine üleriigilistele struktuuridele				
Ettevõtjate ja nende organisatsioonide kaasamine kohaliku omavalitsuse arengukavade väljatöötamisse	0	34	36	30

Kõige rahulolematumad oldi kohalike ettevõtete probleemide edastamisega üleriigilistele struktuuridele, arengukavade koostamisel ettevõtjate kaasamisega, ning tehnilise infrastruktuuri loomisega.

3.3.8 Ootused linnavalitsuse tegevusele

Rahulolematust info edastamise, ettevõtjate kaasamise ning infrastruktuuriga peegelduvad ka ettevõtjate ootustes linnavalitsusele.

Ootused linnavalitsusele on suuremas osas seotud **kaasamise, ettevõtjasõbralikkuse suurendamise, bürokraatia vähendamise** ning **infrastruktuuri täiustamisega**.

Kaasamine, planeerimine ja infovahetus

Uuringu tulemusel selgus, et ettevõtjad on avatud dialogiks, linnavalitsuselt oodatakse ettevõtjate suuremat kaasamist ja informatsioonivahetuse efektiivsust. Linnavalitsuselt oodatakse läbimõeldud tegevusi, suuremat toetust ja abi ettevõtjatele näiteks välissuhete loomisel; ettevõtete võrdset kohtlemist või kohalike ettevõtete eelistamist. Mitmed ettevõtjad mainivad prioriteedina turismi- ja meelelahutusvaldkonda. Kuid enne ja eelkõige oodatakse informatsiooni liikumise paremat korraldamist ja selle kättesaadavuse lihtsustamist.

Linn peaks tehnilise infrastruktuuri ja energeetika küsimustes konsulteerima ettevõtjatega.

Ümarlaudu tuleks rohkem teha, suhelda ettevõtetega, kuulata ära mured. Ühtlasi võiks olla vähem bürokraatlikku lähenemist.

Info jõudmine ka ettevõtjale, mitte ainult jätta Linnavalitsuse teada.

Info omavalitsuse ja avaliku sektori ettevõtete hankekonkurssidest.

Kaasata tööstusettevõtteid tööstusküla planeerimisse või vähemalt jagada täpsemat

infot.

Kohalikud ettevõtted ei ole teadlikud kohalike munitsipaalasutuste hangetest. Saaksime oma toodet pakkuda kohalikele asutustele (nt. mööbli tellimine, kujundamine jne.). Info jõuab meieni Tallinna kaudu. Ettevõtteid tutvustavaid üritusi korraldavad ainult pealinna kommertsettevõtted.

Laiemalt levitada informatsiooni linna planeerimise kohta. Anda info pikemalt ette.

Rohkem infot väliskontaktide leidmisel, arengukavade väljatöötamisest, hankekonkurssidest.

Ettevõtetele suunatud infopäevad.

Linnavalitsuse valduses info võiks olla lihtsalt ja 100% kättesaadav, ligipääs linnavalitsuse kaardiserverile.

Erapooletu käitumine ja kohaliku firma ja tööjõu eelistamine, mis aitaks ka linna arengule kaasa.

Kõigepealt võiks võtta pakkumisi oma linna firmadelt mitte mujalt.

Ettevõtete võrdne kohtlemine. Linna osaluste võõrandamine äriettevõtetest.

Pärnu linn peaks: 1. Teadvustama oma olukorda 2. Kuulama ettevõtjaid 3. Asuma tegutsema, et olukorda parandada.

Pikaajaline ja konkreetne plaan ettevõtluse arendamiseks.

Ettevõtluse lihtsamaks ja paremaks muutmine. Rohkem toetusi.

Linnavalitsus võiks tunda huvi väikeettevõtete vastu. Pakkuda toetust näiteks rendi pindade otsimisel või toetama renditasuga.

Maksude alandamine, rendihindade alandamine. Rahalist toetust rohkem!

Võiks rendihindu alandada või hoida stabiilsena.

Kui oleks vaja linnas rentida, siis oleks vaja rendihindu alandada.

Tugiorganisatsioonide töö tõhustamine.

Rohkem sportimisvõimalusi Pärnusse.

Tihedam koostöö naabervaldadega.

Tihedam koostöö teenindusvaldkonnas.

Rohkem võiks selliseid küsitlusi olla.

Tuleks tegeleda rohkem liikluskoolitusega.

Võiks kohalikke probleeme edastada üleriigilistele struktuuridele.

Ehitusvaldkonnas ühtse visiooni omamine Pärnu linnas.

Et linnavalitsus ei koormaks ettevõtjaid täiendavate maksudega.

Bürokratia

Linnavalitsuse töö juures oodatakse bürokratia vähenemist, menetlusprotsesside kiirenemist (iseäranis detailplaneeringute puhul), asjaajamise lihtsamaks, selgemaks ja

ettevõtjasõbralikumaks muutumist. Samuti oodatakse ametnikelt mõistvamast suhtumist ning rohkem pädevust oma valdkonnas. Mõned ettevõtjad kritiseerivad ka linnavalitsuse politiseeritust.

Ametnike kiirem, konkreetsem ja inimese probleemist lähtuv tegutsemine.

Ametnikud peaksid olema rohkem otsustusvõimelised. Asjaajamine peaks toimuma seaduste järgi.

Asjaajamise kiirendamine ja bürokraatia vähendamine.

Detailplaneeringute oluliselt kiirem menetlemine.

Dokumentide ajamine võiks kiiremini liikuda. Rohkem pädevust.

Et detailplaneeringute ja projektide läbivaatamine muutuks paindlikumaks ja kiiremaks.

Ootus, et detailplaneering kiiremini vastu võetaks

Linna üldplaneeringu uus menetlemine.

Linnavalitsuse allüksuste komplekteerimine kompetentse kaadriga. Tähtaegadest kinnipidamine projektide läbivaatamisel ja ehituslubade väljastamisel.

Linnavalitsuses võiks olla üks ametnik, kes tegeleb majasiseselt selle ühe asjaga edasi, siis ei ole enam nii pikaajalised protsessid. Investeeringute nõustamine. Linn võiks aidata investeeringu infrastruktuuri korras hoida.

Pärnu linnavalitsus viiks oma määrused riiklike määrustega kooskõlla (Pärnu linnavalitsus peab seadust täitma!)

Selgus ja lihtsus nõudmistes.

Üldises suhtluskultuuris tahaks näha linna poolset mõistmist ja positiivset suhtumist. Linn võiks anda teada oma soovidest, millist ettevõtlust oodatakse.

Ärgu segagu asjalikke inimesi, kes tahavad midagi ära teha!

Ametnikud võiksid olla ettevõtjasõbralikuma käitumisega. Ettevõtjal puudub info ametniku volituste piiridest (kliendi mõttetu jooksumine). Kui ettevõtja soovib täpsustada, miks asjad viibivad, siis ei vastata ja „visatakse uksest välja“.

Suhtumist võiks paremaks muuta.

Linnavalitsus peaks olema täitevvõimu, mitte poliitiline organisatsioon.

Pärnu Linnavalitsuse ametnikena võiks töötada oma eriala spetsialistid (mitte poliitikud).

Infrastruktuur

Tehakse ka mitmeid Pärnu infrastruktuuri puudutavaid soovitusi: parkimisvõimaluste parandamine, parkimiskorralduse muutmine, teede remont, rendipindade küsimuste lahendamine. Eraldi tuuakse välja nt. Rüütli tänava arengut, ranna-ala kordategemist ja Via Baltika ümbersõitu ning 3. silla ehitust.

Ühistransport, teed ja parkimine peaks olema läbimõeldud. Kogu infrastruktuur vajaks uuendamist, tuleks tekitada rohkem kultuuri- ja meelelahutustegevust.

Et loodaks Pärnu linna uusi töökohti (tööstus!)

Et Pärnu linn vastavalt üldlevinud tavale ei paneks ettevõtjate õlule linnale kuuluvate trasside ja teede ehitust.

Investeeringute suurendamine infrastruktuuridesse. Ranna-ala kordategemine.

VIA- Baltika ümbersõit (parema lahenduse väljatöötamine). Sildade vajadus (3. ja ka 4. sild). Pärnu linna teed on väga halvas seisus.

Via Baltika ümbersõidu küsimuse lahendamine.

Linnavalitsus võiks teha silla valmis.

Kesklinn autovabaks.

Parkimiskorralduse muutmise hindade osas, rohkem parkimiskohti rannarajoonis, talvisele Pärnule nõ. sisuandmine, riigieelarveliste rahade kaasamine Pärnusse, ranna arendamine- golfirajad, terviserajad jms.

Parkimise süsteemi ümberkorraldamine. Parkimise probleemidega tegelemine. Supeluse tänaval on parkimise, peatumise keeld. See pärsib meie tegevust. Töötajatel pole kuhugile parkida. Suviseid suurüritusi peaks olema rohkem.

Pärnu teed ja parkimiskorraldus korrektseks. Tegevus turismiturunduse valdkonnas.

Võiks arendada Rüütli tänava esinduslikumaks - rohkem esinduskauplusi kaltsukaupluste asemel.

Rüütli tänava niiöelda mitte välja suretamine, südalinna ning turismi arendamine.

Lootus, et linnavalitsus ei erastaks oma munitsipaalüüripindasid, kuna eraomandis oleksid üürihinnad liiga kõrged, et toime tulla.

Prügimajandus võiks parem olla.

Imidž

Linnavalitsuselt oodatakse ka Pärnu imidži positiivset kujundamist, artraktiivsuse tõstmist, seda nii ettevõtluskeskkonnana kui turismisihtkohana. Eriti rõhutatakse just turismi ja meelelahutusvaldkonna arengut Pärnu linnas, mis mõjuks positiivselt ka ettevõtlusele tervikuna. Turismi arendamise all rõhutatakse hooajalisuse vähendamist ja aktiivse poliitika vajalikkust küllastajate Pärnusse meelitamiseks ka muudel aastaegadel peale suve. Ühe lahendusena näevad juhid turismipealinnast eemaldumist ürituste pealinna suunas. Ehk siis teisisõnu, mitte üleekspluateerida välituriste, pigemini panustada Eesti sisse turismi.

Esmalt peaks parandama Pärnu LV imidžit.

Linnavalitsus võiks tegeleda parema imago loomisega Pärnu ettevõtluskeskkonnale.

Pärnu kui turismikoha reklaamimine, atraktiivsuse tõstmine, sh. ka promenaadi pikendamine, jõekallaste väljaehitamine jne.

Võiks muuta Pärnu mainet kallist kuurortlinnast toredaks üritusterohkeks

suvepealinnaks, kus ka talvel oleks piisavalt tegevust.

Kuurortlinnas nagu Pärnu peaks vähem piiranguid olema, eriti mis puudutab ürituste korraldamist ja sellega seoses piiranguid. Pärnu peaks rohkem toetama meelelahutust.

Linn peaks korralikult välja töötama turismikontseptsiooni.

Linn võiks selgeks teha mis tüüpi kuurortlinn Pärnu on - struktuurid paika panna.

Linnavalitsus peaks turismi soosima, aga hetkel töötab selle vastu- puuduvad üritused turistide kohale meelitamiseks.

Luu rohkem võimalusi turistide linna saamiseks. Üldine linna turundus. Tasuta parkimine kesklinnas registreeritud ettevõtetele.

Mõelda suveürituste aja pikendamisele (kasvõi 2 tunni võrra). See mõjuks positiivselt turismile, mis tooks raha linnakassasse. Tulu oleks tervele linnarahvale.

Turismialastes küsimustes ühise tee leidmine ettevõtjate ja kohaliku omavalitsuse vahel.

Tuua heade üritustega võimalikult rohkem inimesi Pärnusse.

3.3.9 Infrastruktuur

Pärnu piirkonna ettevõtluskeskkonna kvaliteedi määrab suuremas osas olemasolev infrastruktuur.

Kõige suurem piirkonna konkurentsieelis on ettevõtjate hinnangul Pärnu geograafiline asukoht, mille hindamisel rahulolematud vastajad põhimõtteliselt puudusid. Üsna kõrge rahuloluga hinnati ka Pärnu büroopindu, sadamaid ning haridusasutusi.

Kõige madalama hinnangu said Pärnu linna teed, raudteeühendus ning Pärnu maakonna ühistransport.

Tabel 95: Hinnangud erinevate infrastruktuuri elementidele

	Väga hea %	Pigem hea %	Pigem halb %	Väga halb %	Väga hea + pigem hea %
Geograafiline asukoht	41	57	2	0	98
Büroopinnad	12	77	9	2	89
Haridusasutused	8	78	12	2	86
Sadamad	9	74	14	3	83
Tootmismaad (nt Loode-Pärnu projekt)	1	77	19	2	78

	Väga hea %	Pigem hea %	Pigem halb %	Väga halb %	Väga hea+pigem hea %
Ettevõtete tugioorganisatsiooni	3	74	22	1	77
Ettevõtlusinkubaator	3	63	25	10	65
Tööjõud	2	61	33	5	63
Tootmishooned	2	60	34	4	62
Pärnu linna ühistransport	4	57	32	7	61
Pärnu maakonna teed	2	55	33	10	57
Kohalik omavalitsus	4	51	36	9	55
Pärnu maakonna ühistransport	3	41	43	13	43
Raudteeühendus	3	20	44	33	23
Pärnu linna teed	0	19	49	32	19

Etteantud infrastruktuuri elementide hindamisel rõhutasid juhid eriti logistiliste infrastruktuuri kitsaskohti- Pärnus tuntakse puudust korralikest teedest, kolmandast sillast, raudteeühendusest, reisisadamast, paremast parkimiskorraldusest.

Järgnev tabel annab ülevaate hinnangutest infrastruktuurile tegevusalade lõikes. Üldiselt erinevad hinnangud tegevusalade lõikes vähe. Kõige kõrgema hinnangu on peaaegu eranditult saanud Pärnu geograafiline asukoht. Samuti kõrgelt hinnatakse büroopindasid, haridusasutusi, ettevõtete tugioorganisatsioone, Tööstuse; ehituse ja kinnisvara; hulgi- ja jaekaubanduse ning transpordi valdkonna ettevõtted hindavad suhteliselt kõrgelt ka sadamaid. Ka madalamate hinnangute suhtes on erinevate tegevusalade ettevõtted suhteliselt üksmeelsed- kõige madalamad hinnangud on saanud Pärnu linna ja maakonna transport (Pärnu linna teed, raudteeühendus, Pärnu maakonna teed ning ühistransport).

Tabel 96: Hinnangud erinevate infrastruktuuri elementidele tegevusalade lõikes

Tegevusala	Kõige kõrgemalt hinnatud infrastruktuurielemendid	Kõige madalamalt hinnatud infrastruktuurielemendid
Tööstus, energeetika, gaasi- ja veevarustus	Geograafiline asukoht Sadamad Pärnu linna ühistransport	Raudteeühendus Pärnu linna teed Tootmishooned

Tegevusala	Kõige kõrgemalt hinnatud infrastruktuurielemendid	Kõige madalamalt hinnatud infrastruktuurielemendid
	Büroopinnad Ettevõtete tugioorganisatsioonid	Tootmismaad Kohalik omavalitsus
Ehitus ja kinnisvara	Geograafiline asukoht Sadamad Büroopinnad Haridusasutused Ettevõtete tugioorganisatsioonid	Pärnu linna teed Raudteeühendus Kohalik omavalitsus Pärnu maakonna ühistransport Pärnu maakonna teed
Põllumajandus, jahindus ja metsamajandus, kalandus**	Geograafiline asukoht Haridusasutused Büroopinnad Tootmishooned Ettevõtete tugioorganisatsioonid	Pärnu linna ühistransport Raudteeühendus Pärnu linna teed Tootmismaad Pärnu maakonna teed
Hulgikaubandus	Geograafiline asukoht Büroopinnad Haridusasutused Sadamad Pärnu maakonna teed	Pärnu linna teed Raudteeühendus Pärnu maakonna ühistransport Kohalik omavalitsus Pärnu linna ühistransport
Jaekaubandus	Geograafiline asukoht Büroopinnad Haridusasutused Tootmismaad Sadamad	Pärnu linna teed Pärnu maakonna ühistransport Ettevõtlusinkubaator Pärnu maakonna teed Raudteeühendus
Majutus ja toitlustus	Geograafiline asukoht Haridusasutused Tootmismaad	Raudteeühendus Pärnu linna teed Pärnu maakonna ühistransport

Tegevusala	Kõige kõrgemalt hinnatud infrastruktuurielemendid	Kõige madalamalt hinnatud infrastruktuurielemendid
	Büroopinnad Ettevõtete tugioorganisatsioonid	Pärnu maakonna teed Ettevõtlusinkubaator
Transport, laomajandus, logistika	Geograafiline asukoht Büroopinnad Ettevõtlusinkubaator Sadamad Haridusasutused	Pärnu linna teed Pärnu linna ühistransport Tootmishooned Raudteeühendus Pärnu maakonna teed
Rahandus ja äriteenused	Geograafiline asukoht Büroopinnad Tootmismaad Haridusasutused Ettevõtete tugioorganisatsioonid	Pärnu linna teed Pärnu maakonna ühistransport Ettevõtlusinkubaator Pärnu linna ühistransport Pärnu maakonna teed
Infotehnoloogia ja side**	Pärnu geograafiline asukoht Pärnu linna ühistransport Tootmismaad Tootmishooned Haridusasutused	Ettevõtlusinkubaator Raudteeühendus Pärnu maakonna ühistransport Pärnu linna teed Tööjõud
Haridus, teadus ja koolitus**	Büroopinnad Geograafiline asukoht Pärnu maakonna ühistransport Tootmismaad Tootmishooned	Pärnu linna teed Pärnu linna ühistransport Ettevõtete tugioorganisatsioonid Raudteeühendus Pärnu maakonna teed
Tervishoid ja sotsiaalhooldus**	Geograafiline asukoht Pärnu linna ühistransport Büroopinnad	Raudteeühendus Pärnu linna teed Pärnu maakonna ühistransport

Tegevusala	Kõige kõrgemalt hinnatud infrastruktuurielemendid	Kõige madalamalt hinnatud infrastruktuurielemendid
	Tootmishooned Ettevõtete tugioorganisatsioonid	Pärnu maakonna teed Sadamad
Teised teeninduse liigid	Geograafiline asukoht Haridusasutused Ettevõtete tugioorganisatsioonid Büroopinnad Pärnu linna ühistransport	Pärnu linna teed Raudteeühendus Pärnu maakonna ühistransport Pärnu maakonna teed Tootmishooned
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg**	Geograafiline asukoht Tootmismaad Ettevõtete tugioorganisatsioonid Haridusasutused Tootmishooned	Pärnu linna teed Raudteeühendus Pärnu maakonna ühistransport Kohalik omavalitsus Pärnu maakonna teed

** tegevusala madala esindatuse tõttu valimis ei ole pingerida statistiliselt usaldusväärne

Pärnu konkurentsivõimelise ettevõtluskeskkonna tekkeks loetleti lisaks alltoodud hariduslike-, rekreatiiv-, ning muude avalike teenuste parendamissetepanekud.

Logistiline infrastruktuur

Ühendus lennujaama ja linna vahel korda!

Hea lennuühendus (Tallinn; Riia). Välislennud

Head teed (vähemalt peatänavad), linnast ümbersõidutee.

Head teed linnas, kiirem raudteeühendus

Head teed, korras sild.

Headest teedest ja heakorrast.

Jalgrattateid võiks rohkem olla ja neid võiks ka korrastada.

Kesklinna III sild (liikluskoormuse vähendamiseks). raudtee olemasolu (kaubavedu Riia ja Tallinna vahel). Reisisjate raudtee olemasolu (Riia ja Tallinn).

Kiire raudteeühendus vähemalt Tallinnaga, parem ühistransport ja parkimiskorraldus.

Kiirraudtee Tallinn- Riia vahel. Reisisadama olemasolu.

Kiirraudtee Tallinnast Berliini või veel kaugemale, näiteks Helsingi-Pärnu-Madrid

Sadama väljaehitus, jõeäärne välja ehitada.

Konteinersadam kaubaveoks.

Lennujaam (Pärnu-Helsingi, Stockholm). Kolmas sild.

Mingist tootmispiirkonnast on puudus (tehased, vabrikud), siis ei peaks koguaeg koondama inimesi.

Normaalne hulgiladu.

Pärnu linnal on jõeäär ja rand välja ehitamata ning ei vasta euroopaliku kuurortlinna tingimustele.

Papiniidu tänava pikenduse väljaehitamine Tammsaare puiesteele.

Parem ühistransport (bussid 8 ja 17 võiksid tihedamini liikuda).

Pärnu ringtee väljaarendamine, kaasaarvatud Papiniidu sillast kuni Raekülani.

Kergliiklusteed rannas ja ümber Pärnu jõe, jalgrattateede puudumine.

Puudub ühtne logistikakeskus.

Rannaääred, jõeääred korda, rannaala pikendamine

Rannaparkide valgustatus, linna promenaadi jätkamine, lõbustuspark.

Raudtee kaubavedude osas.

Info parkimise kohta on puudulik. Isegi eestlasel on sellest keeruline aru saada, välismaalasest rääkimata.

Taksopeatuste asukohad

Teedest, turismiobjektide märgistus (nt Pulli küla), puudub selge linnakeskus. Rannaäärne liikluskorraldus on puudulik.

Trammiliiklusest.

Hariduslik infrastruktuur

Õpetatakse gümnaasiumites fakultatiivaineid, et oleks eelteadmisi töötamiseks.

Üldhariduse korraldus (laste kooli registreerimine, koolide ümberkorraldamine, ette teatamata sulgemine, venivad remondid).

Linn võiks võtta suunitluse luua koolituskeskus koos juurdekuuluvate teenustega (nt konverentsid), et tuua linna aastaringselt külastajaid. Luua rohkem võimalusi raha linna jätmiseks.

Kooli valiku peaks otsustama lapsevanem, mitte linnavalitsus.

Tööjõud

Alaealiste suvine tööhõive (nt. tööühmad-parkide koristamine jm. koristustööd, vanurite abistamine nt. puude ladumisel).

Meelelahutus, toitlustus, rekreatiivinfrastruktuur

Lõbustuspark.

Heast söögikohast.

Kinnised spordihooned, spordihallid, vaba aja veetmise võimalused peaksid olema paremad, et aasta läbi oleks võimalik sportida.

Jalgpallistaadion, spordihall.

Korralik kalapüügi koht.

Korralik kobarkino.

Korralik liivarand Raekülani välja.

Ürituse Pärnu Suvi väljasuretamine jm. linna traditsioonid hääbuivad.

Kunstikauplused. Rüütli tänav võiks olla turismi peatänav, kus ainult kunsti/meenepoed ja kohvikud ning õpitoad.

Rüütli tänava juulikuus - kõik kauplused peale 18 kinni. Laupäeviti ja pühapäeviti kõik asutused kinni. Turistid soovivad pikemaid kaupluse tunde ning ööelu. Pärnus ei ole neil mitte midagi teha. Avalikke tualette ei ole kesklinnas. Festivale ei ole, viimane linnale oluline festival Watergate lõpetati ära.

Rohkem üritusi. Turiste meelitada siia rohkem.

Parkide korrashoid.

Spordirajatisi vähe. Pole korralikku spordihalli. Loomade jalutusplatsid, vabaõhulava ei ole, lõbustuspark, kogupereüritused, -kohad. Rannapromenaadi pikendamine.

Suveüritustest Vallikäärus, lõbusõidulaevadest. Haljastust rohkem vaja (ka peale Rüütli tänava).

Kinnise jäähalli olemasolu.

Noortemaja või loodussõprade maja.

Informatsioon

Avalik info, mis puudutab ettevõtjaid, linnapoolne edastamine ettevõtetele.

Info vähene edastamine. Koolitused võiksid rohkem toimuda.

Pärnu arengu ja visiooni koordineerimine tuleviku suunal.

Pärnu linna mainekujundus ja müük.

Avalikud teenused

Beebide imetamisruumid noortele emadele.

Ülelinnaline WIFI levi.

Investeermisteenus Linnavalitsuses- nõustamiskabinet investeeringute asjus. Muudaks Pärnu konkurentsivõimelisemaks.

IT teenused.

Lasteaiakohti võiks rohkem olla.

Väikelaste ja koolinoorte vaba aja veetmise võimalused, mida pakuks Pärnu linn, puuduvad.

Linna geoalus internetis

Organisatsioonist mis tegeleks ettevõtjate ettepanekute kogumisega ja ka ühtlasi tegeleks nendega.

WIFI üle linna või mingis piirkonnas kesklinnas. Ettevõtlusinkubaator on sumbunud LV kabinettidesse.

Vesi- ja kanalisatsioon on puudulik (just linnapiiril).

Väikeettevõtjaid ühendavast organisatsioonist.

Välja arendamata kesklinn. Pärnu võiks toetada ettevõtjaid (kohvikupidajaid) nt. kehva suve puhul. Vrdl. põllumajandustoetused.

3.3.10 E-teenused

E-teenuste laiem kättesaadavus tagab Pärnu ettevõtjatele ning linnavalitsusele märkimisväärse halduskulude kokkuhoiu. Ettevõtted näevad ruumi paljudele uutele teenustele, mis suuremal määral jagunevad dokumendihalduse lihtsustamise ning info parema kättesaadavuse kategooriatesse. Paljud ettepanekud on tänasel päeval kõikidele ettevõtjatele kättesaadavad, mis on märk halvast informeeritusest.

Dokumendihalduse lihtsustamine

Arvete saatmine interneti teel.

E-kohalik omavalitsus. Digitaalse projekti digitaalne kooskõlastamine.

E-toll

Ehituslubade väljastamine, e-kirjade registreerimine ja neile vastamine.

Investeeringute algatamine e-teenusena.

Keskkonnaregister, riiklikud andmebaasid, ametkondlik e-kooskõlastamine

Liikluustrahve võiks maksta otse netist (läbi x-tee) ja muud mugavusteenused. Ka linnavalitsusega suhtlemine võiks toimuda läbi x-tee (eeltäidetud blanketid).

Linnaarhiivi kättesaadavus interneti teel, kooskõlastamine interneti teel.

Linnavalitsusega suhtlemist e-teenuse abil (nt. ehitusload, kooskõlastused, linnainfo kasutamine).

Pärnu Linnavalitsus võiks rohkem e-teenust pakkuda (projektide üleslaadimine, ehitusloa taotlused, kasutusloa taotlused, kaeveloa taotlused).

Taotlused, lepingud võiksid tervenisti e-teenusena olla.

Tasuta kinnistusraamat internetis, Pärnu linna kaart võiks olla mugavam ja kasutajasõbralikum

Info parem kättesaadavus

Algatatud planeeringute andmebaas võiks olla parem.

Äriregistri ja teiste riigistruktuuride väga keeruline kasutamine. Puudub info ka kasutamise kohta.

Digipitsat (vähe infot selle kohta).

EV standardid

Foorum firmade kohta, kes hilinemisega maksavad arveid.

Infolehekülg - midagi, mis koondaks kokku kõik nõuded ja normatiivid erinevate valdkondade ettevõtetele (toitlustusest metsanduseni). Blanketid.

Pärnu linn võiks saata linnas toimuvate ürituste kohta info majutuse ja toitlustusega tegelevatele ettevõtetele (võiks olla selline ettevõtete list, kes sellist infot saavad)

Tugiorganisatsioonide uudiskirjad.

Võiks saata ettevõtjatele mingi ajavahemiku tagant uudiskirju.

Enamik Pärnu ettevõtjatest on vähemalt korra külastanud linna kodulehekülge. Tüüpiline kasutaja käib kodulehel korra kuus või tihedamini ning peab seda pigem kasulikuks infoallikaks.

Tabel 97: Kodulehekülje külastamise sagedus

	%
Ei ole külastanud	16
Külastan tihedamini kui kord kuus	22
Külastan umbes kord kuus	29
Külastan kord poolaasta jooksul	21
Külastan kord aastas	8
Külastan harvemini	3

Tabel 98: Kodulehekülje külastamise sagedus tegevusala lõikes

	Ei ole külastanud	Külastan tihedamini kui kord kuus	Külastan umbes kord kuus	Külastan kord poolaasta jooksul	Külastan kord aastas	Külastan harvemini
	Rea %	Rea %	Rea %	Rea %	Rea %	Rea %
Tööstus, energeetika, gaasi- ja veevarustus	17	7	35	28	14	0
Ehitus ja kinnisvara	13	31	25	21	10	1
Põllumajandus, jahindus ja metsamajandus,	42	0	25	25	8	0

	Ei ole külastanud	Külastan tihedamini kui kord kuus	Külastan umbes kord kuus	Külastan kord poolaasta jooksul	Külastan kord aastas	Külastan harvemini
	Rea %	Rea %	Rea %	Rea %	Rea %	Rea %
Tööstus, energeetika, gaasi- ja veevarustus	17	7	35	28	14	0
kalandus**						
Hulgikaubandus	21	23	28	15	10	3
Jaekaubandus	13	20	27	27	11	4
Majutus ja toitlustus	6	43	29	6	6	11
Transport, laomajandus, logistika	17	17	28	28	10	0
Rahandus ja äriteenused	4	32	28	24	8	4
Infotehnoloogia ja side**	0	17	50	33	0	0
Haridus, teadus ja koolitus**	0	20	60	20	0	0
Tervishoid ja sotsiaalhooldus**	11	22	33	22	11	0
Teised teeninduse liigid	13	20	36	24	4	2
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg**	20	27	27	7	7	13

** antud tegevusala madala esindatuse tõttu valimis ei ole jaotus statistiliselt usaldusväärne

Tabel 99: Hinnang koduleheküljele

	%
Väga kasulikuks	9
Pigem kasulikuks	62
Pigem kasutuks	24
Täiesti kasutuks	5
Kokku	100

Tabel 100: Hinnang koduleheküljele tegevusala lõikes

	Väga kasulikuks	Pigem kasulikuks	Pigem kasutuks	Täiesti kasutuks
	Rea %	Rea %	Rea %	Rea %
Tööstus, energeetika, gaasi- ja veevarustus	0	50	45	5
Ehitus ja kinnisvara	11	60	25	3
Põllumajandus, jahindus ja metsamajandus, kalandus**	13	38	25	25
Hulgikaubandus	4	61	36	0
Jaekaubandus	9	53	33	4
Majutus ja toidlustus	13	75	13	0
Transport, laomajandus, logistika	0	82	18	0
Rahandus ja äriteenused	0	78	17	4
Infotehnoloogia ja side**	17	67	17	0
Haridus, teadus ja koolitus**	0	80	20	0
Tervishoid ja sotsiaalhooldus**	0	100	0	0
Teised teeninduse liigid	8	53	32	8
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg**	0	62	39	0

** antud tegevusala madala esindatuse tõttu valimis ei ole jaotus statistiliselt usaldusväärne

Sellegipoolest oli juhtidel ettepanekuid kodulehe veelgi informatiivsemaks muutmiseks. Peamised soovitusel käivad kasutusmugavuse ning informatiivsuse kohta - lehe enimmainitud puudused on hetkel liialt keeruline navigatsiooniloogika ning puudulik ülevaade linna tegevuste kohta.

Kasutusmugavus

Dokumentide register võiks paremini korraldatud olla.

Et kodulehelt satuks otse x-tee kaudu linnavalitsusega suhtlema.

Geomöödistussüsteemi olemasolu (nt. nagu Tallinnas).

Info võiks olla piirkonnakeskne, et ainult need ettevõtjad, keda antud piirkonnas toimuv huvitav, näeksid seda.

Info vahetus (kodulehe uuendamise) võiks olla sagedamini.

Kõik taotlus- ja avaldusvormid võiksid olla kohe täitmiseks ja digitaalselt

edastamiseks.

Kodulehe lihtsamat ülesehitust.

Kodulehel navigeerimine ja vajaliku info leidmine võiks olla lihtsam.

Koduleht kasutajasõbralikumaks.

Koduleht peaks olema lihtsamalt kasutatav. Kodulehe jagamine erinevateks gruppideks.

Kuigi Pärnu linna kaart on viimasel ajal parandatud, on see väliskülalistele jätkuvalt halvasti leitav ja arusaadav, puudub aadressiotsingumootor jne.

Informatiivsus

Ametnike ametijuhend, kust võiks näha tema volituste piire. Kogu linnavalitsuse info võiks olla lihtsamini leitav.

Antiigi kaupluste andmed.

Ürituste ajakavad.

Detailplaneeringute alane info.

Info arenduse kohta.

Hanked ja arendusprojektid. Avaliku arutelu foorum.

Info avalike konkursside ja hangete kohta. Pärnu linnas olevate probleemide (ettevõtluses) arutelu.

Info ürituste kohta, info linnavalitsuse tegevuse ja planeerimise kohta

Info ehituslubade jm. ehitusega seonduva kohta. See protsess võiks olla jälgitav.

Info ettevõtlustoetuste kohta (Euroopa Liidu abiprogrammid). Seaduse muudatused, mis puudutavad ettevõtlust.

Info prügi käitlemise kohta Pärnu linnas.

Info reisibüroo teenuste kohta.

Informatsiooni on suhteliselt raske kätte saada. Just sellist informatsiooni, mis puudutab protokolle, otsuseid ja muud sarnast.

Infot abiorganisatsioonide kohta.

Infot ettevõtluse kohta, näiteks seaduseid ja muud seesugust.

Infot linna soovitusel saadavate ettevõtlustoetuste kohta.

Infot linnas toimuvate ürituste ja koolituste kohta. Selle info pidev uuendamine.

Kõik sissetulevad kirjad ja vastused kirjadele ning nende kuupäevad peaksid olema ülesriputatud.

Kõik teenindusasutused tegevusvaldkondade järgi nimekirjas

Keskkonna- ja pakendite kogumise teemad.

Kontaktid ja nende leidmine. Teated.

Kontaktid, hankepakkumised.

Korralik turismiinfo lehekülg.

Lehekülg võiks olla operatiivsem, rohkem informatsiooni konkurssidest, hinnapakumistest, linnavalitsuse osakondade tegevuse avalikustamine.

Lingid seadusandlusele.

Linna aluskaardid võiksid olla kättesaadavad igaühele

Linna omandite kohta puudub ülevaate.

Linnas toimuvate ürituste kohta info väliskülalistele. Rohkem ja vajalikku infot Pärnu kohta.

Põhjalikum info linna infrastruktuuri kohta

Planeeringute osa võiks olla parem. Et oleks üleval ka kõik avaldused, mida teha tahetakse - need, mis on planeeritud või ka juba töös, mitte ainult need, mis on vastu võetud ja kinnitatud.

Prügimajanduse kohta puudub info.

Rohkem linna uudiseid võiks olla.

Rohkem turismialast informatsiooni. Rohkem reklaami Pärnu kodulehele.

Suurte projektide (nt. Via Baltika) kohta info jagamine.

Uudiste lisamine meditsiinivaldkonnas (terviseteenused jne.).

Uute ehitiste, tootmishoonete kohta informatsioon.

Võiks olla hästi kättesaadav info investeerimisvõimalustest, vabadest äripindadest, tehnilise kommunikatsioonidega liitumisest, infrastruktuuride väljaarendamisest, maamaksust.

3.3.11 Vastaja taust

Lisaks mahukale ankeedile ettevõtte kohta, küsiti ka viimaks mõned küsimused vastaja enda kohta. Fikseeriti vastaja sugu, vanus, haridus, tööstaaž, ettevõtte juhi osalus ettevõttes ning ametikoha täpne nimetus.

Vastajatest 70% (214 inimest) olid mehed, naised 30% (90 inimest). Vastaja haridusliku tausta annab edasi järgnev tabel. Kõige rohkem oli küsitletud firmajuhtide seas kõrgema haridusega inimesi (41% küsitletutest). Kolmandik vastanutest omas keskeriharidust (sh kutseharidus, tehnikum jne), viiendik omas keskkharidust. Üks protsent vastanutest ei soovinud oma haridust täpsustada.

Tabel 101: Vastaja haridus

	arv	%
Keskkharidus või madalam	66	22
Keskeriharidus, kutseharidus, tehnikum	92	30
Rakenduskõrgharidus	18	6

	arv	%
Kõrgharidus ja teaduskraadid	126	41
Ei soovi vastata	2	1
Kokku	304	100

Ettevõtte juhi haridus on nõrgalt seotud ettevõtte suurusega – kõrgharidusega vastajate seas on suuremate ettevõtete juhte pisut rohkem. Siiski tuleb arvestada tulemuste üldistamisel suhteliselt väikest vastajate arvu.

Tabel 102: Vastaja vanus ettevõtte suuruse lõikes

		kuni 2 töötajat	3 kuni 29 töötajat	30 ja enam töötajat
		Rea %	Rea %	Rea %
Haridus	Keskharidus või madalam	39	56	5
	Keskeriharidus, kutseharidus, tehnikum	37	56	7
	Rakenduskõrgharidus	39	50	11
	Kõrgharidus ja teaduskraadid	32	53	15

Kolm neljandikku (76%) küsitletud ettevõttejuhtidest oli ettevõttes ka enamusomanikud, iga kümnes (9%) oli vähemusosanik. 14% küsitletutest ei kuulunud omanikeringi.

3.3.12 Pärnu ettevõtluskeskkonna ploki kokkuvõte

•Ettevõtete juhid leiavad, et ettevõtluskliima Pärnus on täna kehvem kui see oli 3 aastat tagasi. Pääaegu pooled vastajaist hindavad Pärnu ettevõtluskeskkonda hetkel pigem halvaks, teist samapalju pigem heaks kui halvaks. Samas tulevikukku vaadates usuvad juhid, et olukord 3 aasta pärast on parem kui täna.

•Pärnu ettevõtluskeskkonna nõrkusena tuuakse välja peamiselt linnavalitsuse tegevust (puudulik infovahetus, ettevõtjate vähene kaasamine otsustusprotsessidesse, aeglane menetlemine, poliitilistel alustel eelistamine, ebavõrdsed tingimused), infrastruktuuri puudusi (teede halb olukord, kolmas sild, lennu- ja rongiliiklus, parkimiskorraldus), Pärnu linna üldine olukord (eemal suurtest keskustest, elanike madal elatustase, kvalifitseeritud tööjõu puudus), takistused asjaajamisel (ebapädevad ametnikud, vajalikud asutused hajutatud mööda linna laiali) ning linna liigne orienteeritus turismile ning sellest tulenev

hooajalisus.

- Ühe väga olulise aspektina rõhutasid ettevõtjad ka Pärnut kui elukeskkonda, mis lisaks muule ka ettevõtluse seisukohast oluline on. Pärnule kui elukeskkonnale oli nii etteheiteid (linna langev imidž, heakord ja mustus, teenindus- ja toitlustuskultuur, lastepargid jne) kui kiidusõnu (kuurortlinna hea maine, hea kliima ja puhas õhk, turvalisus, pidev arenemine).
- Peamiseks põhjuseks, miks alustati Pärnus ettevõtlusega, oli fakt, et tegemist oli omanike kodulinnaga. Teisel kohal oli fakt, et ettevõtte oli suunatud kohalikule turule (Pärnu/Pärnu piirkond).
- 3% küsitletud ettevõtetest plaanib tegevust lõpetada, 10% peab seda võimalikuks. Tegevust lõpetada plaanivad ettevõtteid oli erinevatest valdkondadest, pisut suurema osakaaluga lõpetamisplaanidega ettevõtjaid oli ehitussektoris ning põllumajanduse või metsandusega tegelevate firmade seas.
- Enamik Pärnu juhtidest peab oma tegutsemisvaldkonnas konkurentsi pigem tihedaks või väga tihedaks, ning seda üsna võrdselt nii Pärnu kui Eesti tasandil.
- Peaaegu kõik küsitletud ettevõtted peavad partnerite olemasolu väga või pigem oluliseks. Levinuim ettevõtetevaheline koostöövorm on tellimuste ühine täitmine, kus kitsamale tootele/teenusele orienteerunud ettevõtted osutavad üksteisele allhanketeenust.
- Lisaks nimetati veel mitmeid Pärnu tugevusi ettevõtluskeskkonnana: on olemas vajalik tööjõud ja tooraine, büroopinnad ja veevarustus, odavam kui Tallinn, linna optimaalne suurus, strateegiline regioonikeskus, sadama olemasolu, lennujaama olemasolu. Kiidusõnu jätkus ka linnavalitsusele: soosiv ja toetav, otsused läbipaistvad.
- Üldiselt leiab aga veidi enam kui kolmandik vastajaist, et linnavalitsuse tegevusel pole nende ettevõttele mingit mõju, natuke alla kolmandiku leiab, et mõju on pigem negatiivne ja umbes viiendik leiavad, et mõju on pigem positiivne.
- See peegeldub ka linnavalitsusega suhtlemise sageduses: kolmandik ettevõtjaid suhtleb linnavalitsusega harvemini kui korra aastas. Suhtlust linnavalitsusega peavad oluliseks umbes pooled ettevõtted, teist samapalju peavad sed apigem ebaoluliseks.
- Linnavalitsuse tegevuste konkreetse loetelu puhul oldi kõige rohkem rahul majandustegevuste registrisse kandmise protseduuriga läbiviimise, muude lubade väljastamise ning uute firmade loomisel abi andmisega.
- Kõige rahulolematumad oldi kohalike ettevõtete probleemide edastamisega üleriigilistele struktuuridele, arengukavade koostamisel ettevõtjate kaasamisega, ning tehnilise infrastruktuuri loomisega.
- Rahulolematum info edastamise, ettevõtjate kaasamise ning infrastruktuuriga peegelduvad ka ettevõtjate ootustes linnavalitsusele. Ootused linnavalitsusele on suuremas osas seotud

ettevõtjate suurema kaasamisega otsustusprotsessidesse, informatsiooni parema edastamisega ettevõtjatele, ettevõtjasõbralikkuse suurendamise, bürokraatia vähendamise, infrastruktuuri täiustamise ning linna üldise imidži parandamisega.

- Linnavalitsuse ja ettevõtjate vahelise infovahetuse üheks oluliseks kanaliks võiks olla linna kodulehekülg. Umbes pooled vastajaist külastavad seda vähemasti korra kuus või tihemini. Kunagi ei ole seda külastanud 16% vastajaist. Väga kasulikuks peavad seda kõigest 9%, ent pigem kasulikuks pea 2/3. Peamised soovitud kodulehele käivad kasutusmugavuse ning informatiivsuse kohta - lehe enimmainitud puudused on hetkel liialt keeruline navigatsiooniloogika ning puudulik ülevaade linna tegevuste kohta.

4 Lisa I: uuringu ankeet

5 Lisa II: tabelaruanne